

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Arhivarea Jui. Tinnod Bero
SALA DE LECTURA

Arhivarea Jui. Tinnod Bero
SALA DE LECTURA

**CALITATE,
COMPETITIVITATE**

**Cerințe esențiale ale
eficienței producției**

În spiritul tradiționalelor relații de colaborare româno-elene

Vizita oficială de prietenie a primului ministru al Republicii Elene Andreas Papandreu

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Realizarea integrală a sarcinilor de plan

ASIGURAREA surselor de energie pentru realizarea programului de dezvoltare economică și socială a țării constituie o sarcină de prim ordin pentru industria minieră. Și aceasta cu atât mai mult cu cât se are în vedere ca — așa cum sublinia recent secretarul general al partidului — încă de anul viitor să asigurăm peste 90 la sută din necesarul de energie cu forțe proprii.

În acest context se înscrie activitatea fructuoasă ce o desfășoară oamenii muncii din unitățile **Combinatului minier Ploiești** care, în primele trei trimestre ale anului, au extras și livrat cantități importante de lignit diferiților consumatori, depășind prevederile planului cu peste 183 mii tone și punând baze serioase realizării sarcinilor suplimentare de 351 mii tone — stabilite pentru acest an. Realizarea și depășirea producției fizice de cărbune în proporțiile amintite au făcut posibilă depășirea producției marfă fabricată cu 28,5 mil. lei, întreaga producție marfă fabricată fiind livrată beneficiarilor. În legătură cu toate acestea de subliniat că sarcinile de producție pentru acest an au fost mai judicios dimensionate, că la repartizarea pe unitățile componente, mine și cariere a sarcinilor de plan s-a ținut seama de condițiile concrete de lucru, de dotarea cu utilaje și forțe umane, precum și de experiența și sugestiile oamenilor muncii în cadrul procesului de autoconducere și autogestiune muncitorească.

În acest climat de participare activă au fost adoptate grafice și stabilite măsuri tehnico-organizatorice judicios fundamentate, care au contribuit la asigurarea fronturilor și condițiilor optime de lucru și crearea de rezerve exploatabile de cărbune. Printre alte măsuri eficiente se numără și acoperirea cu forță de muncă a abatajelor deficitare, respectarea tehnologiilor de lucru, întărirea ordinii și disciplinei și altele.

Deși realizările obținute pe 9 luni se situează la cote multumitoare, se mai mențin încă unele rămăneri în urmă. Avem în vedere mai întâi faptul că pentru fondul pieței, pe total combinat nu se livrase decât 86% din volumul contractat. Nerealizarea se datorează unor dificultăți tehnice. Combinatele existente în dotarea sectoarelor nu pot sorta cărbune de peste 80 mm, sort acceptabil pentru consumul public — în proporție mai mare de 20% din producție.

Creșterea productivității muncii — hotărâtoare în depășirea producției

PRODUCTIVITATEA MUNCII are un rol hotărâtor în îndeplinirea și depășirea planului de producție. De aceea, atât în subteran cât și în cariere s-a urmărit — pe baza analizelor ce s-au făcut la fiecare loc de muncă, la fiecare mină și carieră — creșterea productivității muncii și printr-o mai judicioasă repartizare a forței de muncă. Pe total combinat, s-au realizat 1,746 t/post față de 1,595 t/post în perioada corespunzătoare a anului trecut. De altfel, toate unitățile au realizat nivele peste cele planificate: I.M. Cimpulung 1,966 t/post (106,4%), I. M. Căpeni 1,876 t/post (111,4%), mina Filipeștii de Pădure 1,867 t/post (106,7%), mina Șotînga 1,568 t/post (102,9%).

Creșteri importante ale productivității au fost posibile în principal ca urmare a măsurilor de îmbunătățire a activității în abatajele frontale, cu deosebire în cele dotate cu complexe mecanizate, unde s-au obținut 8,40 t/post, ceea ce reprezintă o

creștere de 18% față de perioada similară a anului trecut. Aici au contribuit decisiv creșterea calificării și specializării personalului muncitor, asigurarea unei asistențe tehnice competente în toate schimburile, precum și ridicarea calității și întreținerea în bune condițiuni a utilajelor.

Este știut că mecanizarea în procesul de extracție a cărbunelui constituie un factor determinant în realizarea planului. Este un motiv pentru care s-au desfășurat însemnate eforturi materiale pentru extinderea mecanizării atât în procesul de tăiere și susținere în abataje, cât și în procesul de transport. Astfel, volumul de cărbune extras din abataje cu complexe de susținere mecanizată a atins în acest interval peste 655 mii t, din care numai I.M. Cimpulung a realizat 262 mii t, iar mina Filipeștii de Pădure 273 mii t, ceea ce înseamnă 45,7% din producția realizată în subteran de prima unitate și 53,6% de către cea de a doua. Concomitent, în cariere, unde extracția se face cu excavatoare de mare productivitate, indicele de utilizare intensivă a acestora a crescut cu peste 28% față de începutul anului.

Astfel se explică faptul că numai pe baza creșterii productivității muncii s-au realizat 205 190 t cărbune și că producția realizată suplimentar s-a datorat în totalitate sporirii productivității.

Asigurarea din timp, la volumul stabilit, a fronturilor de lucru

PREGĂTIREA noilor fronturi de lucru nu s-a desfășurat, în toate cazurile, la nivelul stabilit. Ca o consecință, au fost înregistrate rămăneri în urmă totalizând 1018 m, din care la I.M.

Situația realizării planului la producția de cărbune la C. M. Ploiești (9 luni 1982)

Unitatea	Producția realizată peste plan (tone)	Ponderea	
		în depășirea planului	în volumul total al producției (%)
Total combinat	183 281	100,0	100,0
din care :			
I. M. Cimpulung	73 759	40,3	40,0
I. M. Căpeni	74 759	40,8	24,0
E. M. Filipeștii de Pădure	24 750	13,5	19,0
E. M. Șotînga	8 746	4,7	15,0
S. M. Ceptura	1 267	0,7	2,0

Căpeni 715 m și la mina Șotînga 583 m. Evident că depășirea volumului lucrărilor pregătitoare (cu peste 380 m la mina Filipeștii de Pădure) nu poate acoperi deficitul în această privință de la unitățile menționate. Trebuie să fie clar pentru toate unitățile și sectoarele de lucru că nu se poate consuma în prezent și în viitorul imediat mai mult decât normal din rezervele de cărbune create, fără a asigura alte rezerve, cel puțin egale cu cele exploatare. De aceea, se impune ca toate unitățile și în mod special I.M. Căpeni și mina Șotînga să depună eforturi sporite

Gheorghe ANGHEL
director tehnic-producție
Nicolae BĂRBULESCU
Combinatul minier Ploiești

(Continuare în pag. 11)

CALITATE, COMPETITIVITATE — CERINȚE ESENȚIALE ALE EFICIENȚEI PRODUCȚIEI

ELEMENTUL definitoriu al actualului plan cincinal îl reprezintă accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, în cadrul cărora un rol de primă mărime îl deține ridicarea continuă a calității producției, a tuturor produselor. Realizarea acestui obiectiv de maximă importanță pentru întreaga economie națională, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, necesită în fiecare unitate economică o amplă mobilizare a modernului potențial productiv disponibil. Pentru sporirea calității produselor, eforturile specialiștilor se cer mai eficient concentrate și valorificate în vederea: ● realizării unei pregătiri riguroase și complexe a fabricației în conformitate cu specificațiile din documentații, ● desfășurării active, preventive, riguroase a autocontrolului, controlului pe faze pe întregul flux al producției precum și al celui final, ● fabricării unor produse noi cu parametri tehnico-funcționali superiori. În toate întreprinderile se cere întărită disciplina tehnologică a producției și a muncii, se impune instaurată o responsabilitate superioară față de calitate. Trebuie să se înțeleagă că preocuparea continuă și susținută pentru calitate nu este o cerință impusă din afară, exterioară producției; ea este o componentă intrinsecă, indispensabilă, a unei activități productive eficiente. Iată de ce în toate unitățile se cer îndesite barierele în calea unor produse de slabă calitate, se cere acționat perseverent pentru realizarea unor produse cu performanțe superioare tehnico-funcționale, înalt competitive.

Desigur, în perioada parcursă din acest an și cincinal, preocupările pe linia ridicării calității s-au materializat în introducerea în fabricație a numeroase produse cu performanțe înalte, printre care se numără: noi mărci de oțeluri speciale pentru industria nucleară și aeronautică, noi repere din pulberi metalice sinterizate, prima platformă de derocări sub apă, prima instalație de foraj F-400 Dh-M pentru săparea puțurilor miniere în zone metalifere, primul motor românesc electrohidraulic cu paș liniar, capacități de prelucrare multiple cu viteze de lucru și fiabilități superioare și consumuri materiale și energetice mici, strunguri automate multiax și paralele cu diametru mare, calculatoarele electronice, un

nou tip de echipament de calcul „Terminal inteligent”, având la bază circuite integrate și o configurație bogată de circuite periferice, roboții industriali, noi tipuri de anvelope și latexuri, mobilă polifuncțională, noi sortimente, de calitate, de bunuri ale industriilor ușoară și alimentară. Analiza preocupărilor existente în acest domeniu pune însă în evidență existența unor însemnate rezerve de ridicare în continuare a nivelului calitativ al produselor, a căror atragere în circuitul producției face necesară aplicarea unor măsuri și acțiuni complexe, asupra cărora ne vom opri în continuare.

Un obiectiv important : perfecționarea pregătirii fabricației

ÎN ANSAMBLUL măsurilor și acțiunilor menite să contribuie la ridicarea nivelului calității produselor în întreprinderi și la menținerea sa, apreciem că o atenție deosebită se cere acordată perfecționării continue a etapei de pregătire complexă și completă a fabricației. O primă grupă de activități spre care trebuie să se concentreze în acest cadru atenția factorilor implicați o reprezintă: ● elaborarea din fază de proiect a unor cit mai adecvate soluții constructive și tehnologice, inclusiv a tehnologiilor de control, precum și clarificarea din vreme de către toți factorii implicați a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate (în special în producția unor utilaje miniere, a anumitor categorii de motoare, a electrozilor siderurgici). ● realizarea în timp util a prototipurilor produselor noi, efectuarea cu înaltă responsabilitate, complexă și completă, a probelor de verificare a noilor soluții tehnice și tehnologice, ceea ce înlătură necesitatea corectării lor ulterioare și a cheltuielilor suplimentare de remediere a lor pe parcursul fabricației.

De o deosebită importanță se conturează în această etapă problema largirii în continuare a dotării cu mijloace de măsurare și control, cu standuri de probă și testări, continua urmărire a menținerii parametrilor lor de funcționare. Pentru realizarea acestui obiectiv în cel mai scurt timp se cere

acordată prioritate executării integrale de către unitățile din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. a programelor lunare de fabricare a standurilor de probe; sporirii preocupărilor producătorilor pentru accelerarea modernizării și înnoirii aparatului de măsură și control; supravegherii mai atente a funcționării instalațiilor de control nedestructiv (în metalurgie și industria materialelor de construcții), precum și a celor automatizate (în chimie și energetică); înținerii și reparării în cele mai bune condițiuni a tuturor aparatelor de măsură și control, a dispozitivelor și verificatoarelor.

Nu este de conceput o activitate superioară în domeniul asigurării calității fără sporirea eforturilor de aducere continuă a utilajelor din dotare la parametrii inițiali prin efectuarea mai consecventă a unor modernizări succesive ale subsansamblelor lor componente, concomitent cu activitățile de revizii și reparații, prin adaptarea lor operativă pe această cale la condițiile concrete de exploatare aflate în continuă evoluție (prin realizarea unor dispozitive de prelucrare multifuncțională, prin modernizarea și sporirea complexității schemelor de acționare, comandă și automatizare).

Preocupările tuturor factorilor implicați se cer îndreptate și spre ridicarea substanțială față de prezent a ritmicității în aprovizionarea producției cu materialele necesare prin asimilarea și realizarea în țară prin efort propriu a materialelor care să reducă dependența calității de sosirea unor importuri, dar și prin reducerea substanțială în fiecare unitate a consumurilor actuale și încadrarea în normele de consum. O responsabilitate mai înaltă se cere instituită și în acțiunea de cooperare în realizarea de produse complexe, pentru asigurarea producerii la vreme și de calitate a tuturor subsansamblelor la subfurnizori, precum și pentru creșterea atenției coordonatorilor de produs pentru o depozitare și un montaj corespunzător a reperelor primite de la furnizori.

Prioritate controlului activ, preventiv

INDIFERENT DE PRODUS, calitatea se realizează pe parcursul desfășurării activității productive (în fazele de con-

cepție, proiectare, execuție). Având în vedere și faptul că, totuși, cauzele care provoacă cele mai mari și mai frecvente deficiențe de calitate sînt localizate în etapa de pregătire a fabricației și nu doar în finalul celei de execuție, apare necesară orientarea ansamblului de activități desfășurate în scopul obținerii de produse de calitate către efectuarea unui control activ, preventiv, în locul celui postoperativ, prin:

1) **Deplasarea mai accentuată a priorităților către creșterea eficienței și contribuției controlului de asigurare a calității proiectelor, a prototipurilor și seriei zero, a comportării produsului la beneficiar, precum și a controlului pe fluxul de fabricație, în special în întreprinderile cu producție de serie mică și unicate.** În acest cadru se impune o precizare: dacă în ansamblu realizarea unui control interfazic este absolut necesar și își dovedește eficiența, extinderea sa în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini de pildă, capătă o importanță deosebită în condițiile complexității cunoscute a proceselor tehnologice din această ramură, a marelui număr de repere care sînt supuse unei largi succesiuni de operații care cer o înaltă precizie. Și aceasta deoarece sesizînd defectele în momentul producerii lor, se evită operațiunile de remanieră în fazele ulterioare și prin aceasta se înlătură formarea unor adevărate fluxuri inutile și costisitoare de piese și subansamble care altfel ar fi fost destinate rectificării.

2) **Extinderea metodelor moderne de asigurare a calității, capabile să permită sporirea acesteia în condițiile economisirii resurselor materiale** (lărgirea utilizării metodei gestiunea calității produselor și în alte întreprinderi în afara celor constructoare de mașini, aplicarea de programe „zero defecte”, cercuri de calitate, metode statistico-matematice).

3) **Trecerea mai operativă și consecventă de la dotarea fragmentară cu mijloacele necesare asigurării calității către conceperea și extinderea utilizării de tehnologii unitare, integrate de control.** Materializarea lor în programe tehnologice unitare de control, de către unitatea de cercetare de profil împreună cu unitatea producătoare se cere realizată mai operativ ca în prezent și de calitate superioară. Oferind o viziune unitară asupra modului și duratei de efectuare a operațiunilor de control, a aparatului și celorlalte mijloace necesare, precum și a calificării personalului, ele trebuie să se constituie în cel mai scurt timp în instrumente de bază pentru fundamentarea complexă a activității de control.

4) **Continuarea consecventă a acțiunilor de testare a tuturor controlorilor de calitate și a metrologilor, în general de ridicare a nivelului de cunoștințe profesionale a acestora.**

Responsabilități sporite pentru desfășurarea eficientă a autocontrolului

A DEVENIT un lucru comun în concepția specialiștilor faptul că nivelul calității se realizează efectiv în procesul producției; el nu este construit pe parcursul operației de control efectuat de către compartimentul C.T.C. specializat al întreprinderii, cînd are caracter predominant corectiv. În întreprinderea modernă, pentru a fi eficientă, calitatea (și controlul ei) trebuie asigurată în primul rînd de către muncitorii înșiși, de maistrii și inginerii care conduc procesul de producție.

Alături de sporirea continuă a calificării, aportul direct al muncitorilor la ridicarea calității produselor poate și trebuie să fie în continuare sporit prin:

- studierea aprofundată a documentațiilor tehnice de execuție și lămurirea tuturor problemelor înainte de începerea lucrului; efectuarea de probe și reglaje înainte de a se trece la execuția propriu-zisă a producției. Desigur, cerința pare firească, de la sine înțeleasă și poate pare inutil să insistăm asupra ei. Trebuie să o facem, deoarece, din păcate, s-a constatat că nerespectarea ei a constituit o cauză majoră a unor deficiențe de calitate apărute în unele întreprinderi;

- perfecționarea organizării locului de muncă în așa fel încît, pe de o parte sculele și dispozitivele de prelucrare să fie așezate în ordinea operațiilor cerute de fabricație, ceea ce poate conduce la reducerea timpilor inutili de căutare și a solicitărilor de prisos — însemnată sursă de erori (în special la anumite operațiuni de prelucrare a metalului). Pe de altă parte, este necesară acordarea unei atenții sporite depozitării judicioase în jurul locului de muncă a produselor executate, în containere, rafturi sau locuri special destinate acestui scop în vederea diminuării deteriorării sau degradării ulterioare a acestora (în special în industria prelucrării lemnului și industria ușoară);

- poziționarea ergonomică a materiei prime față de locul de prelucrare pentru a evita mișcările necesare care constituie adesea sursă de erori în activitate. Legat de aprovizionare, de o deosebită însemnată este și cerința respectării mai stricte a imperativului de a introduce în lucru numai materiile prime recepționate și admise de C.T.C. Fără a minimaliza aici atenția ce se cere acordată extinderii înlocuitorilor de materiale tradiționale scumpe sau care se aduc din import, în cazul cînd nu este afectată calitatea, se poate aprecia totuși că la toate locurile de muncă se cere instaurat un climat mult mai sever de intoleranță față de substituirile ad-hoc de materiale, de improvizările neverificate temeinic, deoarece ele se răsfrîng negativ asupra competitivității și în ultimă instanță asupra eficienței.

În lumina prevederilor Legii calității produselor și serviciilor muncitorii

trebuie să contribuie la asigurarea calității și prin exercitarea unui autocontrol riguros asupra produselor pe care le realizează, să nu admită nici o defecțiune de calitate pe fluxul producției. Dar, pentru a face autocontrolul eficient la toate locurile de muncă unde el se aplică și pentru a-l extinde este necesară o preocupare sporită a tuturor factorilor implicați pentru ca fiecare muncitor să știe bine: 1) ce trebuie să producă — cum trebuie să fie calitatea corespunzătoare? (și pentru aceasta trebuie să aibă date complete referitoare la necesitățile utilizatorului, o specificație clară și completă a valorii dorite și a toleranței admisibile pe care să o poată analiza); 2) ce performanțe reale, efective are produsul pe care-l fabrică, față de prevederile din proiect (să poată intra în posesia informațiilor privind decalajele constatate între documentații și realizări); 3) să ia măsurile de corecție (reglare) care se impun (să i se asigure datele referitoare la capabilitatea materialelor, mijloacelor fixe și a fondurilor disponibile; să fie dotat cu echipament capabil de intervenție).

În vederea extinderii și eficientizării autocontrolului, eforturi substanțiale sporite față de prezent vor trebui să depună șefii de secții și ateliere, precum și maistrii, în calitate de conducători nemijlociți ai formațiilor de lucru, dat fiind că nu întotdeauna aceștia privesc cu maximă responsabilitate această importanță îndatorire care le revine. Astfel, din analizele efectuate într-o serie de întreprinderi, reiese că pentru obținerea unor rezultate superioare, se cere tratată cu mai multă atenție:

- alegerea judicioasă a punctelor și a activităților de control ce urmează a se efectua pe fiecare fază și operațiune tehnologică, pentru evitarea în mai mare măsură a acțiunilor nesemnificative și a eforturilor aferente;

- realizarea unei clasificări a importanței relative a parametrilor ce urmează a fi controlați (și nu numai definierea lor), pentru a permite o concentrare mai mare asupra problemelor esențiale;

- creșterea gradului de concretizare a criteriilor și a responsabilităților de control pentru evitarea apăsărilor globale, a răspunderii imprecise;

- acordarea cu operativitate sporită de asistență tehnică de specialitate.

În contextul prezentat, responsabilități majore revin de altfel întregii conduceri a proceselor de producție pentru rezolvarea unor probleme care la ora actuală nu sînt clarificate în unele întreprinderi, și anume: ● găsirea celor mai eficiente forme de integrare eficientă, organică între autocontrol și organele specializate din sistemul de control tehnic al calității; ● dotarea unitară cu aparatul de măsură și control a muncitorilor și personalului C.T.C.; ● sporirea calificării executanților pentru a permite studiul și interpretarea unei documentații și a unei informații mai largi; ● căutarea unor forme cât mai adecvate de stimulare a autocontrolului, avînd în vedere economiile de muncă de control, precum și pe cele materiale, rezultate din diminuarea pe această cale a rebuturilor, remanierilor.

Bogdan FADURE

Accelerarea procesului de folosire a cărbunilor inferiori și de disponibilizare a hidrocarburilor

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei românești o atenție deosebită se acordă creșterii volumului de resurse energetice din producția internă și reducerii consumului de energie în toate ramurile economiei. În acest context caracteristica definitorie a sistemului electroenergetic se va deplasa de la starea sa definită prin utilizarea în cea mai mare proporție a hidrocarburilor spre cea a valorificării în măsură din ce în ce mai mare a combustibililor solizi. Pornind de la rezultatele existente în practica economică, ne propunem să prezentăm unele implicații care decurg din promovarea cărbunelui inferior în producerea energiei electrice și termice.

Îmbunătățirea structurii balanței energetice primare

DEZVOLTAREA ramurii producătoare de energie electrică și termică a ținut și ține seama atât de disponibilul de energie primară ce poate fi alocat pentru producerea energiei electrice, cât și de mărimea mijloacelor materiale și financiare necesare pentru realizarea o-

energetic, s-a trecut la realizarea unor importante programe energetice care s-au materializat atât prin construcția unor centrale electrice funcționând pe lignit, cât și prin valorificarea într-o proporție din ce în ce mai mare a potențialului hidroenergetic al țării. În consecință, structura producției și a puterii instalate pe principalii purtători energetici primari a suferit mutații semnificative (tabelul).

Utilizarea pînă în prezent în unitățile producătoare de energie electrică și termică a unor resurse energetice cu puteri calorice relativ ridicate (hidrocarburi) a fost favorabilă menținerii unor consumuri specifice relativ scăzute pe unitatea de energie produsă și livrată sistemului energetic național. Hidrocarburiile sînt însă materii prime care pot fi și sînt utilizate cu o eficiență mult mai mare în alte ramuri industriale, cum ar fi chimia, ceea ce va determina în următorii ani reducerea considerabilă a ponderii acestora pentru producerea energiei electrice. Din această cauză pentru realizarea nivelurilor planificate de energie electrică și termică și avînd în vedere mărimea rezervelor de combustibili solizi de care

rizează procesul de conversie a energiei primare în energie electrică. În condițiile extinderii utilizării cărbunilor devine tot mai evident faptul că actualele niveluri de eficiență economică ce s-au determinat în condițiile utilizării hidrocarburilor în procesul de conversie în proporție de peste 60%, se vor modifica simțitor, în sensul diminuării lor în timp. Astfel, investiția specifică pentru realizarea viitoarelor obiective energetice pe cărbune va crește de circa 1,4 ori, în timp ce costul unitar al energiei electrice produse se va mări de 1,7 ori (determinările s-au făcut în prețuri 1981). Creșterea evidentă a efortului material apare ca efect direct generat de tehnologiile actuale de producere a energiei electrice și termice pe lignit, mult mai scumpe pe unitatea de energie livrată sistemului electroenergetic decît cele pe hidrocarburi, dar absolut necesare în condițiile actualei crize energetice mondiale. Odată cu extinderea utilizării lignitului, începînd cu anul 1983 vor intra în fază de exploatare industrială și sisturile combustibile de la Anina pentru a fi utilizate în primul grup de 330 MW. Comparînd eforturile materiale și energetice necesitate de utilizarea sîsturilor combustibile se poate constata că indicatorii economici (investiția specifică, consumul specific și costul unitar), sînt superiori celor din centralele de lignit, datorită calității combustibilului și tehnologiei de ardere a sîsturilor.*)

Cu toate restricțiile și problemele pe care le ridică valorificarea sîsturilor combustibile, astăzi este eficientă utilizarea lor în centralele electrice dacă comparăm efectul folosirii lor cu economia potențială de hidrocarburi necesară pentru realizarea unei producții echivalente de energie electrică. În aceste condiții considerăm că aprecierea eficienței economice și energetice a obiectivelor ce vor fi construite va trebui realizată după o optică și criterii diferite de viziunea clasică. Dacă pînă în prezent criteriile de apreciere a nivelurilor de eficiență economică se limitau la nivelul costurilor unitare pe kWh produs și la mărimea investiției specifice, astăzi, ca urmare a mutațiilor care au loc în balanța de combustibili, acești doi indicatori nu mai sînt suficienți pentru caracterizarea eficienței în cadrul ramurii energeticii. Sub imperativul dictat de creșterea ponderii cărbunilor inferiori în producerea energiei electrice, în aprecierea eficienței economice și energetice ar trebui să se ia în considerare elemente mai complexe de analiză, respectiv dis-

Dinamica producției și a puterii instalate în cadrul sistemului energetic național

	U.M.	Anul		
		1965	1975	1981
Producția de energie electrică	GWh	17 215	53 721	70 138
din care :				
— în unitățile M.E.E.		14 734	50 799	66 588
a) în termocentrale		13 819	42 160	53 956
— pe cărbune		3 138	14 934	17 604
— pe păcură și motorină		589	1 927	5 891
— pe gaze		9 820	24 481	29 213
— utilizînd alți combustibili		272	818	1 243
b) în hidrocentrale		1 915	8 639	12 632
— în centralele autoproducătorilor		2 571	2 922	3 550
Puterea instalată în sistemul energetic național	MW	3 258	11 578	16 612
din care :				
— în unitățile M.E.E.		2 612	10 594	15 258
a) în termocentrale		2 178	7 988	11 757
— pe cărbune		...	2 882	6 376
— pe păcură și motorină		...	175	480
— pe gaze		...	4 930	4 899
— utilizînd alți combustibili		...	1	2
b) în hidrocentrale		434	2 606	3 501
— în centralele autoproducătorilor		646	984	1 354

biectivelor energetice. Acest fapt a făcut ca, în prima perioadă de dezvoltare a sistemului energetic, pentru a se putea face față ritmului ridicat de creștere a consumului de energie electrică, să se construiască termocentrale funcționînd pe hidrocarburi (aceste centrale electrice puteau fi construite cu eforturi financiare mai reduse, în intervale de timp relativ scurte). Treptat însă, pe măsura consolidării sistemului

dispune țara noastră are loc în ultimii ani un proces de creștere a ponderii lignitului energetic în producția de energie electrică.

Modificările din structura balanței de energie prefigurate pentru următorii ani vor conduce, odată cu creșterea consumului specific de combustibil pe unitatea de energie livrată sistemului energetic, și la modificarea principalilor indicatori economici ce caracte-

* O abordare mult mai detaliată a acestor probleme se face în „Studiul de economie industrială” nr. 23, intitulat „Implicații economice ale modificării randamentelor energetice în extracția petrolului, a cărbunelui și în producerea energiei electrice”.

ponibilitățile de hidrocarburi realizate pe seama altor combustibili precum și calitatea energiei livrată consumatorului, pentru ca acesta să poată desfășura o activitate normală. În aceste condiții, apreciem că semnificațiile celor doi indicatori de efort material (costul unitar al kWh produs și investiția specifică pentru kWh instalat), vor reflecta mai exact dimensiunile programului energetic preconizat pentru viitoarele etape de dezvoltare economică.

Capacitățile energetice pe cărbune — utilizate la potențial maxim

MUTAȚIILE care au loc în structura balanței de combustibil prin creșterea ponderii cărbunilor inferiori și reducerea celei a hidrocarburilor, precum și introducerea în proporție din ce în ce mai mare a noilor tehnologii de ardere realizate în țară, ridică problema studierii disponibilității și fiabilității capacităților energetice în ansamblul sistemului energetic național în prezent și în perspectivă. O analiză a disponibilității grupurilor energetice funcționând pe cărbune a evidențiat faptul că în perioada 1976-1981 durata medie anuală a utilizării puterii instalate a fost de peste 7 000 ore/an la grupurile de pînă la 100 MW, de circa 6 600 ore/an la grupurile de pînă la 300 MW, scăzînd la 4 100 ore/an la grupurile de 3 000 MW.

Această tendință se înregistrează și pe plan mondial, unde indisponibilitatea crește odată cu puterea unitară a grupului; totuși, nivelurile care se înregistrează în țara noastră la grupurile energetice de 300 MW rămîn inferioare mediei mondiale. După cum rezultă din documentele celei de a XI-a Con-

**) Analizarea efectelor economice ale preparării lignitului atît la nivelul economiei naționale, cît și la utilizatorul din centrul electrică au făcut obiectul studiului publicat de M. Nistor în Revista economică nr. 22-23, iunie 1982, intitulat „Valorificarea superioară a cărbunului inferior”.

ferințe mondiale a energiei de la München, la grupurile de peste 400 MW din țările dezvoltate economic nivelul de indisponibilitate se situează în jurul a 35-45%, valoare mult inferioară actualilor niveluri înregistrate la grupurile de 330 MW din țara noastră de 55-66%.

Cauzele care au generat aceste niveluri nesatisfăcătoare sînt multiple. Dintre acestea specialiștii apreciază că prioritară rămîne calitatea cărbunului livrat centralelor electrice. Frecvent se constată că lignitul energetic este livrat sub banda de calitate la care au fost dimensionate cazanele pentru funcționare cu sau fără adaos de hidrocarburi. În condițiile în care cărbunele livrat centralelor electrice va cunoaște o degradare a calității sale, prepararea lignitului va deveni soluția ce va trebui promovată cu prioritate**. La menținerea unui indice mai scăzut de disponibilitate al agregatelor energetice au contribuit și nerealizarea de către M.E.E., a programului de investiții al ramurii — amînarea reparațiilor la unele agregate energetice — lipsa de personal cu pregătire și experiență corespunzătoare pentru realizarea tuturor lucrărilor planificate de reparații la centralele pe cărbune, organizarea încă deficitară a activității de reparații etc. Realizarea planului de reparații din ultimii ani, care ar fi influențat în mod pozitiv nivelul de disponibilitate al agregatelor funcționînd pe cărbune, ar fi putut conduce în condițiile în care capacitățile instalate în centralele electrice ar fi funcționat la parametri nominali, la un spor de producție apreciat de specialiștii de circa 15-16% din actualele realizări.

În ultimii doi ani planul de reparații a fost realizat numai parțial, datorită în special, decalării reparațiilor la unele agregate energetice planificate ca urmare a unor cauze obiective existente în sistem. În aceste condiții a crescut foarte mult numărul evenimentelor accidentale cu efecte imediate în calitatea energiei livrate, puterea și energia nefurnizată limitînd adesea

consumul. De asemenea, eterogenitatea tipurilor de agregate existente în termocentrale creează unele dificultăți în ceea ce privește asigurarea pieselor de schimb, cu repercusiuni directe în nivelul disponibilității agregatului energetic.

Pentru creșterea gradului de disponibilitate al agregatelor românești, se impune ridicarea mai susținută a calității reparațiilor. Preluînd experiența acumulată pînă în prezent, activitatea de reparații din cadrul Centralei industriale de producere a energiei electrice și termice va trebui organizată distinct de activitatea curentă de exploatare, asigurîndu-i-se o structură funcțională care să-i permită exercitarea tuturor funcțiilor de planificare, pregătire tehnico-materială și de urmărire a lucrărilor de reparații. Crearea unor capacități de reparații distincte și independente, al căror personal să poată colabora cu cel existent în centralele electrice pentru întreținere curentă, în cadrul aceleiași forme organizatorice, ar veni în sprijinul îmbunătățirii de fond a activității, existînd astfel un coordonator unic al activității de reparații.

În condițiile promovării combustibililor inferiori și disponibilizării hidrocarburilor pentru alte ramuri economice, îmbunătățirea de fond a calității reparațiilor și creșterea disponibilității grupurilor energetice funcționînd pe lignit și sisturi combustibile trebuie să devină obiective prioritare cărora să li se subordoneze celelalte activități productive, astfel încît în cursul iernii 1982/1983 să se poată satisface integral cerințele consumatorilor la parametri calitativi mult îmbunătățiți față de cei din anul precedent. Acest fapt va influența direct calitatea producției industriale ce se va realiza în această perioadă, cu consecințe pozitive atît la nivelul întreprinderilor consumatoare, cît și la nivelul întregii economii.

Ștefan RAGALIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Minicalculatorul M-118

ÎNTEPRINDEREA de calculatoare electronice din București a început, de curînd, fabricația de serie a unui nou minicalculator electronic care face parte din sistemul modular FELIX. Principala lui caracteristică tehnico-economică este că permite realizarea unui sistem de calcul de calitate deosebită la un preț foarte accesibil. Realizat pentru a satisface o clasă mare de operații, noul minicalculator oferă utilizatorului posibilitatea de a se concentra mai mult asupra programării aplicațiilor personale și a datelor cu care sînt manipulate programele, lăsînd în seama sistemului rezolvarea problemelor specifice ale calculato-

rului. Avînd dimensiuni și greutate reduse, minicalculatorul FELIX M-118 („desktop”) reușește, în acest fel, să ușureze, simplifice și să facă agreabil dialogul om-calculator.

Minicalculatorul grafic FELIX M-118 — incluzînd sistemul de operare și suportul software, ca și dispozitivele periferice — se impune printr-o tehnologie înaintată, o arhitectură flexibilă, o gamă largă de dispozitive periferice și prin posibilități extinse de comunicație cu alte tipuri de calculatoare sau de dispozitive. Fiînd un sistem de calcul modern de concepție originală românească el își află o mare arie de aplicații în cercetarea

științifică, în conducerea și supravegherea proceselor industriale, în teletransmisie și teleprelucrare de date în conexiune cu alte calculatoare, în

gestiune unică, în învățămînt și în educație asistată de calculator.

C.E.

„Trebuie să ne încadrăm în normele de consum ; în această privință avem încă rezerve — și trebuie să continuăm acțiunea de perfecționare a normelor și de reducere a consumurilor. Este necesar să pornim de la îmbunătățirea indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c.)

Economisirea resurselor materiale și energetice — opțiune fundamentală în dezvoltarea economiei

OBIECTIVUL diminuării consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil este situat pe primul plan al însemnătății în programul de dezvoltare economico-socială a țării, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. După cum se desprinde din documentele de partid, din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest obiectiv circumscrie întreaga strategie a creșterii economice a României în actualul cincinal, imprimîndu-i acesteia trăsăturile calității și eficienței.

Încă înainte de declanșarea pe plan mondial a crizei de materii prime și energie, în condițiile spiritului novator, creator, introdus în teoria și practica noastră economică de secretarul general al partidului, din inițiativa sa în țara noastră s-au întreprins acțiuni ferme pentru corelarea cît mai judicioasă a consumurilor materiale și energetice cu creșterea venitului național, pentru restructurarea balanței energetice a țării în sensul sporirii ponderii energiei pro-

duse pe bază de cărbune etc. Practic, în permanență, recuperarea, colectarea și re folosirea materialelor a fost privită ca o parte importantă a asigurării materiale a activității de producție. Pe fondul creșterii continue a gradului de înzestrare tehnică a economiei, structurată tot mai modern, al sporirii nivelului de pregătire a forței de muncă, al marilor rezerve evidențiate în acest sens în economie, toate aceste orientări și acțiuni au dobîndit noi accente în condițiile conjuncturii economice mondiale cunoscute, ale cerințelor de a spori eficiența, competitivitatea produselor românești în cadrul schimburilor internaționale. În cele ce urmează vrem să ne referim mai pe larg la factorii de ordin economic și social care impun și relevă astăzi, mai mult decît oricînd, spiritul de raționalitate și eficiență în folosirea resurselor materiale și energetice, scăderea simțitoare a consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie, la numeroasele acțiuni și măsuri întreprinse în acest cadru.

Însemnătatea vitală a reducerii consumurilor

AȘA CUM SE STIE, la dimensiunile actuale ale dezvoltării ei economico-sociale, România este nevoită să importe unele materii prime necesare, iar o altă parte, care și-o asigură din resurse proprii, se obține în prezent, am putea spune în mod obiectiv, cu mari cheltuieli, prin exploatarea unor zăcăminte cu un conținut mai sărac de substanțe minerale utile sau aflate în condiții geologice mai dificile. Se impune, de asemenea, amintit că, în deceniul 1971—1980, prețurile externe au crescut de peste 22 ori la țitei, de 2,5 ori la cărbune, de peste 5 ori la bauxită, de peste 2 ori la bumbac, de 3,6 ori la piei de animale, cu 70% la minereu de fier, cu 55% la cupru ș.a. Pentru a asigura resursele necesare dezvoltării, importăm 50% din țiteiul pe care îl utilizăm (12,5 milioane tone în 1981), 35% din cantitatea de cărbune necesară etc. Fiecare tonă de materie primă, de resursă energetică economisită se poate traduce în fapt în economie de valută.

Deopotrivă trebuie subliniat că scăderea cheltuielilor materiale constituie un factor important pentru mărirea producției nete, pentru amplificarea aportului fiecărei întreprinderi la creșterea venitului național. În industria republicană, mai mult de o treime din sporul producției nete și aproape 50% din creșterea de beneficii prevăzute pentru acest an urmează a se asigura pe seama economiilor rezultate din diminuarea cheltuielilor materiale. Ceea ce pune în relief, odată mai mult, însemnătatea acestei reduceri pentru asigurarea echilibrului material și financiar al dezvoltării. Mai departe, în activitatea de export, nivelul cheltuielilor materiale efectuate pentru realiza-

rea unui produs ce se livrează pe piața externă constituie una din cele mai însemnate expresii ale eficienței muncii sociale depuse pentru fabricarea acelui produs. Or, după cum se desprinde din datele statistice, indicele de utilizare în industrie a unor materii prime, de exemplu, al metalului, este necorespunzător, datorită menținerii unor tehnologii și concepții constructive mai vechi. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în procesul de prelucrare se pierde încă mult metal — 30—35% din cantitatea utilizată, ceea ce înseamnă practic irosire de muncă, de energie, de fonduri valutare în quantum ridicat. Valorificarea la export a unor asemenea produse are drept efect realizarea unui curs de revenire necorespunzător, cu alte cuvinte export de venit național. Pentru ca produsele noastre să poată concura din punct de vedere al eficienței obținute de producător cu cele similare fabricate în exterior, trebuie, deci, ca acestea să aibă nu numai un nivel tehnic ridicat, să fie rezultatul unui nivel corespunzător de productivitate a muncii, ci trebuie să fie și realizate cu cheltuieli materiale cît mai mici. Numai respectînd asemenea cerințe este posibilă amplificarea cotelor de eficiență ale exportului industrial.

Pentru importanța națională a reducerii cheltuielilor materiale este semnificativ și următorul calcul: diminuarea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va asigura în 1982 un spor de venit național de 15 miliarde lei, care repartizat pentru fondul de consum ar putea echivala cu următoarele bunuri de consum pentru populație : 150 mii radioreceptoare 150 mii frigider, 50 mii autoturisme, 150 mii biciclete, 150 mii garnituri de mobilă, 30 milioane perechi de încălțăminte și 3 milioane mp stufe de lină. În cazul cînd este repartizat pentru

fondul de dezvoltare economico-socială, sporul respectiv de venit național echivalează cu construcția unor obiective economice și sociale, cum ar fi trei întreprinderi de mașini-unelte cu o producție totală de 2 miliarde lei, două fabrici integrate de țesături cu cîte 1 500 locuri de muncă, cinci spitale, 100 grădinițe și 150 mii apartamente. Concluzia care se desprinde din cele arătate este că se poate de semnificativ: în condițiile concrete ale industriei și economiei românești și ale actualei conjuncturi economice mondiale, reducerea cît mai substanțială a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie condiționează hotărîtor progresul continuu al țării, ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Așa cum arătăm, în acțiunea de economisire a resurselor s-au obținut realizări importante: în producția de energie a țării o cotă în creștere a fost preluată de cărbune, resursele de țitei fiind tot mai mult destinate prelucrării; a crescut în general gradul de valorificare al materiilor prime și materialelor, an de an s-a putut consemna o reducere a consumurilor materiale și energetice etc. Sarcinile acestui cincinal, respectiv ale anului pe care-l vom încheia nu peste multă vreme sînt însă cu mult mai mobilizatoare. Pornind de la faptul că în mai multe ramuri ale economiei naționale, îndeosebi în industrie, cheltuielile materiale reprezintă circa 70—85 la sută din costurile de producție, de la rezervele existente, s-au avut în vedere reduceri severe ale consumurilor.

Planul pe acest an are în vedere micșorarea costurilor de producție la 1 000 lei producție marfă sau venituri brute cu 1,5 lei în industria republicană, cu 62,9 lei în agricultura de stat, cu 10 lei în construcții-montaj și cu 7,2 lei în activitatea de transport. La

o creștere a producției marfă în industria republicană cu 4,7% în anul 1982 față de 1981, cheltuielile materiale vor trebui să crească cu numai 4,3%. Sint prevederi la care se adaugă reducerile suplimentare ale cheltuielilor de producție — respectiv ale consumurilor — ce trebuie asigurate pentru recuperarea sumelor acordate în vederea sporirii retribuțiilor personalului muncitor și a altor venituri ale populației, pentru ca economiile de resurse din acești ani să asigure o cotă cât mai mare, sau chiar în întregime, necesarul material al producției pentru anul 1985 etc. Asemenea prevederi, nivelurile menționate demonstrează, o dată mai mult, necesitatea unor acțiuni energice, hotărâte în aceste luni care au mai rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru înlăptuirea exemplară a sarcinilor.

Direcțiile de acțiune în unitățile economice sînt multiple. Ne vom referi doar la cele care se detașează prin actualitate și importanță: perfecționarea constructivă și reducerea greutății produselor; îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și introducerea de tehnologii noi, moderne care să ducă la economisirea resurselor materiale și energetice; înlocuirea largă a materiilor scumpe sau deficitare, ori care se aduc din import, cu materiale mai ieftine care se produc în țară; recuperarea și valorificarea mai intensă a materialelor refolosibile, recondiționarea în mai mare măsură a pieselor de schimb, a subsansamblelor. Chiar simpla enumerare a acestor acțiuni relevă rolul hotărîtor pentru atingerea obiectivelor propuse pe care îl are spiritul gospodăresc al fiecărui colectiv de muncă. Este mai mult decît evident că de fermitatea cu care se acționează împotriva oricăror forme de risipă, de inițiativa și creativitatea de care se dă dovadă pentru valorificarea resurselor materiale refolosibile depind, în măsură decisivă, sporirea producției nete, creșterea venitului național. Să ne referim în continuare la cîteva probleme în actualitate în acest cadru cît și în perspectiva anului următor.

Rezerve pentru diminuarea efortului material al dezvoltării

O PONDERE ridicată în totalul efortului de producție o dețin cheltuielile materiale în metalurgie. În toate întreprinderile metalurgice trebuie, deci, să se acționeze pentru raționalizarea și scăderea continuă a consumurilor specifice. În măsura în care resursele materiale sînt judicios folosite, fiecare tonă de metal poate fi obținută la nivelul costurilor planificate, și chiar la valori inferioare acestora. Este cunoscut faptul că la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, centralelor industriale și întreprinderilor, au fost stabilite și aplicate măsuri care au condus și conduc în special la modernizarea și automatizarea unor instalații și perfecționarea tehnologiilor consumatoare de resurse și energie, în paralel cu sporirea continuă a gradului de valorificare a resurselor energetice refolosibile. Printre măsurile aplicate pentru diminuarea consumurilor specifice se pot menționa creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare și a volumului util al furnalelor; îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat în agregatele metalurgice și sporirea tem-

peraturii acestuia; exploatarea rațională a oțelărilor electrice cu cuptoare de mare capacitate — cazul Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, de exemplu; creșterea ponderii tehnologiei de elaborare a oțelului în convertizor; folosirea în proporție de peste 65%—70% a lingourilor calde cu temperatura de circa 600—650°C, la încălzirea cuptoarelor de reîncălzire a laminarelor de semifabricate grele etc.

O direcție în care trebuie insistat mai mult, în care se văd încă rezerve serioase de economii materiale și energetice o constituie extinderea procedului de turnare continuă a oțelului. După cum este cunoscut, în cursul ultimilor 10—15 ani, procedul de turnare continuă a oțelului a cunoscut o mare răspîndire în unele țări din lume, inclusiv în România — deși nu în măsura necesară. Un avantaj important al procedului de turnare continuă este consumul scăzut de metal lichid pe tonă de semifabricate. Scoaterea atinge circa 95—97% la blumuri și 90—96% la brame, contribuind substanțial la realizarea unui coeficient global de scoatere mai ridicat — sarcină subliniată expres, recent, de secretarul general al partidului. Economia de energie este, de asemenea, un important argument pentru dezvoltarea în viitor a turnării continue. Datorită eliminării operațiilor de încălzire a lingourilor în cuptoarele adinci, a laminării pe trenuri degrosiere la bluming sau slebing, cheltuielile de energie necesară pentru fabricarea unei tone de produse semifinite se micșorează cu circa 15%. Aceste avantaje tehnice și economice ale turnării continue atestă interesul și viitorul procedului.

Se poate spune că, astăzi, numeroase uzine siderurgice moderne au instalații tehnologice de turnare continuă, de productivitate sporită. Se lucrează, în continuare, pentru a se îmbunătăți și mai mult tehnica turnării și concepția instalațiilor tehnologice și pentru creșterea productivității muncii prin mărirea vitezei de turnare, scăderea timpilor morți și mărirea domeniului de utilizare a instalațiilor tehnologice, în mod special pentru turnarea oțelurilor aliate și realizarea semifabricatelor tubulare sau profilate. Cu atît mai necesar se vedește astfel ca și în unitățile metalurgice românești de profil să se acționeze mai ferm pentru ca instalațiile tehnologice moderne existente să funcționeze la parametrii proiectați, să se asigure creșterea ponderii procedului respectiv în ramura metalurgică prin noi îmbunătățiri tehnico-constructive.

Rezerve neutilizate în direcția economisirii resurselor se constată în sectoarele din industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor. Importanța deosebită a acțiunii de economisire și valorificare superioară a metalului rezultă din efectele economice însemnate pe care acest proces le are pentru fiecare întreprindere constructoare de mașini în parte, pentru ramura respectivă, pentru economia națională în ansamblu.

Dar iată cîteva din rezervele menționate, unele dintre acestea regăsite pe filiera metalurgie-construcții de mașini. În țara noastră, promovarea oțelurilor economice se realizează încă sub nivelul cerințelor impuse de particularitățile și structura industriei construcțiilor de mașini. Astfel, în consumul de oțeluri inoxidabile, ponderea

oțelurilor de tip crom-nichel, mai puțin economice, reprezintă peste 80%, față de circa 70% în S.U.A., circa 50% în Franța. Întrucît în numeroase cazuri există o tendință nejustificată de frînare a promovării oțelurilor inoxidabile economice, considerăm necesar ca organele competente să intervină nemijlocit în acțiunea de directivare a utilizării oțelurilor inoxidabile, urmărindu-se, deopotrivă, o reducere a consumului de nichel.

Situații similare se întîlnesc în cazul oțelurilor rapide pentru scule și al oțelurilor aliate pentru piese tratate termic, ceea ce contribuie, în măsură însemnată la sporirea — nejustificată — a gradului mediu de aliere al acestora, fapt cu efecte negative asupra balanței de devize. Micșorarea consumului de feroaliaje deficitare este posibilă, așa cum o demonstrează experiența unor combinate de oțeluri speciale, a unor unități siderurgice, în condițiile în care proprietățile mecanice superioare necesare unei piese se pot obține prin tratamentul termic corespunzător al oțelurilor aliate cu elemente ieftine ca manganul, borul, siliciul și altele.

O categorie aparte o reprezintă oțelurile sudabile cu limite de scurgere ridicată de tip OL 44 și OL 52. Aliate în principal cu circa 1—1,5% mangan, realizarea și utilizarea oțelurilor din această clasă permit, în condițiile unei proiectări eficiente, o scădere a consumului de metal cu pînă la 21—25%. Acest obiectiv se vedește însă în strînsă corelație cu tipul de laminat folosit și tehnologia de realizare a piesei, aplicată de producătorul de mașină-utilaj sau instalație. Se remarcă faptul că, spre deosebire de situația existentă pe plan mondial, în România — așa cum rezultă din studiile efectuate — se înregistrează, pe de o parte, o pondere ridicată a consumului de table groase (30%—35%) din totalul consumului de laminate, față de 10—15% în țările din Piața comună, iar, pe de altă parte, o pondere scăzută a consumului de produse formate la rece, respectiv profile laminate — circa 22—25% din totalul consumului de laminate față de circa 30% în țările Pieței Comune. Iată, deci, sectoare în care trebuie acționat cu mai multă fermitate în vederea obținerii economiilor posibile.

În cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc important îl ocupă recuperarea și refolosirea materialelor. Pe această cale se pot acoperi — și există sarcini concrete în acest sens — circa 35—50% și în unele sectoare chiar peste 50% din necesarul de materiale și materii prime. După unele calcule efectuate, recuperarea și refolosirea materialelor 30% în țările Pieței comune. Iată, deci, va livra întreaga industrie minieră și va depăși, cu mult, importul de materii prime și materiale.

În perspectiva îndeplinirii întocmai a acestor sarcini, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului considerăm necesară o creștere a gradului de impulsivitate a introducerii tehnologiilor apte să prelucereze aceste materiale, tehnologii în bună măsură concepute, dar utilizate însă cu o prea mare timiditate. Trebuie să ajungem cît mai repede ca, așa cum sublinia recent secretarul general al partidului, să nu mai existe material, produse, posibil de reutilizat și care să nu fie refolosite.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

0 urgență în agricultură:

Încheierea grabnică a arăturilor de toamnă

OCERINȚĂ de bază în asigurarea producțiilor agricole planificate pentru anul 1983 o constituie executarea în această toamnă a arăturilor pe suprafețele destinate culturilor care se însămânțează în primăvară.

La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, cerind să se treacă cu toate forțele la pregătirea ogoarelor de toamnă, a indicat măsuri concrete pentru realizarea acestor lucrări în termene scurte și cu maximum de eficiență.

Arătura de toamnă are o importanță hotărâtoare pentru distrugerea buruienilor. În același timp, ea permite ca în timpul iernii — prin desfacerea bulgărilor de pământ sub acțiunea gerului și zăpezii — solul să capete o structură grăunțoasă, să-și mențină umezeala necesară, iar patul germinativ să fie bine așezat și tasat. Datele experimentale obținute de stațiunile de cercetări agricole arată că în cazul însămânțării culturilor de primăvară într-o arătură făcută doar cu puțin timp înainte se pierde rapid umiditatea din sol, crește gradul de îmburuienare și patul germinativ prezintă goluri, toate acestea ducând la micșorarea sensibilă a

producției pe unitatea de suprafață (cu 1500—1600 kg/ha la porumb, cu 4000—4500 kg/ha la sfecla de zahăr etc.). De aceea, executarea arăturilor de toamnă se impune ca obligatorie pentru întreaga suprafață ce nu se însămânțează în această perioadă — cu excepția a circa 480 000 ha de terenuri cu pante mari sau nisipuri, pe care arătura de toamnă nu este indicată, deoarece ar duce la pulverizarea și spălarea solului arabil sub acțiunea vinturilor și ploilor.

Există doi factori specifici ai acestei toamne, care favorizează executarea într-un ritm mai rapid decât în alți ani a arăturilor de toamnă:

— condițiile climatice favorabile și puternica mobilizare de forțe umane au asigurat încheierea recoltării porumbului mai devreme ca în alți ani, creind posibilitatea eliberării mai rapide a terenurilor ce trebuie arate;

— folosirea mai largă a mijloacelor de tracțiune animală pentru transportul recoltei, în special în cooperativele agricole de producție, lasă disponibile un mare număr de tractoare pentru executarea arăturilor.

O nejustificată rămânere în urmă

POTRIVIT programului stabilit, arăturile pentru însămânțările de primăvară urmează a se realiza pe o suprafață de 4 644 671 ha cu o viteză zilnică de lucru de 315 462 ha, acest volum de lucrări poate fi încheiat până la data de 10 noiembrie. Până la data de 1 noiembrie s-au realizat arături pe 1 927 820 ha, adică 42%, cu o viteză zilnică medie de 119 066 ha. Se constată deci o anumită rămânere în urmă în executarea ogoarelor de toamnă. Dacă s-ar fi realizat viteza zilnică prevăzută, în raport cu parcul de tractoare posibil de folosit și cu capacitatea de lucru zilnică normată — până la data menționată s-ar fi putut realiza 78% din planul total.

Fără a contesta influența unor condiții obiective, în special — pentru zonele din nordul țării — umiditatea mai ridicată a solului, se constată că în aceste condiții de climă și sol, în unele județe tractoarele au fost mai bine folosite și s-a realizat și chiar depășit viteza de lucru prevăzută, în timp ce în județe învecinate ritmul de lucru a fost mai redus.

În timp ce unele județe (ca: Ialomița, Bacău, Cluj, Argeș) arăturile de toamnă s-au desfășurat într-un ritm rapid și există premisele necesare pentru ca lucrarea să se încheie în termenul agrotehnic optim, în alte județe (cum sînt: Mureș, Constanța, Arad, Călărași, Alba) executarea ogoarelor este mult rămasă în urmă.

Se constată că nu toate tractoarele prevăzute să execute arăturile au participat la această lucrare, iar capacitatea medie zilnică de lucru a unui tractor (2,6 ha/zi în zonele de cîmpie din sudul și vestul țării și 2,4 ha/zi în zonele cu teren mai accidentat) nu a fost realizată în toate cazurile.

Folosirea incompletă a parcului de tractoare este urmarea lipsei frontului de lucru pentru arături acolo unde, după ce s-au recoltat știuleții, a întârziat eliberarea de coceni a terenului, ca și a faptului că în perioada actuală, o mare

parte din tractoarele programate pentru arături sînt folosite pentru transportul recoltei, lucrare și ea întârziată față de programul stabilit.

Se impune ca în zilele următoare, odată cu încheierea transportului recoltei, un număr mai mare de tractoare să fie repartizate la arături, astfel ca viteza medie zilnică de lucru pe țară să fie mult sporită. Este, de asemenea, necesar ca ritmul eliberării terenurilor de resturile vegetale să-1 devanseze pe cel al arăturilor. Prin folosirea tuturor utilajelor speciale de adunat și căpițat coceni, de tipul MAC-6, ca și printr-o mobilizare deosebită a forței de muncă, în câteva zile se poate încheia în fiecare unitate eliberarea suprafețelor de coceni sau alte resturi vegetale.

Posibilități de creștere a vitezei zilnice de lucru

SUPRAFAȚA de 2 716 851 ha arătură ce a mai rămas de executat în această toamnă poate fi realizată la timp, dacă se obține o viteză medie zilnică pe țară de 315 462 ha. Această viteză este pe deplin posibilă chiar dacă nu se mărește numărul tractoarelor folosite la arături. Este necesar, însă, ca fiecare tractor să realizeze la arături 3—3,5 ha/zi, atît prin prelungirea timpului de lucru în 24 de ore, cît și prin folosirea mai bună a fiecărei ore de lucru.

O primă grupă de măsuri sînt menite, deci, să asigure îmbunătățirea utilizării extensive a parcului de tractoare. Spre deosebire de alte lucrări, arăturile de toamnă se pot executa atît în schimburi prelungite, cît și în două schimburi, deoarece lucrul de noapte nu influențează negativ nici calitatea lucrării, nici securitatea muncii mecanizatorilor. Există numeroase categorii de mecanizatori care pot fi utilizați în această perioadă pentru al doilea schimb de lucru la arături: moto-pompisti (care și-au încetat activitatea de irigații), mecanicii de atelier, elevii practicanți, personalul din C.A.P., ca și cel din cadrul consiliilor populare care

a fost pregătit la cursurile de conducere a tractoarelor. Dacă în întreaga agricultură, 30% din numărul tractoarelor ce lucrează la arături ar fi utilizate și în al doilea schimb, s-ar putea executa suplimentar un volum zilnic de arături de circa 50 000 ha, ceea ce înseamnă peste 500 000 ha arate în plus în cadrul perioadei agrotehnice optime.

Organizarea lucrului în două schimburi influențează favorabil și rezultatele economice ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Se realizează, în primul rînd, o utilizare mai bună a mijloacelor fixe, ceea ce permite ca volumul cheltuielilor de amortizare a agregatului tractor-plug, calculat pe ora de funcționare și pe hectar arat, să se reducă sensibil. Un calcul sumar arată că printr-o prelungire a duratei anului de funcționare, a agregatului mecanic numai cu 10% se pot reduce cheltuielile de amortizare pe hectar cu circa 800 lei/an.

Organizarea lucrului în două schimburi poate influența însă negativ un alt capitol al costului lucrărilor mecanizate, și anume, cel legat de retribuția muncii.

Ținînd seama că mecanizatorii folosiți pentru schimbul II sînt utilizați o perioadă restrînsă din an, angajarea lor ca muncitori permanenți ar necesita ca acest personal să fie retribuit pentru lucrările productive doar pe acest interval, iar în restul timpului ar trebui plătit la nivelul minimului garantat sau pentru alte activități, care nu sînt direct productive sau nu corespund calificării lor. În aceste condiții, economia care s-ar realiza la fondurile de amortizare ar fi depășită de cheltuielile suplimentare necesare pentru majorarea fondului de retribuție. De aceea, o primă condiție de economicitate a lucrului, în două schimburi este ca pentru schimbul II să se încadreze numai cu caracter temporar personal disponibil din alte sectoare, astfel încît cheltuielile pentru retribuția muncii pe ora de lucru în schimbul II să nu le depășească pe cele ale schimbului I.

Și în cazul cînd retribuția orară re-

Calculul lățimii de lucru maxime la arături

Tipul solului și rezistența lui (kgf/cm ²)	Adâncimea de lucru (cm)	Rezistența în lucru pe 1 cm lățime (kgf)	Lățime posibilă pentru		Număr de trupețe de 30 cm	
			U-650	U-650 lestat	U-650	U-350 lestat
Sol ușor ; 0,4	24	9,6	145	167	4	4
	28	11,2	125	143	4	4
Sol mijlociu ; 0,5	24	14,4	97	111	3	3
	28	16,8	83	95	2	3
Sol greu ; 0,8	24	19,2	73	84	2	2
	28	22,4	63	72	2	2

vine egală pentru cele două schimburi, retribuiția calculată pe hectar este mai mare pentru schimbul II, întrucât datorită condițiilor mai grele de lucru, productivitatea muncii în acest caz este cu circa 10% mai redusă decât în schimbul I. Pentru ca în schimbul II, costul total al lucrărilor să fie mai redus decât în schimbul I, este necesar ca între cheltuielile care scad prin organizarea schimbului II (amortismen-tul) și cheltuielile variabile, care cresc prin organizarea acestui schimb (retri-buție, combustibil, reparații etc.), să existe un anumit raport. După cum au arătat calculele efectuate de noi, costul lucrărilor din schimbul II este mai redus atunci când ponderea cheltuielilor de amortisment în totalul cheltuielilor directe este de cel puțin 10%, iar a cheltuielilor variabile este mai mică de 90%. Cum la arăturile de toamnă se realizează această condiție, rezultă că folosirea schimbului II este avantajoasă atunci când în schimbul II se lucrează cu personal temporar, iar retribuiția crară nu este mai ridicată decât cea a schimbului I.

Acolo unde nu se pot încadra mun-citori suplimentari pe tractoare, se poate recurge la lucrul în schimburi prelungite. Lucrând numai 2 ore în plus pe zi se poate realiza un volum su-plimentar de arături de 0,5 ha/zi pe fie-care tractor, adică circa 50 000 ha pe țară, pe fiecare zi lucrată efectiv.

Productivitate maximă, consum de energie redus

O IMPORTANTĂ economică și mai ridicată o au măsurile menite să asig-ure mărirea volumului de lucrări în cadrul fiecărei ore de lucru. Aceste măsuri ce urmăresc îmbunătățirea uti-lizării intensive a mașinilor, odată cu creșterea productivității muncii, contri-buie la reducerea costurilor de produc-ție, ca și la micșorarea consumului de combustibil, problemă de importanța deosebită.

O primă cerință pentru creșterea ca-pacității de lucru la arat, și reducerea consumului de motorină este aceea că solul să se are numai la adâncimea la care este necesar, după cerințele agro-tehnice ale fiecărei culturi. La e-xecutarea arăturii, întoarcerea braz-dei reprezintă mobilizarea unui stra-de 20-30 cm de sol, adică întoarcerea a 3 000-4 000 tone de sol la fiecare hectar lucrat. Prin consumul mare de energie pe care îl pretinde arătura re-prezintă 32% din totalul consumului de combustibil la cereale și 30% din totalul

cheltuielilor pentru executarea lucrări-lor mecanizate.

Când se lucrează la o adâncime de 28-30 cm — așa cum cer cerințele a-grotehnice actuale — consumul de mo-torină pe 1 000 ha este de 29 400 l, iar viteza zilnică de lucru pentru 10 trac-toare și pluguri cu 2 trupețe, pe soluri cu rezistență mijlocie, este de 25 ha, fiind necesare 40 de zile de lucru pen-tru efectuarea arăturii pe această su-prafață. Dacă se lucrează la o adâncime de 25-26 cm, la 1 000 ha consumul de motorină este de numai 23 000 l, iar viteza zilnică de lucru, pentru 10 trac-toare și pluguri cu 3 trupețe, este de 38 ha, fiind necesare numai 27 zile de lucru. De aceea, pentru a nu irosi ener-gie și combustibil este necesar să se țină seama că nu toate culturile de pri-măvară necesită arături adânci la 30 cm. Astfel, pentru mazăre, orz și ovăz, gra-minele furajere, soia, fasole, floarea soa-rei etc., datele experimentale ale In-stitutului de cereale și plante tehnice Fundulea arată că adâncirea arăturii peste 23-25 cm nu aduce nici un spor de producție. Chiar pentru porumb, nu în toate cazurile este necesară o arătură adâncă la 30 cm. În schimb, afinarea adâncă a solului este obligatorie pentru sfecla de zahăr și cartofi, culturi mai pretențioase în ce privește adâncimea de afinare, ca și pentru terenurile de-nivelate sau infestate de buruieni.

Pe solurile grele și cele compacte care prezintă exces temporar de umi-ditate datorită permeabilității scăzute, se pot aplica măsuri de ameliorare prin afinarea adâncă la 55-60 cm, adânci-me, odată la trei-patru ani. În felul acesta se realizează numai o mobiliza-re parțială a solului, iar consumul de combustibil este mai redus decât atunci când se execută o arătură adâncă cu în-toarcerea completă a brazdei. Agregatul de afinare format din tractorul U-651 și mașina MAS-60, consumă pentru afi-narea solurilor grele la 55 cm adânci-me 25 l/ha, în timp ce pentru execu-tarea arăturilor adânci pe soluri grele la 30 cm cu plugul PP-4-30 sînt necesari 29,4 l/ha. Efectul agrotehnic al a-finării adânci este mult mai puternic, prin distrugerea hardpanului și îmbunătățirea permeabilității solurilor, decât cel obținut prin executarea arăturilor adânci.

Un alt factor de bază pentru ridicarea productivității muncii și reducerea con-sumului de energie îl constituie uti-lizarea greutăților suplimentare montate pe roțile tractorului spre a îmbunătăți aderența lor. Pe această cale se poate mări forța de tracțiune a tractorului și se pot utiliza un număr sporit de trupețe la plug. În tabel este

comparată lățimea de lucru posibilă la arături în cazul unui tractor U-650 normal cu forța de tracțiune pe miriște de 1 400 kgf și a unui tractor U-650 lestat, cu o forță de tracțiune de 1 600 kgf (tabel).

Prin lestarea roților tractorului se mărește forța de tracțiune, ceea ce per-mite, pe solurile mijlocii, mărirea lățimii de lucru a plugului prin folosirea a 3 trupețe, în loc de 2, iar pe solurile grele mărirea vitezei de lucru și redu-cerea, în ambele situații, a consumului specific de combustibil.

Productivitatea muncii mecanizatori-lor la arat poate fi mărită și prin uti-lizarea completă a tractoarelor de 180 CP și a plugurilor cu 6-8 trupețe a-daptate acestora. Folosind o mare lățime de lucru (1,8-2,4 cm), aceste agre-gate asigură executarea pe schimb a 7-9 ha de arătură, adică de 2-3 ori mai mult decât agregatele de bază ac-tuale. În același timp, trebuie precizat că acest agregat poate fi folosit rațio-nal, cu un consum mai mic de com-bustibil, numai pentru arături adânci și pe solurile grele, unde este utilizată în-treaga sa capacitate de lucru. Pe soluri ușoare și mijlocii, la arături normale unde tractorul de 180 CP nu este încărcat complet, se irosește o parte din puterea sa și din combustibil și consumurile sînt mai mari decât la tractoarele de 65 CP și de 80 CP cu patru roți motrice. De aceea, pen-tru economisirea la maximum a motori-nei, tractoarele A-1800 trebuie să fie grupate spre a lucra în condițiile cele mai grele — acolo unde realizează, de altfel, și arături de bună calitate.

Alte măsuri ce măresc productivita-tea muncii la arături urmăresc micșo-rarea rezistenței la tracțiune a pluguri-lor în timpul lucrului :

— schimbarea imediată a brăzdare-lor cu altele ascuțite. Se știe că dacă grosimea tășului brăzdarilor depășește 1 mm, rezistența la tracțiune crește cu 20-25%, iar consumul de combustibil cu 10-20% ;

— evacuarea completă sau tocarea și repartizarea uniformă pe sol a coceni-lor și altor resturi vegetale de pe cîmp, care provoacă infundarea plugurilor în timpul lucrului ;

— agregarea și reglarea corectă a plugului în timpul lucrului. Tractoarele U-650 și U-800, trebuie reglate la un ecartament al roților de 1,4-1,5 m pen-tru lucrul cu 2 sau 3 trupețe și la 1,6 m pentru lucrul cu 4 trupețe. Reglarea co-rectă a ecartamentului în funcție de lățimea de lucru a plugului asigură un echilibru bun în plan orizontal, lățimea de lucru corectă, conducerea ușoară a tractorului pe brazdă și o bună unifor-mitate a arăturii la îmbinarea dintre trecerile alăturate ale plugului. Spre a minimiza forța de tracțiune necesară la executarea arăturilor, cuplarea plugului de tractor trebuie să fie diferențiată (la puncte deosebite de prindere) în func-ție de condițiile concrete în care se lucrează (rezistența solului și adâncimea de lucru).

Cerințe de calitate în pregătirea ogoarelor

RECOLTELE bogate ale anului viitor depind nu numai de încheierea la ter-

Ion BIANU

(Continuare în pag 15)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor produselor – cerințe ale autogestiunii

APLICAREA fermă a principiilor autogestiunii economico-financiare implică accelerarea creșterii eficienței economice în toate domeniile și sectoarele de activitate. Un loc central în cadrul conceptului de eficiență economică îl ocupă problematica rentabilității, obținerea unor beneficii cât mai mari din activitatea productivă și a prestărilor de servicii.

Conducerea partidului nostru a subliniat cu numeroase prilejuri necesitatea ca toți factorii de răspundere și decizie să acționeze permanent, cu un înalt simț de răspundere, pentru ca fiecare întreprindere, unitate economică, produs sau activitate să fie rentabile. Deosebit de semnificative în acest sens sînt indicațiile și orientările date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului: „Concepția după care una din laturile superiorității economice socialiste ar fi faptul că aceasta își poate permite să finanțeze timp îndelungat producții nerentabile contravine în mod flagrant cerințelor dezvoltării noii orinduirii, este expresia unei viziuni economice rudimentare. Încălcarea principiului rentabilității nu poate să nu se răsfrîngă mai devreme sau mai târziu, în mod negativ, asupra eficienței economiei naționale în ansamblu, asupra dezvoltării generale a societății. În orinduirea socialistă rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți“. Aceste teze cu privire la rentabilitate trebuie să călăuzească zi de zi activitatea fiecărui colectiv de muncă, să stea la baza aprecierii rezultatelor obținute. Recent, cu prilejul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20–21 octombrie, secretarul general al partidului a trasat din nou sarcina de a se aplica cu fermitate măsurile stabilite pentru a asigura rentabilizarea tuturor produselor, astfel încît în anul 1983 să nu mai existe nici un produs nerentabil și nici întreprinderi fără rentabilitate.

Reducerea costurilor de producție

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar, aspectele

legate de obținerea unor beneficii cât mai mari și implicit a unor rentabilități superioare sînt esențiale. Prin creșterea beneficiilor și a rentabilității, ca rezultat al unei activități eficiente, al bunei gospodării a mijloacelor materiale și bănești, fiecare întreprindere își asigură resursele necesare constituirii fondurilor proprii pentru autofinanțare, precum și pentru acoperirea cheltuielilor destinate nevoilor sociale prevăzute, potrivit legii, în bugetul de venituri și cheltuieli. De asemenea, sporirea beneficiilor creează posibilitatea fiecărei unități economice de a contribui într-o mai mare măsură la dezvoltarea generală a societății, la îndeplinirea programului de creștere a nivelului de trai aprobat de conducerea partidului și statului.

Căile și mijloacele de acțiune pentru creșterea beneficiilor și rentabilizarea tuturor produselor sînt multiple, fiind prevăzute în documentele de partid și legile în vigoare, detaliate în programele aprobate la nivelul fiecărei unități. Hotărîrile pentru obținerea unor rezultate superioare, așa cum a apreciazat conducerea partidului, este creșterea răspunderii pe toate treptele și la toate nivelurile, a organelor de conducere colectivă și al fiecărui om al muncii, pentru îndeplinirea exemplară a măsurilor stabilite, pentru realizarea integrală a prevederilor planului național unic și bugetelor de venituri și cheltuieli.

Experiența dovedește cu prisosință că sporirea rentabilității este o consecință a creșterii productivității muncii, a sporirii producției în industrie, agricultură și celelalte ramuri, a ridicării continue a nivelului tehnic și calitativ al produselor și valorificării superioare a acestora pe piața externă. Interesele economiei naționale cer punerea în valoare a întregului potențial de care dispun întreprinderile, prin folosirea integrală a capacităților de producție și spațiilor existente. Trecerea de la planificarea în funcție de producția globală la determinarea sarcinilor ținînd seama de producția fizică, sortimentală, a producției nete și producției marfă vîndută și încasată, a fost de natură să modifice fundamental concepția în domeniul conducerii vieții economice, în sensul creării condițiilor pentru orientarea creșterii eficienței economice.

Beneficiul ca și rentabilitatea exprimă sintetic rezultatele acestor eforturi, al fabricării produselor solicitate pe piața internă și la export cu costuri de producție cât mai reduse.

Așadar, beneficiul reflectă efectele a doi factori și anume, volumul producției și nivelul cheltuielilor, factori de care trebuie să se țină seama în egală măsură în cadrul acțiunilor de rentabilizare a unor produse care sînt încă nerentabile. Nu trebuie omis că o serie de cheltuieli sînt relativ constante, în raport de volumul producției realizate, cum sînt, de exemplu, cheltuielile reprezentînd amortizarea fondurilor fixe. De aceea, pentru reducerea cheltuielilor de producție, este necesar să se acționeze atît în direcția reducerii cheltuielilor de producție cît și a obținerii unor producții cît mai mari. Desigur, nu este vorba despre orice producție, ci numai despre producția care are desfacerea asigurată pe bază de contracte ferme.

Întrucît beneficiul se obține efectiv la încheierea ciclului aprovizionare-produție-desfacere, conducerea partidului a subliniat necesitatea ca în procesul de analiză și conducere să fie reconsiderat rolul indicatorului producție marfă vîndută și încasată, întrucît acesta ilustrează în ultimă instanță felul în care au fost valorificate produsele, prețurile obținute, veniturile înregistrate. Realizarea cu prioritate a producției destinate exportului în structura, sortimentația și la parametrii calitativi prevăzuți în contracte constituie o sarcină primordială, reprezentînd un factor hotărîtor al echilibrului valutar, precum și o cale-certă pentru atingerea obiectivelor prevăzute în domeniul rentabilității.

Pentru sectoarele producătoare de materii prime, deci pentru industria extractivă, precum și pentru agricultură, realizarea rentabilității aprobate și prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli este condiționată, în principal, de obținerea unor producții cel puțin la nivelul stabilit prin plan.

Eforturile ce se fac pentru obținerea unor beneficii cât mai mari și rentabilități sporite trebuie să însoțească permanent aplicarea fermă a indicațiilor conducerii partidului privind reducerea în continuare a importurilor și asimilarea de noi produse care să asi-

gure înlocuirea acestora. De asemenea, trebuie avut în vedere că anul 1983 va însemna o etapă hotărâtoare pe drumul asigurării independenței energetice, an în care dezvoltarea economică se bazează cu precădere pe realizarea resurselor interne pentru producerea energiei primare, în condiții eficiente, deci rentabile.

Valorificarea tuturor resurselor interne

TRANSPUNEREA în practică a indicațiilor conducerii partidului de valorificare maximă a resurselor interne implică acțiuni hotărâte la fiecare loc de muncă pentru obținerea unor rezultate superioare — la nivelul realizărilor pe plan mondial — din prelucrarea materiilor prime și materialelor, precum și din valorificarea resurselor energetice. Rezultatele bune obținute în ultimii ani ca urmare a recuperării și utilizării materialelor re folosibile, recondiționării pieselor de schimb, unor subansamble și produse, se cere să fie consolidate, ridicate la cote superioare, corespunzător intereselor economiei naționale. Este evident că efectele acestor acțiuni, ale respectării stricte a normelor și normativelor de consum și de stoc prevăzute în plan, ale reducerii cheltuielilor de producție, în primul rând a celor materiale, se concretizează, printre altele, în sporirea mai accentuată a rentabilității produselor și întreprinderilor respective, în creșterea veniturilor oamenilor muncii.

Justețea cerințelor de accelerare a creșterii rentabilității, de lichidare a creșterii anomalii prin existența unor produse nerentabile, este confirmată pe deplin de faptul că prin înfăptuirea vastului program în domeniul investițiilor, în prezent zestrea tehnică a întreprinderilor, a tuturor unităților economice sub forma fondurilor fixe, a

mașinilor și instalațiilor este la un nivel realment modern. Roadele acestei înzestrări tehnice, obținute cu prețul unor eforturi deosebite, trebuie să se regăsească într-o eficiență sporită, în beneficii și rentabilități ridicate. În aceste condiții, are o deosebită semnificație, o mare însemnătate, aplicarea riguroasă, zi de zi, a indicațiilor date de secretarul general al partidului privind exploatarea în deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, respectarea disciplinei tehnologice, prevenirea oricăror avarii, instaurarea ordinii și disciplinei desăvârșite în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă. De asemenea, trebuie făcut totul pentru înfăptuirea sarcinii trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu referitoare la perfecționarea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor, corespunzător cerințelor impuse de înzestrarea tehnică a întreprinderilor, de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Un rol însemnat în sporirea eficienței economice îl are aplicarea metodelor moderne de normare a muncii, organizarea pe temeuri științifice a producției, mecanizarea și automatizarea producției, însoțite permanent de cultivarea simțului de răspundere în muncă.

Analizele și studiile efectuate scot în evidență faptul că rezultatele financiare nesatisfăcătoare ale unor unități productive se datoresc neatingerii, la termenele stabilite, a parametrilor tehnico-economici aprobați la unele obiective de investiții intrate în funcțiune. De aceea, conducerea partidului a indicat să se treacă hotărât la recuperarea rămănelor în urmă în acest domeniu, concomitent cu realizarea integrală și la termen a lucrărilor de investiții și a punerilor în funcțiune a noilor obiective, potrivit planului, accentul principal punându-se pe obiectivele prioritare din industria extractivă, energetică și agricultură.

În cadrul vizitelor de lucru din acest an în fabrici și uzine, în unitățile agricole, precum și în cuvântările la plenaryle C.C. al P.C.R. și consfătuirile organizate la nivel central, conducătorul partidului și statului nostru a reafirmat necesitatea de a se lua măsuri ferme pentru creșterea aportului cercetării științifice și ingineriei tehnologice la soluționarea problemelor concrete din economie, prin reducerea perioadei de cercetare și a celei de trecere de la faza de laborator sau pilot la faza industrială, obținerea de utilaje și instalații de mare productivitate și introducerea tehnologiilor cu randamente superioare. Experiența noastră, ca și a altor țări, dovedește cu prisosință că pe calea valorificării rapide a cuceririlor științei și tehnicii înaintate se obțin cele mai mari avantaje în domeniul financiar-valorar, inclusiv rentabilități superioare la nivelul întreprinderilor și produselor.

Orientarea întregii activități pe baze economice, respectarea strictă a criteriilor de eficiență trebuie să figureze permanent în atenția organelor de conducere și decizie din toate ramurile economice. O atenție sporită trebuie acordată activității de transporturi, circulația mărfurilor, gospodărie comunală, din toate sectoarele unde se prestează servicii, astfel încât orice activitate să fie rentabilă.

Așa cum a subliniat conducerea partidului, dispunem de tot ce e necesar, de toate condițiile pentru asigurarea în continuare a dezvoltării economiei, a creșterii eficienței, a beneficiilor și rentabilității, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități prin aplicarea fermă a autogestunii economico-financiare.

dr. Decebal URDEA

directorul Institutului de finanțe, circulație monetară și prețuri

Realizarea integrală a sarcinilor de plan

(Urmare din pag. 1)

pentru căutarea de noi rezerve miniere, pentru asigurarea fronturilor și posturilor noi de lucru, precum și pentru creșterea productivității muncii. Programele elaborate în această privință mai pot fi îmbogățite cu noi prevederi referitoare la dotarea unităților cu utilaje de mare randament și mai ales la folosirea la indici (intensivi și extensivi) superiori a celor din dotare, la asigurarea, pregătirea și folosirea mai bună a personalului calificat.

În centrul atenției trebuie să se situeze atingerea parametrilor proiectați ai utilajelor miniere, depășirea vitezelor de avansare planificate la toate abatajele frontale (de la 1,1 m/zi la 1,5 m/zi), folosirea într-o proporție mai mare a complexelor de abataje și a combinelor de înaintare (circa 65 % din numărul total al combinelor) printr-o exploatare și întreținere mai bună a acestora. Pentru aceasta este necesar ca personalul de descriere să-și însușească în permanență și să stăpânească tehnologia de exploatare cu combinatele și utilajele respective, să utilizeze în proporție mai mare (circa 95%) timpul disponibil de lucru. Totodată, un rol însemnat îl poate avea aplicarea pe scară mai largă (peste 60%) a acordului global, formă de retribuție stimulantă în raport cu rezultatele obținute în producție. În acest fel este posibil să se creeze fronturi de lucru la nivelul reclamat de sarcinile de producție în subteran și să fie mai bine folosit parcul de utilaje din cariere pentru descoperită și cărbune.

Pentru această ultimă parte din an au mai rămas însă de soluționat și unele probleme privind aprovizionarea cu diverse materiale și piese de schimb. Lipsa de ritmicitate în livrare și distribuție are influențe dintre cele mai nefavorabile la fronturile de lucru și conduce în ultimă instanță la încălcări ale disciplinei tehnologice și a muncii. În acest cadru se fac demersuri pentru lichidarea greutăților provocate de neonorarea la timp și în condițiile stipulate în contractele de livrare a utilajelor miniere și a subansamblelor, sau a celor determinate de calitatea slabă a unor subansamble sau piese de schimb. Paralel cu acestea, în atelierle de mină ale unităților se fac unele rețușuri ale subansamblelor și se recondiționează un volum apreciabil de piese de schimb, însă nu la nivelul necesar și al capacităților de care dispun unele ateliere. Dacă la I.M. Cimpulung, de exemplu, față de un volum planificat de recondiționări de piese de schimb de 2,1 mil. lei s-au realizat 2,7 mil. lei, la I.M. Căpeni prevederile nu au fost îndeplinite decât în proporție de 27,1% (un minus de 1,2 mil. lei) față de sarcina planificată. Conducerea întreprinderii și specialiștii din combinat au datorat de a lua urgent măsurile necesare (asigurarea cu personal tehnic, scule, materiale etc.) pentru realizarea sarcinii de recondiționare a pieselor. Cu atât mai mult cu cât aceasta este și unitatea care consumă un volum destul de ridicat de piese de schimb pentru utilaje miniere și auto.

În cel mai scurt timp și îndeosebi în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi avem în vedere — așa cum a atras atenția secretarul general al partidului — să fie analizate și să se clarifice bine toate problemele legate de realizarea planului de producție pentru a se menține echilibrul normal necesar între extracția cărbunelui și execuția lucrărilor de pregătire a rezervelor, pentru a se realiza pe o perioadă mai îndelungată un ritm ridicat în producție, răspunzând astfel sarcinilor de a da patriei cărbune mai mult și de calitate tot mai bună.

Aprovizionare ritmică, echilibrată a populației cu produse agroalimentare

IN ANSAMBLUL acțiunilor întreprinse de conducerea partidului și statului nostru pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții oamenilor muncii, un loc important îl ocupă măsurile cuprinse în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, vegetale și animale, în perioada 1982—1985, elaborat pe baza indicațiilor și sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe baza prevederilor acestui document-cadru a fost elaborat Programul privind înlăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1982 și semestrul I 1983, dezbătut și aprobat de Plenara C.C. al P.C.R., din 7—8 octombrie a.c.

Acest program pune pregnant în evidență grija statornică a partidului și statului pentru satisfacerea într-o măsură tot mai largă a cerințelor de consum ale cetățenilor, ca o componentă esențială a îmbunătățirii continue a condițiilor de viață ale oamenilor muncii, ale întregului popor. El accentuează tendința spre mutațiile calitative preconizate a se realiza în domeniul consumului, ce pot fi caracterizate ca reprezentând un adevărat salt spre o nouă calitate a nivelului de trai, în condițiile în care cererea populației devine tot mai complexă. Aceste schimbări reclamă, în mod imperios, din partea organelor comerciale centrale și locale, luarea de măsuri pentru realizarea unei mari elasticități în ce privește organizarea, conducerea și planificarea comerțului interior în profil teritorial, în concordanță cu principiile autoconducerii și ale autoaprovizionării, astfel încât să se realizeze o aprovizionare ritmică a rețelei comerciale, în toate județele, în vederea satisfacerii cerințelor impuse de o alimentație echilibrată, determinată în mod științific, în funcție de structura populației, de specificul activității și efortul fizic, vîrstă, sex, de obiceiurile și tradițiile de consum din diferite zone, precum și de condițiile de climă și influența altor factori ecologici.

La principalele produse agroalimentare, cantitățile prevăzute în program sînt corelate cu nivelurile din plan, cu resursele din balanțe, precum și cu numărul de locuitori, asigurînd aprovizionarea corespunzătoare a rețelei comerciale și îmbunătățirea cantitativă a consumului alimentar.

Realizarea prevederilor programului necesită mobilizarea într-o mai mare măsură a tuturor disponibilităților de produse agroalimentare, inclusiv din gospodăriile populației, în care scop se impun intensificarea și mai buna organizare a muncii de achiziții și contractări, îndeplinirea integrală a intrărilor planificate la fondul de stat și fondul centralizat, iar pe această bază, asigurarea integrală a livrărilor planificate pentru fondul de consum județean și realizarea mutațiilor de produse agroalimentare în unele județe cu condiții de producție mai puțin favorabile.

„Este necesar — sublinia, în această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta adunare populară din municipiul Constanța, cu prilejul „Zilei recoltei“ — să acționăm cu toată hotărîrea pentru înlăptuirea programului de autoconducere și autoaprovizionare. În acest cadru, trebuie să asigurăm predarea și îndeplinirea întocmai a contractelor la toate produsele, realizarea fondului de stat cu produse agroalimentare. Pe această bază vom putea asigura înlăptuirea programului de autoaprovizionare în bune condițiuni.“

Organele centrale și locale ale comerțului interior, în colaborare cu comitetele executive ale consiliilor populare, sînt date să urmărească îndeaproape îndeplinirea prevederilor privind livrările către fondul pieței, în mod concret pe produse și furnizori, recuperarea în timp util a oricăror restanțe, exercitînd o influență corespunzătoare asupra producției și asigurînd, totodată, repartizarea echilibrată pe teritoriu a resurselor destinate aprovizionării populației, precum și gospodărirea cît mai judicioasă a acestora, combaterea oricărei tendințe de risipă, de speculă; de asemenea, să acționeze cu toată hotărîrea pentru îmbunătățirea calității produselor alimentare și a tehnologiilor de fabricație, în vederea creșterii gradului de conservare și menținerea valorii nutritive, organoleptice naturale și estetice a produselor. Realizarea acestor obiective se impune cu acuitate la o serie de produse de bază, cum sînt: pine și produse de panificație, patiserie, preparate din carne, brînzeturii, conserve din legume și fructe, produse zaharoase etc., în-

tîrînd controlul de calitate (inclusiv pe faze de fabricație) precum și recepția acestor produse în rețeaua comercială, necesitate impusă de generalizarea livrărilor directe fabrică-magazin, în special la produsele perisabile și alterabile.

IMBUNĂTĂȚIREA în continuare a organizării desfacerilor și desfășurării comerțului socialist la produsele agroalimentare de bază necesită revederea trimestrială a fondului de date demografice care stă la baza fundamentării necesarelor de aprovizionare, pentru a surprinde schimbările și fluctuațiile ce intervin în cadrul județelor și localităților și a asigura sezonabilitatea consumului. Totodată, în structura acestor date un loc aparte ar urma să fie atribuit numărului și compoziției social-profesionale a personalului muncitor care ia masa la cantine, inclusiv a consumurilor colective, în vederea aprovizionării acestora cu cantitățile necesare de materii prime și stimulării dezvoltării acestei forme de alimentație rațională, echilibrată.

Mutațiile calitative intervenite în structura demografică și socio-profesională a populației, în condițiile continuării procesului de industrializare socialistă a țării, cu cerințe și implicații specifice pe linia consumului de mărfuri alimentare, se impun a fi identificate, analizate, luate în considerare și soluționate concret, operativ. Experiența pozitivă a comerțului socialist confirmă că îmbunătățirea aprovizionării populației urbane se poate realiza, în profil teritorial, numai printr-o rezolvare globală și echitabilă a aprovizionării, la nivelul întregului județ, respectiv a celor două medii — urban și rural — care acționează asupra consumului după principiul vaselor comunicante. Această concluzie — verificată de practică — se impune a fi avută în vedere la aplicarea normelor de consum pentru populația din orașe și centre muncitorești, precum și la dimensionarea autoconsumului populației din mediul rural.

Stabilirea judicioasă a necesarelor de consum și aprovizionare a rețelei comerciale la principalele grupe de mărfuri alimentare, pe sezoane și trimestre ale anului, în profil teritorial, necesită aplicarea nivelurilor de consum pe un locuitor prevăzute în Programul de alimentație științifică a populației, corelat cu cantitățile planificate în programele de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. În acest scop se impune urmărirea realizării unui echilibru optim între cererea populației și oferta de mărfuri la toate produsele agroalimentare de bază, în special a celor perisabile și alterabile, evitîndu-se pe cît posibil aducerea acestora de la distanțe mari din alte județe, punînd accentul pe valorificarea corespunzătoare a resurselor locale de materii prime; acolo unde acestea lipsesc sau sînt insuficiente, se impun măsuri pentru dezvoltarea la nivelul necesităților a producției vegetale, a zootehniei și producției animaliere.

Produsele alimentare industrializate, comercializate urmează să aibă înscrisă pe ambalaj și valoarea nutritivă în calorii, spre a fi cunoscută de cumpărători, țînînd seama de faptul că valoarea nutritivă (în calorii la 100 g produs brut asimilat) este diferențiată pe produse.

Repartizarea teritorială a fondului de mărfuri pe baza consumurilor prevăzute în Programul de alimentație științifică a populației va ține seama de complementaritatea produselor, în funcție de valoarea nutritivă a acestora, precum și de necesitatea acoperirii, în raport cu nivelul resurselor, a consumului de calorii pe o persoană, impus de specificul muncii și factorii de influență. În caz contrar, ar fi afectată aprovizionarea, producîndu-se goluri și dezechilibrări în volumul și, mai ales, în structura cererii și a desfacerilor de mărfuri.

Stabilirea structurii echilibrate a consumului populației necesită folosirea unor indicatori medii de consum pe produse vegetale și animale, pe total și în profil teritorial. Înlocuirea reciprocă a produselor, în raport cu nivelul resurselor și particularitățile cererii populației, impune producătorilor și comerțului socialist estimarea în calorii și substanțe nutritive a fondului de mărfuri destinat aprovizionării populației.

Procesul de apropiere economică continuă a consumului populației între județe și localități, de eliminare treptată a unor decalaje nejustificate, în condițiile sporirii veniturilor și țînînd seamă de influența factorilor social-economici specifici fiecărei etape, de necesitatea unei structuri mai bune a alimentației, constituie o componentă importantă a programului partidului de creștere a nivelului de trai.

Schimbările calitative intervenite în structura demografică și socio-profesională, în modul de viață și cultura poporului, în condițiile continuării procesului de industrializare socialistă

și înfăptuirii noii revoluții agrare, impun, în mod firesc, revelarea periodică a necesarului de consum mediu anual pe un locuitor la principalele produse alimentare, pe total și în profil teritorial, folosindu-se în acest scop modelele sociologice, statistico-matematice și comparațiile internaționale, eventualele decalaje față de necesități urmînd să fie eliminate treptat, pe măsura creării condițiilor materiale.

SARCINI deosebite revin comerțului interior, în etapa următoare, în legătură cu aplicarea hotărîrii conducerii de partid și de stat privind trecerea întregii rețele de desfacere cu amănuntul a legumelor și fructelor din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare la Ministerul Comerțului Interior (5 610 unități comerciale, cu o suprafață totală de 131.600 mp). În această privință, trebuie acționat în direcția lichidării lipsurilor și deficiențelor constatate în modul de organizare a desfacerii acestor produse, în depozitarea și sortarea lor, precum și în modul în care se asigură desfacerea către populație a legumelor și fructelor.

Necesitatea aprovizionării ritmice, echilibrate și abundente a rețelei comerciale cu legume și fructe impune trecerea acestei activități de la Ministerul Agriculturii la Ministerul Comerțului Interior și a spațiilor de depozitare, însoțire și semiindustrializare, a producției de băuturi răcoritoare, precum și preluarea întregii activități de achiziții și contractări a legumelor și fructelor și „comerțul” cu ridicata de conserve de legume și fructe, în vederea folosirii raționale și eficiente a bazei tehnico-materiale existente și dezvoltării unitare a acesteia în perspectivă.

Concentrarea la Ministerul Comerțului Interior a rețelei întregului comerț cu produse alimentare, inclusiv a comerțului cu legume și fructe, creează condiții mai bune pentru fundamentarea științifică, unitară și corelată cu factorii socio-economici a necesarelor de aprovizionare a populației, pentru stabilirea judicioasă a structurii consumului de produse agroalimentare și, în final, pentru îmbunătățirea substanțială a aprovizionării rețelei, inclusiv cu fructe și legume proaspete, prin rețeaua comerțului socialist.

În condițiile în care dispunem de un fond de mărfuri îndestulător de legume și fructe, se impun măsuri pentru desfășurarea în bune condiții a activității în piețele agroalimentare și în întreaga rețea de desfacere a acestor produse, pentru scurtarea drumului mărfii prin extinderea aprovizionării unităților de desfacere din orașe direct de la vagon sau punctele de producție, eliminîndu-se, pe cît posibil, verigile intermediare, care, în anumite situații, duc la deprecierea produselor. Trebuie urmărit ca mărfurile ce se vor desface prin magazinele „Fortuna” și unitățile alimentare cu autoservire să fie puse în vânzare în stare proaspătă, spălate și preambalate în dozele solicitate de populație, experimentîndu-se, în acest scop, și sistemul de vânzare a acestora pe clase de calitate. Desfacerea de legume și fructe preambalate, prin magazinele alimentare cu autoservire din subordinea Ministerului Comerțului Interior ar urma să se facă, într-o primă etapă, numai prin unitățile a căror suprafață comercială utilă depășește 400 mp; în aceste unități ar urma să se înființeze raioane specializate pentru desfacerea de legume și fructe preambalate, iar proiectele tip ce se vor elabora în viitor pentru marile magazine alimentare cu autoservire să țină seama și de tehnologia specifică de vehiculare, depozitare și desfacere a acestor mărfuri.

Este necesar să se urmărească în mod permanent realizarea măsurilor stabilite pentru aprovizionarea cu legume, fructe și produse semiindustrializate a populației Capitalei și altor localități, prin sistemul comenzilor prealabile, inclusiv încheierea de contracte cu cetățenii pentru livrare eșalonată a produselor la termenele convenite, asigurînd consumul pînă la noua recoltă și păstrarea produselor de legume și fructe în depozitele statului, spre a se evita deprecierea acestora în gospodăriile populației.

Secretarul general al partidului a indicat să se elaboreze un program pentru dezvoltarea piețelor agroalimentare și a rețelei existente pe raza Capitalei, precum și pentru realizarea de noi piețe și unități de desfacere, ținînd seama de dezvoltarea cartierelor de locuințe, de necesitatea asigurării cerințelor de consum ale populației. Aceste sarcini de mare răspundere, trasate comerțului interior, trebuie realizate într-un timp cît mai scurt, în mod competent și cu spirit de răspundere.

Un loc important în cadrul planului de investiții al comerțului pe anul 1983 va fi atribuit dezvoltării rețelei de desfacere a legumelor și fructelor, inclusiv a piețelor agroalimentare.

ÎN REALIZAREA unei alimentații corecte, echilibrate, un rol social-economic de cea mai mare însemnătate revine alimentației publice. Dispunem în prezent de o puternică și modernă bază tehnico-materială pentru producția culinară

de masă, cu perspective de dezvoltare în continuare. Exemplificăm, în această privință, unele tipuri de unități cu specific culinar, cum sînt: fabrica de mîncare din Tulcea, cu o capacitate de 5 000 meniuri pe schimb și cea din Vilcea — Rîureni cu o capacitate de 6 000 meniuri în 24 de ore, plasate în incinta platformelor industriale; această experiență pozitivă va fi extinsă. O altă formă importantă de satisfacere a consumurilor colective o constituie cantinele cu autoservire, cu bază proprie de producție. În prezent, numărul cantinelor de pe lîngă întreprinderi industriale și agricole, instituții și alte unități economice și sociale depășește cifra de 6.000. Pentru perioada cincinalului actual, s-a prevăzut construirea a încă 12 fabrici de mîncare, cu capacități de producție pînă la 3.000 meniuri pe schimb, cu posibilități sporite de aprovizionare și desfacere a preparatelor culinare prin cantine și microcantine de pe lîngă întreprinderi, precum și în unitățile de alimentație publică fără bază proprie de producție.

Se poate spune că dezvoltarea alimentației publice și de masă la nivelul posibilităților existente va constitui și o puternică pirghie de valorificare superioară a materiilor prime agroalimentare. Se estimează că prin concentrarea producției culinare în bucătării modern utilizate, cu spații de depozitare și frigorifice corespunzătoare, se pot obține economii însemnate, mai ales ca urmare a eliminării pierderilor la păstrare și prelucrare, care la unele produse pot ajunge la circa 10—20% din totalul materiilor prime folosite. Or, dacă raportăm aceste proporții la masa mărfurilor agroalimentare vehiculate prin comerțul socialist, la nivelul unui an calendaristic rezultă posibilitatea obținerii unor economii de cca. 1,3—2,6 milioane tone mărfuri agroalimentare.

Pe lîngă asigurării fondului de mărfuri necesar consumurilor colective, o atenție deosebită trebuie acordată în continuare dezvoltării gospodăriilor anexe de pe lîngă cantine și unitățile de alimentație publică, pentru creșterea de animale (porci, păsări etc.), precum și cultivării unor loturi agricole improprii pentru recolta mare (inclusiv în cadrul C.A.P.-urilor), pentru producția de cartofi, legume și zarzavaturi etc., realizate în baza programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. Contribuția gospodăriilor anexe la asigurarea necesarului de materii prime agroalimentare destinate producției de preparate culinare ar putea ajunge, pînă în anul 1985, la cel puțin 50%. Realizarea acestui obiectiv necesită asigurarea bazei furajare pentru gospodăriile anexe respective (inclusiv prin valorificarea resturilor de la unitățile de preparare centralizată și de la cele de alimentație publică), precum și asimilarea unor din aceste gospodării (în raport cu mărimea lor și cu ponderea pe care o ocupă în satisfacerea cerințelor populației) cu microfermele beneficiind de stimulentele acordate în prezent acestor tipuri de unități productive.

O problemă deosebită ce se impune a fi rezolvată o constituie organizarea alimentației profilactice și dietetice, bazată pe un regim de hrană diferențiat pentru persoanele suferinde. În acest scop, este necesară asigurarea, în cadrul cantinelor-restaurant și al unităților de alimentație publică specifice, a unor meniuri de regim, pe bază de abonament.

Dezvoltarea alimentației raționale, echilibrate prin cantine și unități de alimentație publică ar urma să se realizeze pe baza unor programe speciale, pe măsura asigurării condițiilor necesare de aprovizionare, producție, desfacere și, în egală măsură, a pregătirii cadrelor de specialitate (tehnologi culinari cu pregătire superioară, medici dieteticieni etc.).

LA PLENARA din 8—9 octombrie a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului sublinia: „Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea înfăptuirii neabătute a programului de autoconducere și autoaprovizionare în general, a programului pe trimestrul IV 1982 și semestrul I 1983. Trebuie să se asigure realizarea tuturor produselor necesare în vederea înfăptuirii în bune condiții a prevederilor acestui program. Dispunem de tot ce este necesar: producția agricolă din acest an asigură produsele corespunzătoare, industria dispune de capacități și de tot ce trebuie pentru realizarea produselor stabilite și pentru a avea o bună aprovizionare. Se impune însă să acordăm toată atenția calității, bunei organizări, conservării și depozitării a produselor, pentru ca acestea să ajungă la populație, la oamenii muncii în condiții corespunzătoare.”

Colaborarea strînsă între agricultură, industrie (cea alimentară și, în general, cea a bunurilor de consum) și comerț, sprijinul acordat de consiliile populare, intensificarea controlului oamenilor muncii sînt factori hotărîtori în valorificarea deplină a acestor posibilități de care economia noastră dispune pentru satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației.

dr. Gheorghe ALFIRI

OPINII

Productivitatea muncii în condițiile noii calități

REALIZAREA noii calități, creșterea eficienței economice, reducerea decalajului care desparte țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic fac necesară creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale în actualul cincinal. Referindu-se la cerința realizării unui nivel înalt al productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe: „**Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținând seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar de trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale. Să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că, în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale.**”

Ca o expresie a rolului deosebit cu care este investită productivitatea muncii în ansamblul factorilor de creștere economică, în programele elaborate de partid privind dezvoltarea economico-socială a țării au fost prevăzute în mod constant ritmuri înalte de sporire a acestui indicator, au fost precizate modalitățile, alături de cele cu caracter general cit și cele specifice fiecărei etape, prin care colectivele de oameni ai muncii pot îndeplini obiectivele stabilite. Astfel, pentru cincinalul în curs, se prevede ca pe ansamblul industriei, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, să crească într-un ritm mediu anual de 7 la sută, urmînd ca pe seama creșterii productivității muncii să se obțină circa 80 la sută din sporul de producție netă. De asemenea, prin creșterea productivității muncii sociale, ca expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă trecută (materializată) pe ansamblul sferei producției materiale urmează să se obțină, în actualul cincinal, circa 84 la sută din venitul național.

Exprimarea exactă a nivelului productivității

DATORITĂ LOCALULUI pe care îl ocupă în sistemul factorilor de eficiență, precum și a rolului pe care îl deține în mecanismul de planificare, determinarea cit mai reală a nivelului productivității muncii dobîndește o importanță deosebită. Perfecționarea metodologiei de calcul a productivității muncii în scopul reflectării cit mai reale a nivelului și evoluției acestora necesită luarea în considerare, în calculul productivității muncii, alături de cele mai indicate forme de exprimare a producției, cit și a celei mai indicate forme de exprimare a timpului de muncă vie consumat pentru producția respectivă.

Este știut că o îmbunătățire substanțială a sistemului de indicatori ai productivității muncii s-a realizat prin adoptarea de către Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a cadrului organizatoric privind aplicarea noului mecanism economico-financiar. Efectele pozitive ale acestor perfecționări au fost evidențiate în mod convingător de rezultatele înregistrate de economia națională în ultimii ani. Totodată, pe parcursul aplicării noului mecanism au apărut și o serie de fenomene noi a căror soluționare contribuie la însăși materializarea obiectivelor economice, între acestea evidențiindu-se și elemente de natură metodologică. Vom exprima în continuare unele opinii cu privire la perfecționarea metodologiei de cuantificare și măsurare a indicatorului productivitatea muncii.

Pornind de la modul în care este conceput și realizat sistemul actual al indicatorilor productivității muncii utilizat în practica statistică și a planificării activității întreprinderilor industriale, apreciem că acest sistem poate fi perfecționat pe următoarele planuri:

- **extinderea**, în activitatea de planificare și de statistică, a **calculului productivității muncii fizice**, exprimată în ore-om, la toate produsele principale realizate în întreprinderile industriale. Calcularea, în acest mod, a productivității, se poate realiza pe baza sistemului de evidență al întreprinderilor, sistem informațional care permite determinarea consumului de muncă vie aferent produselor respective, în vederea impulsivării preocupărilor pentru reducerea consumului de muncă vie pe unitatea de produs;

- **experimentarea și utilizarea** în activitatea de planificare și statistică pentru exprimarea productivității muncii fizice și

a indicatorului numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală sau numărul de ore-om la 1 000 lei producție marfă.

Considerăm că în condițiile sistemului de indicatori valorici ai producției industriale aflat în practica planificării și statisticii din țara noastră, indicatorul numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală exprimă mai exact nivelul productivității muncii decît producția marfă, indicator ce reflectă, precum se știe, rezultatele totale finale ale activității desfășurate pe o anumită perioadă de timp.

Indicatorii menționați pot furniza date utile privind evoluția productivității muncii fizice îndeosebi la întreprinderile care produc o gamă largă de produse și la care calculul productivității muncii fizice, exprimată prin consumul de muncă, în ore-om pe unitatea de produs, este mai dificil de realizat. Calculul indicatorilor respectivi nu necesită un volum de muncă suplimentar, aceștia putînd fi determinați în activitatea de planificare pe baza datelor privind fondul total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în ore-om, iar în activitatea de statistică, pe baza datelor din dările de seamă statistice privind utilizarea timpului de lucru al personalului muncitor. La utilizarea, în planificarea, urmărirea și analiza statistică a productivității muncii fizice, exprimată prin indicatorul numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală sau numărul de ore-om la 1 000 lei producție marfă este necesar să se țină seama de faptul că asupra nivelului și dinamicii productivității muncii fizice exprimate prin indicatorii menționați influențează și modificarea structurii producției.

În sfîrșit, un alt aspect vizat de noi îl constituie introducerea ca indicator obligatoriu de plan și statistic în activitatea întreprinderilor industriale a productivității muncii orare. După cum se știe, în funcție de formele de exprimare ale timpului de muncă vie consumat (numărul mediu al personalului muncitor, zile-om, ore-om) se poate calcula productivitatea muncii medii pe o persoană, productivitatea muncii zilnică și productivitatea muncii orară. În prezent, în activitatea de planificare și de statistică a întreprinderilor industriale se calculează numai productivitatea muncii pe o persoană, calculată pe baza producției nete, care se determină, așa cum se cunoaște, prin raportarea producției nete la numărul mediu al personalului muncitor (fără a cuprinde și categoria muncitorii în formare). Să reamintim, totodată, și faptul că în cazul calculului productivității muncii pe o persoană, timpul de muncă cuprinde și timpul folosit ne-productiv (de zile-om întregi) ca urmare a includerii în numărul mediu al personalului muncitor și a personalului care nu a participat în anumite perioade de timp la activitatea întreprinderii datorită concediilor de odihnă, concediilor medicale și de maternitate, învoierilor și absențelor.

Tocmai pornind de la neajunsurile metodologice semnalate apreciem că, simultan cu folosirea indicatorului productivitatea muncii pe o persoană, poate fi susținută utilitatea introducerii productivității muncii orare ca indicator obligatoriu de plan și statistic. În cazul productivității muncii orare, în timpul de muncă va fi inclus numai timpul efectiv lucrat, exprimat în ore-om, ceea ce face ca productivitatea muncii orare să reflecte mai real nivelul și evoluția productivității muncii. Spre deosebire de productivitatea muncii pe o persoană, care reflectă eficiența utilizării întregului personal muncitor al unei unități industriale, productivitatea muncii orare exprimă eficiența muncii prestate de personalul muncitor care a participat efectiv la procesul de producție.

Necesitatea introducerii productivității muncii orare în activitatea de planificare și statistică este cu atît mai evidentă dacă avem în vedere și măsurile de reducere treptată a săptămînii de lucru. Creșterea productivității muncii orare prin promovarea progresului tehnic și perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii, constituie o condiție importantă a creșterii producției, prin care să se compenseze și pierderea de producție, ca urmare a reducerii săptămînii de lucru. Din punct de vedere al periodicității, ar fi posibil ca productivitatea muncii orare să fie determinată lunar, trimestrial și anual.

Productivitatea muncii orare poate fi utilizată și în analize comparative a nivelului productivității muncii realizat în diferite țări, în cazul utilizării productivității muncii orare făcîndu-se abstracție de durata săptămînii de lucru.

Prin includerea indicatorilor amintiți în sistemul actual al indicatorilor productivității muncii în industrie se poate crea un sistem de indicatori ai productivității muncii în întreprinderile industriale care să permită cunoașterea și analiza mai bună a evoluției productivității muncii atît din punct de ve-

dere al consumului de muncă vie, cît și al consumului total de muncă vie și de muncă trecută. S-ar crea astfel și o bază informațională mai adecvată pentru fundamentarea măsurilor de creștere a productivității și analiza rezervelor de creștere a acesteia în întreprinderile industriale. Apreciem că perfecționarea sistemului de indicatori ai productivității muncii în contextul noului mecanism economico-financiar impune și revederea modului de tratare a conceptului de productivitate a muncii și a noțiunilor utilizate privind productivitatea muncii.

Definiri corespunzătoare unui conținut complex

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, aspectele noi care decurg din perfecționarea sistemului de indicatori ai productivității muncii pe baza măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 implică și anumite reconsiderări de ordin teoretic, în ce privește conceptul de productivitate a muncii. Această clarificare conceptuală este impusă și de faptul că în unele lucrări și studii se mențin definiții și noțiuni privind productivitatea muncii care corespundea conținutului indicatorilor productivității muncii utilizați în industrie și în alte ramuri ale producției materiale până la introducerea noului mecanism economico-financiar; de aici și utilizarea unor noțiuni diferite pentru același aspect al productivității muncii sau atribuirea unui conținut diferit aceluiași noțiuni. Astfel, pentru exprimarea productivității muncii în accepțiunea sa largă, de expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă materializată, la diferite niveluri ale economiei naționale se folosesc noțiuni ca: productivitatea muncii nete, productivitatea netă, productivitatea întregii munci sociale, productivitatea muncii totale, productivitatea muncii sociale, productivitatea muncii naționale, productivitatea muncii individuale. Noțiunea de productivitatea muncii individuale este folosită și ea cu un conținut diferit: pentru exprimarea productivității muncii în condiții specifice de înzestrare tehnică, pentru exprimarea productivității muncii, ca expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă trecută la nivelul întreprinderilor. Pentru exprimarea productivității muncii fizice se folosesc noțiuni ca: productivitatea muncii fizice, productivitatea globală, productivitatea socială a muncii. Ar putea fi date și alte exemple, care atestă necesitatea reconsiderării sistemului de noțiuni utilizate în legătură cu productivitatea muncii, pornind de la analiza conținutului economic al indicatorilor productivității muncii folosiți în prezent la diferite niveluri ale economiei.

Un aspect care ar putea fi supus discuției vizează definiția generală a productivității muncii. Se află, încă, în uz, definiția generală a productivității muncii potrivit căreia mărimea productivității muncii se măsoară prin cantitatea de produse obținute într-o unitate de timp. O asemenea definiție corespunde sistemului de indicatori ai productivității muncii utilizați înainte de introducerea prin noul mecanism economico-financiar a productivității muncii calculată pe baza producției nete, ca indicator de bază al productivității muncii. Ținînd seama de conținutul economic al acestui indicator și al utilizării și a altui indicator al productivității muncii — productivitatea muncii fizice, care reprezintă un aspect parțial al productivi-

tății muncii — considerăm că definiția generală a productivității muncii, corespunzătoare acestor indicatori ar necesita unele modificări, ar putea fi mai adecvat formulată astfel: productivitatea muncii exprimă volumul producției obținut într-o unitate de timp de muncă sau timpul de muncă cheltuit pe unitatea de producție. Prin volumul de producție înțelegîndu-se în cazul calculului productivității muncii pe baza producției nete — producția netă, iar în cazul calculului productivității muncii fizice — producția în unități fizice. Prin această definiție se asigură o legătură corespunzătoare între definiția generală a productivității muncii și conținutul indicatorilor productivității muncii calculați în practica economică.

Un alt aspect asupra căruia considerăm că este necesar să reflectăm în vederea unei tratări corespunzătoare vizează ideea care se relevă în multe lucrări și studii potrivit căreia, în valoarea produselor, ca urmare a creșterii productivității muncii, „scade ponderea muncii vii și implicit are loc o creștere relativă a muncii materializate”. După opinia noastră, această teză este valabilă în cazul în care productivitatea muncii este limitată la economia de muncă vie, respectiv în cazul în care se are în vedere productivitatea muncii fizice. În condițiile în care productivitatea muncii este calculată pe baza producției nete, respectiv dacă se are în vedere productivitatea muncii într-o accepțiune largă, ca expresie a economiei de muncă vie și de muncă trecută, teza respectivă nu mai corespunde. În fapt, la creșterea productivității muncii calculată pe baza producției nete contribuie atît reducerea cheltuielilor cu munca vie, cît și a cheltuielilor materiale.

Fără a ne propune formularea unor soluții definitive, considerăm că pentru exprimarea productivității muncii la diferite niveluri ale economiei naționale și sub aspectele sub care se impune a fi studiată, este edificatoare utilizarea următoarelor noțiuni: **a) productivitatea muncii sociale**, pentru exprimarea productivității muncii pe ansamblul sferei producției materiale și avînd în vedere accepțiunea complexă a productivității muncii, respectiv ca o categorie economică prin care se exprimă economia totală de muncă vie și de muncă trecută și pentru exprimarea căreia se folosește, după cum se știe, indicatorul „venitul național pe o persoană ocupată în sfera producției materiale”; **b) productivitatea muncii**, pentru exprimarea productivității muncii la nivelul ramurilor producției materiale și al întreprinderilor și într-o accepțiune, de asemenea, complexă a productivității muncii — ca expresie a economisirii muncii vii și a muncii materializate; în funcție de nivelul la care se calculează se utilizează pentru exprimarea ei producția netă sau produsul net pe o persoană; **c) productivitatea muncii fizice**, pentru exprimarea productivității muncii numai sub aspectul economisirii muncii vii, exprimate la diferite niveluri ale economiei naționale prin indicatori specifici: consumul de muncă, exprimat în ore-om, pe unitatea de produs; consumul de muncă, exprimat în ore-om, la 1 000 lei producție globală, produs global sau produs social sau prin alți indicatori prin care se poate exprima economia de muncă vie pe unitatea de producție și de prestație de servicii.

prof. dr. C. ȘTEFAN
Academia „Ștefan Gheorghiu”

Arăturile de toamnă

(Urmare din pag. 9)

mencele agrotehnice a arăturilor de toamnă, ci și de executarea acestei lucrări în condiții superioare din punct de vedere calitativ. În afară de cerințele agrotehnice legate de respectarea uniformității adîncimii, de acoperirea resturilor vegetale sau de mărunțirea solului, o mare însemnătate are, în această toamnă, efectuarea unor lucrări speciale care să asigure în primăvară evitarea bălțirii sau de mărunțirea solului. O mare însemnătate are măsura luată recent de echipare a plugurilor cu scormonitori, care asigură ca pe solurile grele, odată cu arăturile adînci, să se execute și o afinare în profunzime pe încă 10—12 cm.

De asemenea, pentru evitarea bălțirii este necesar acum să fie eliminate crovurile, locurile joase pe care strîngerea apei ar împiedica, în primăvară, realizarea la timp a însămînțărilor. În acest scop, după arături trebuie executate lucrări de nivelare. Pe terenurile cu denivelări mai mari trebuie folosite niveletoarele tractate, aflate în dotarea agriculturii, iar pe locurile unde denivelările sînt reduse este indicată o lucrare cu grapa cu discuri la care se atașează grapa cu colți reglabili. Cea de-a doua soluție prezintă și avantajul că realizează și o mărunțire suplimentară a bulgărilor rămași în urma arăturii de toamnă.

Pentru terenurile cu pante mai mari de 6°, este indicat ca arăturile să se facă numai paralel cu curbele de nivel, spre a evita levigarea solului și ero-

darea terenului. Experiența stațiunii centrale de cercetări Perieni, jud. Vaslui, a arătat că această măsură constituie o premisă a organizării antierozionale a teritoriului, o cale sigură pentru punerea deplină în valoare a terenurilor accidentate. În acest scop trebuie să se folosească la maximum tractoarele pe șenile de 45 CP și 80 CP din dotarea agriculturii noastre, care, lucrînd cu pluguri reversibile pot ara paralel cu curbele de nivel. Deși folosirea tractoarelor pe șenile în zonele colinare înseamnă cheltuieli suplimentare la arătură de 50 lei/ha, acestea sînt recuperate din plin prin sporul de producție realizat și prin evitarea degradării terenului arabil.

Folosirea deplină a puternicului potențial mecanic al agriculturii noastre este, în aceste zile, o cerință de bază pentru încheierea într-o perioadă scurtă și în condiții calitative superioare a arăturilor adînci de toamnă pentru asigurarea unor recolte mari în anul 1983.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Preț

INCEPÎND cu data de 1 august 1980 a intrat în vigoare STAS-ul nr. 11229, care se referă la cartofii destinați ca materie primă la fabricile de amidon și spirt. Legal și firesc ar fi fost ca, începînd de la această dată, recepția tuturor cantităților de cartofi pentru fabricarea spirtului și amidonului să se facă după cerințele și indicațiile acestui STAS. Dar neexistînd încă preț legal stabilit pentru această materie primă, nici în prezent STAS-ul arătat mai sus nu poate fi utilizat la recepția cantităților de cartofi de către fabricile de spirt și amidon. Unitățile noastre sînt nevoite să recurgă la prevederile STAS 3787/1980 referitor la cartofii destinați pentru consum alimentar, deoarece prin actele normative emise pînă în prezent numai pentru aceștia este stabilit preț de procurare.

Nutrim speranța că organele competente nu vor mai întârzia în fixarea și aprobarea prețului pentru cartofii industriali destinați fabricării spirtului și amidonului, fiind seama de cerințele stabilite de STAS pentru acest produs.

Nicolaie PITICARU

Intreprinderea de spirt, bere și amidon din Rădăuți

Investiții

COOPERAȚIA meșteșugărească are un rol deosebit în satisfacerea cerințelor populației de bunuri de larg consum și servicii, în valorificarea unor resurse locale etc. Pentru a rezolva cum se cuvine aceste dezbateri doresc să aduc în discuție două probleme.

Mai întîi este vorba de investiții. Ținînd seama de dificultățile existente în prezent în acest domeniu, propunem ca valoarea de plan la investiții pentru amenajări să fie dată ca cifră globală, așa cum se procedează la poziția dotării, urmînd ca nominalizarea lucrărilor și aprobarea acestora, pe baza solicitărilor de la cooperative, să se facă de către uniunea județeană, în funcție de prioritate și de eficiența investiției respective.

O a doua temă este legată de posibilitatea folosirii pensionarilor cu aptitudini în arta meșteșugurilor și care ar putea aduce un aport substanțial în sectorul nostru. Problema îmbracă și aspectul social, pentru că mulți dintre pensionari — odată ieșiți din activitatea zilnică — se consideră inutili. Cînd ne referim la pensionari, ne gîndim ca pensia acestora să nu fie afectată de veniturile obținute în activitatea de industrie mică.

Ion MURGAN

Contabil șef la U.J.C.M. Dimbovița

ECOURI

Mijloace tehnice

PROBLEMELE ridicate în articolul „De ce nu sînt folosite mijloacele tehnice din dotare la nivelul posibilităților”, publicat în nr. 15 al „R.E.”, au fost analizate de Centrala de exploatare a lemnului și di-

recțiile de specialitate din minister, luîndu-se măsuri efective pentru eliminarea acestora. S-au întocmit pe fiecare unitate și loc de muncă grafice concrete de deslășurare normală a activității. Restanțele înregistrate în activitatea din exploatarea forestiere și cauzele acestora au fost analizate și de organele superioare și de sinteză, elaborîndu-se un program de măsuri ce a fost aprobat de Consiliul de Miniștri. Acest program include și darea în producție suplimentară a 942 mii mc din masa lemnoasă restantă din anii 1980—1981, concomitent cu completarea stocurilor normale în exploatarea forestiere cu 1 097 mii mc.

Pentru eliminarea cauzelor care au condus la stagnări în activitatea mijloacelor din dotare și pentru realizarea nivelurilor din program privind darea în producție a masei lemnoase planificate, inclusiv a restanței, la toate întreprinderile forestiere de exploatare și transport se acționează pentru: organizarea activității de exploatare pe principiul concentrării forței de muncă și a mijloacelor tehnice din dotare; încercarea la capacitatea maximă pe fiecare cursă a mijloacelor folosite la colectarea masei lemnoase; echiparea tractoarelor și funicularilor cu dispozitive anexe (ciorchinare) în vederea reducerii timpilor de încărcare; creșterea volumului de piese de schimb recondiționate în atelierele proprii; organizarea lucrului cu mijloace de transport masă lemnoasă în schimburi prelungite sau în 2 schimburi, după necesități; organizarea activității de încărcare-descărcare a mijloacelor de transport prin reducerea cu minimum 30% a timpilor de staționare, urmărindu-se realizarea unui parcurs mediu zilnic de 200 km pe fiecare autovehicul care transportă masă lemnoasă etc.

Considerăm că prin aceste măsuri indicatorii de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare se vor îmbunătăți și vor reflecta posibilitățile reale ale colectivelor de oameni ai muncii din exploatarea forestiere.

Gh. CONSTANTINESCU

adjunct al ministrului, Ministerul Industriei Lemnului

Industria mica

ARTICOLUL „Valorificarea potențialului de export al micii industrii” („R.E.” nr. 13) scoate în evidență o serie de aspecte reale cu care se confruntă cooperația meșteșugărească pe linia dezvoltării activității industriei mici și a realizării sarcinilor de plan la export.

Inițierea ICECOOP și organizarea corespunzătoare a activității de comerț exterior a constituit un factor pozitiv în dezvoltarea exportului cooperației meșteșugărești, reflectată prin dinamica ridicată și eficiența exporturilor realizate în perioada 1969—1982. Astfel, volumul exportului realizat în anul 1981, comparativ cu cel realizat în anul 1969, este de 7,4 ori mai mare pe relația CTS și de 8,6 ori mai mare pe relația DL. De asemenea, numărul sortimentelor a crescut de la 2 600 în 1969 la peste 7 000 în 1981, al clienților externi de la 250 la peste 750, iar numărul țărilor în care s-au exportat produsele cooperației meșteșugărești a crescut de la 21 la peste 60 de țări.

Produsele ce fac obiectul activității de export sînt foarte diversificate și cu un

pronunțat caracter artizanal care, comparativ cu alte categorii de mărfuri ce se exportă din industria republicană, prezintă unele particularități: se realizează în peste 250 cooperative mixte cu activități multiple, dispersate pe întreg teritoriul țării; un volum însemnat de produse se realizează cu munca la domiciliu (covoare, cusături-țesături, împletituri etc.); nomenclatura produselor ce se exportă este foarte largă și cuprinde toate ramurile producției, însumînd peste 7 000 sortimente și modele, într-o continuă prefacere — pentru a fi mereu în actualitate — adaptîndu-se cerințelor externe în ceea ce privește utilitatea, conținutul artistic, forma de prezentare etc.; sînt în general produse mărunte și de valori mici, cu un conținut ridicat de manoperă, valorificînd — la unele din acestea — materii prime din resurse locale (ceramică, cusături-țesături, împletituri pai, foi porumb, răchită, papură etc.), și se realizează pe piața externă cu un aport în devize ridicat, la care manopera reprezintă 50—60% din prețul de export al produselor. Desfacerea produselor implică consumarea unui volum relativ mare de muncă, angrenarea unui personal de specialitate care să fie în contact permanent cu piețele externe, ceea ce solicită inițiativă, competență, răspundere și o preocupare permanentă din partea tuturor lucrătorilor care concură la realizarea și valorificarea la export a produselor cooperației meșteșugărești.

În ceea ce privește gradul de integrare a fabricației produselor exportate, arătăm că pe relația CTS acestea — așa cum s-a specificat și în articol — au un conținut de 100% românesc. La exportul pe relația DL, avînd în vedere particularitățile piețelor capitaliste legate de tradiție, diversitatea formelor de comercializare etc., unele din mărfurile exportate sînt executate după mostrele clienților externi sau după creațiile și indicațiile acestora.

Constantin HUȘTEA
director în UCECOM

Consumuri

ÎN VEDEREA eliminării dspășirilor înregistrate la consumurile materiale (a se vedea articolul „Reducerea consumurilor materiale la baza reducerii costurilor de producție” apărut în nr. 21 al „R.E.”) s-au luat măsuri pentru urmărirea consumurilor și încadrarea lor în cels planificate. Astfel, se va proceda la funcționarea în cooperare a instalațiilor de metanol II cu metanol IV și prin oprirea unui compresor de sinteză cu economie de 1 MWh și 50 mc gaz metan/tonă, se vor recupera gaze reziduale de la formol într-un cazan de abur de 30 t/h (se vor economisi 7 600 tcc/an); se va reduce timpul de stabilizare a N.C. coloxilină (se vor economisi 714 tcc/an). Alte măsuri vizează modificarea tehnologiei la stabilizarea întîia a nitrocelulozei (354 tcc/an); reducerea aburului la rectificarea apelor stanolice prin reducerea volumului acestor ape (857 tcc/an).

Urmărirea permanentă a realizării acestor măsuri va asigura înlăturarea depășirilor de norme de consum, încadrarea în cotele planificate și creșterea valorii economiilor.

I. TRĂISTARU

directorul Combinatului chimic „Victoria”

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Creșterea suplimentară a productivității muncii (II)

CONTINUĂM prezentarea sintezei răspunsurilor primite — de la unități din industrie și transporturi, situate pe primele locuri în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe anul 1982 — în cadrul anchetei organizate de redacția noastră, pe tema: **ce factori principali și ce măsuri concrete au ajutat colectivul dv. în creșterea suplimentară a productivității muncii?***

Au participat factori de răspundere de la: **Întreprinderea de fier Vlăhița, Întreprinderea de avioane Bacău, Întreprinderea de piese de schimb și utilaje pentru industria chimică Satu Mare, Întreprinderea de produse zaharoase București, Depoul C.F.R. Fetești, Întreprinderea de transporturi auto Vrancea, Întreprinderea de exploatare portuară Constanța.**

Reamenajarea fluxurilor, mai bună organizare, ridicarea calificării

BUNA ORGANIZARE a întreprinderilor, a proceselor tehnologice începe cu **organizarea cât mai rațională a fluxurilor de producție.** Aceasta nu este un element dat o dată pentru totdeauna; ea variază odată cu modernizarea echipamentului și a tehnologiilor, cu reprofilările, cu schimbarea sortimentajului și, de bună seamă, odată cu apariția unor idei pentru soluții mai bune decât cele gândite inițial de către proiectanți și organizatori. Îmbunătățirea fluxurilor trebuie să aibă în vedere eliminarea locurilor înguste, a transporturilor interne inutile sau încrucișate, minimizarea distanțelor pe care le au de parcurs muncitorii și obiectele muncii, succesiunea logică a fazelor de prelucrare.

Specialiștii din atelierele de proiectare și cadrele de conducere din secțiile I.A. Bacău au reanalizat fluxurile la principalele produse și lucrări de reparații, reorganizându-le pe subsambluri mari și operații principale; în mod adecvat, au fost constituite echipe complexe din muncitori de diferite specialități. Importante sporuri de productivitate s-au înregistrat la I.P.S.U.I.C. Satu Mare, în urma aplicării unor măsuri ca: organizarea fabricației celor 6 tipuri de armături industriale din oțel pentru presiuni nominale de 100 atm., într-un flux ce cuprinde, în același atelier, toate operațiile — de la debitare până la ambalare, cu posibilitate de trecere rapidă de la un tip la altul; centralizarea operațiilor de debitare și a utilajelor specifice, care a adus avantaje și în ce privește folosirea mai judicioasă a tablelor (prin croire combinată și valorificarea căzăturilor, reducerea fluxurilor de informații pentru compartimentele funcționale); organizarea unui depozit central de semifabricate — soluție care, deși solicită un volum mai mare de transport interfațe, permite în schimb o mai bună pregătire a fabricației (toate reperele unui produs — provenite de la debitare, turnătorie, din colaborări etc. — trec prin acest depozit, de unde sînt repartizate la atelierele de montaj și finisaj în așa fel încît să nu se producă stagnări în producție și să nu se recurgă la soluții improvizate); organizarea atelierului de

fabricație a pieselor de schimb pentru industria chimică în cadrul secției de turnătorie, formulă ce a eliminat transportul pe distanța de 3 km între turnătorie și secția de prelucrare, a redus volumul rebuturilor și remaniierilor, al muncii de birou (note de transfer, bonuri de însoțire).

În condițiile unui grad de mecanizare ce a atins 89%, la I.E.P. Constanța a fost adoptată o soluție de organizare menită să valorifice opt. m dotarea: activitățile de manipulare a mărfurilor (secțiile de exploatare portuară) și de mecanizare a operațiilor (secțiile de mecanizate) au fost comasate în secții complexe de exploatare, structură ce a creat și cadrul organizatoric pentru înființarea unei noi meserii: docher-

Ancheta „R.E.”

mecanizator (care lucrează manual ca docher, iar cînd e nevoie preia din parc și conduce utilajul adecvat), cu o pondere de 17,5% în totalul personalului muncitor. Efecte: reducerea necesarului de muncitori cu 11,2%, realizarea a 60 mii tone trafic suplimentar, economii de aproape 3 milioane de lei. Pe seama mai bune organizări a locurilor de muncă, utilizării unor tehnologii complexe mecanizate cu folosirea de scule și dispozitive create de oamenii muncii din întreprindere, lucrului în echipe complexe în care docherii-mecanizatori au un rol important, în primele 8 luni din acest an timpul de staționare a navelor pentru operațiuni de încărcare-descărcare s-a redus cu 31,9%, realizându-se un sold favorabil de dispatch în valoare de peste 1,2 milioane dolari S.U.A. — de 4,5 ori superior celui obținut în perioada corespunzătoare a anului trecut; totodată, în condițiile menținerii aceleiași capacități de producție și ale creșterii ponderii mărfurilor cu productivități scăzute, traficul maritim realizat a atins circa 2,9 milioane de tone.

Măsuri de organizare specifice transportului rutier au fost adoptate la I.T.A. Vrancea: utilizarea integrală — intensivă și extensivă — a parcului de remorci, introducerea schimbului II la autobasculante, creșterea timpului zilnic de exploatare (deci și a timpului de utilizare tarifabil) a autovehiculelor, optimizarea comenzilor în traficul județean pentru mai mulți expeditori și eliminarea curselor neproductive, folosirea autovehiculelor de mare capacita-

te pentru combinarea mai multor expediții pe cursă în traficul interurban.

Alte intervenții pe planul organizării se referă la: **extinderea acordului global** (la I.A. Bacău proporția atinsă este de 90,6% din muncitorii direct productivi și de 78% din totalul muncitorilor); la **întreprinderea de fier Vlăhița** au fost încheiate contracte de acord global — incluzînd și maștrii — la nivelul posibilităților efective ale formațiilor de lucru, pentru realizarea integrală a contractelor și repartițiilor și a unei cantități suplimentare la produsele cu rentabilitate ridicată); **poliservirea mașinilor** (31 mașini-unelte de bază lucrează în acest regim la I.A. Bacău); **introducerea pe calculator a activităților legate de pregătirea și lansarea producției** (fișe tehnologice, bonuri de lucru, de materiale, încărcarea secțiilor, atelierelor, locurilor de muncă, utilajelor) la I.P.S.U.I.C. Satu Mare; **utilizarea intensivă a parcului de locomotive** al Depoului Fetești prin întocmirea unor turnuse grafice cât mai strînse, cu ferestre cât mai mici; **reducerea ponderii muncitorilor indirect productivi și de deservire** la I.T.A. Vrancea (de la 2,7% la 2,4); **întărirea ordinii și disciplinei** (la I.A. Bacău indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al personalului muncitor a crescut în semestrul I cu 0,4% față de perioada corespunzătoare din anul trecut, ajungînd la 96,2%, numai pe această bază obținîndu-se un spor de producție netă de circa 900 mii de lei).

Paralel cu utilizarea mai bună a forței de muncă, se acordă o atenție aparte **bunei pregătiri profesionale a tuturor lucrătorilor.** Școlile pentru personalul de locomotivă și personalul de atelier de la Depoul Fetești, cursurile predate de personalul tehnico-ingineresc propriu au asigurat calificarea, policalificarea și specializarea a sute de oameni ai muncii; este interesantă ideea de a utiliza ca material intuitiv o machetă la scară redusă a locomotivei electrice, care, familiarizîndu-i pe cursanți cu circuitele electrice funcționale, îi ajută să poată localiza și remedia singuri defecțiunile ce ar apărea în funcționarea locomotivelor pe care vor lucra. La I.A. Bacău **reciclarea** a devenit o permanentă; în acest an au fost cuprinși în cursuri de perfecționare profesională 822 de muncitori, 70 de lucrători cu studii superioare și 110 cu studii medii, iar în secțiile de reparații toți muncitorii și controlorii au absolvit programe de însușire a noilor tehnici și procedee tehnologice.

Influența economiei de materiale

REVENIM la ideea expusă în introducerea sintezei: polivalența noului mecanism economico-financiar, capacitatea lui ca prin îmbunătățirea unui indicator calitativ să se obțină ameliorarea și a celorlalți. După cum reducerea consumului de manoperă influențează pozitiv eficiența economică de ansamblu, tot astfel planificarea, urmărirea și raportarea productivității muncii calculată la producția netă face ca dinamica acestor doi indicatori să fie direct proporțională. Cu alte cuvinte, **reducerea cheltuielilor materiale, mărind producția netă, mărește și cuantumul valoric al productivității pe om al muncii.** Totodată, diminuarea con-

*) Prima parte a sintezei a fost publicată în nr. 43/1982 al „R.E.”

sumurilor specifice de materii prime, materiale, energie, combustibili pe unitatea de produs (de volum al activității), economisind munca trecută, înseamnă pe plan macroeconomic creșterea productivității muncii sociale.

Vom insista asupra unor exemple de la unitățile din transporturi.

Recondiționarea pieselor și subsansamblelor nu numai că rezolvă probleme de aprovizionare uneori dificile, dar revine și mai ieftin decât procurarea și utilizarea de piese noi. Încă mai important este efectul pe planul economiei naționale, căci pe această cale se diminuează suprasolicitarea unităților producătoare de piese de schimb, producția lor putând satisface în mai bune condiții necesarul pentru fabricația de mașini, utilaje, mijloace de transport noi — și se economisesc materiale necesare pentru alte nevoi. La Depoul C.F.R., Fetești atelierul a fost dotat cu un dispozitiv de lepuit și o mașină de rectificat care asigură recondiționarea în bune condiții a duzelor de injecție pentru motoarele diesel, cu un dispozitiv de regenerat benzi de vite-zometre. Atelierul de reparat agregate, înființat la I.T.A. Vrancea, execută recondiționarea anumitor repere; întreținerea și repararea autovehiculelor sint facilitate prin schimbul de agregate.

Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor re folosibile prezintă avantaje similare. La beneficiile suplimentare de peste 17 milioane de lei, realizate în 8 luni de colectivul I.E.P. Constanța, au contribuit cu circa un milion colectarea de pe platforma portuară și valorificarea prin întreprinderile de specialitate a 431 tone de metale feroase și 23 tone de neferoase, a 36 tone de ulei uzat, 25 tone de hirtie. I.T.A. Vrancea, folosind anvelopele auto fără a depăși limita admisă pentru reșapare, a obținut, peste cantitatea planificată, 497 de anvelope reșapate, la un cost de numai o pătrime față de al celor noi — de unde o economie de circa 600 mii de lei. U-

leul de transformator de la locomotivele electrice este regenerat, la Depoul Fetești, într-o instalație proprie.

La mai mult de 700 mii de lei se ridică valoarea economiilor realizate de I.E.P. Constanța prin **reducerea consumurilor de combustibil și energie** (224 t motorină, 21 t benzină, 700 Gcal energie termică, 20 MW energie electrică), datorită unor măsuri gospodărești printru care modernizarea centralelor termice (dotarea cu preincalzitoare de combustibil, cu arzătoare moderne, lungirea circuitelor de gaze arse), recuperarea energiei termice (a condensului, a gazelor arse de la cuptoarele de forjă), evitarea funcționării utilajelor portuare cu sarcină redusă sau în gol, raționalizarea iluminatului. Acordarea carburanților și lubrifianților numai după verificarea consumurilor anterioare, pe baza indicațiilor aparatelor de bord (tahograf, kilometraj) i-a determinat pe șoferii de la I.T.A. Vrancea să adopte regimuri de exploatare cit mai economice.

Cîteva propuneri

ÎNTEPRINDERILE la care ne-am referit se mențin și pe 9 luni în eșalonul de frunte al întrecerii, chiar dacă unele dintre ele s-au deplasat pe locul II sau III. Mobilizate de indicațiile și sarcinile date de secretarul general al partidului lucrătorilor din economie, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe 1982 și pregătirea exemplară a activității din anul viitor, colectivele acestor unități se preocupă în continuare de valorificarea a noi rezerve de creștere a productivității muncii, element decisiv în obținerea unei înalte eficiențe economice.

Ținând seama de unele dificultăți întâmpinate pînă acum, care s-au răsfrînt negativ și asupra nivelului productivității muncii, ea și pentru mai buna valorificare a experienței pozitive, răs-punsurile la ancheta noastră avansează și cîteva propuneri la adresa organelor

ierarhic superioare, celor de sinteză și a unităților colaboratoare:

- asigurarea unui flux coerent de informații tehnologice între unitățile centralei de resort și chiar cu alte unități cu profil similar, pentru a nu se mai consuma efort și timp cu soluționarea unor probleme deja rezolvate în altă parte (I.P.S.U.I.C. Satu Mare);

- pe aceeași linie, organizarea unor mai frecvente schimburi de experiență în vederea cunoașterii reciproce a măsurilor adoptate de către întreprinderile din sector (I.P.Z. București);

- acordarea unor competențe largite întreprinderilor în luarea de măsuri operative impuse de situațiile deosebite ce se ivesc în realizarea planului. De pildă: dacă în cursul anului, un beneficiar solicită un produs nou, neprevăzut inițial în planul tehnic, nu se poate trece la pregătirea fabricației (care implică un consum de muncă și cheltuieli bănești), deoarece nu se admite introducerea în plan sau schimbarea poziției de plan — astfel că asimilarea se poate face abia în anul următor (Întreprinderea de fier Vlăhița);

- valorificarea mai largă a avantajelor transportului combinat cale ferată-auto, ceea ce implică dotarea întreprinderilor de transporturi auto cu un număr mai mare de camioane echipate cu macara și organizarea mai bună, de către beneficiari, a operațiilor de încărcare-descărcare în schimbul II; creșterea volumului de mărfuri expediate de către unitățile comerciale în sistem containerizat și palletizat, pentru a reduce staționările mijloacelor de transport la încărcare-descărcare; furnizarea, de către întreprinderile constructoare de autovehicule, a unor repere mărunte cu uzură rapidă, ceea ce ar permite recondiționarea cu cheltuieli reduse a unor agregate de valoare mare: livrarea ritmică de către producători a uleiurilor, motorinei și anvelopelor, pentru a nu se crea imobilizări în exploatarea parcului auto.

Dorin CONSTANTINESCU

OPINII

Conducerea întreprinderii: denumire și conținut

IN nr. 37/1982 al „Revistei economice”, conf. dr. Mihai Nicolae și șef lucr. dr. Ioan Mihai, de la Institutul politehnic Iași, au abordat unele „Aspecte relative la conținutul și structura activității de organizare”. Consider util să prezint un alt punct de vedere ce poate contribui la definirea conceptelor de bază ale științei conducerii.

Tratarea problematicii din întreprinderi printr-un model al procesului de producție constituie un argument solid și logic pentru a demonstra complexitatea acesteia. Pe bună dreptate este resimțită și reclamată de autorii menționați necesitatea de a se preciza denumirea disciplinei care tratează această problematică. Și din interiorul întreprinderii se simte nevoia unor precizări privind conceptele de bază, întrucât concepte de genul: „conducerea și organizarea producției”, „organizarea și conducerea întreprinderilor” pot crea confuzii. Nici denumirea propusă în articol: „conducerea și organizarea producției în întreprinderi” nu mi se pare a fi cea mai adecvată.

Pe de o parte: de ce organizare și conducere? „Organizarea” este un atribut al conducerii, la fel ca și previziunea-planifica-

rea, reglarea-coordonarea, evidența-controlul, decizia. A asocia conceptului de conducere doar unul din atributele conducerii înseamnă o limitare nejustificată. Fiecare atribut este important și în majoritatea cazurilor se intercondiționează cu celelalte, deși există o succesiune în timp a intercondiționărilor. Dezvoltarea mai deosebită, la un moment dat, a tehnicilor și metodelor de lucru specifice pentru unul dintre atribute nu este un argument pentru asocierea exclusivă a acestuia la conceptul de conducere.

Pe de altă parte: titlul propus de autori sugerează ideea că în cadrul disciplinei se predau doar cunoștințe privind conducerea și organizarea producției. Funcția de producție este, într-adevăr, importantă; dar celelalte funcții — cercetare-dezvoltare, financiar-contabil, comercial, personal — au și ele un rol însemnat pentru atingerea obiectivelor în cadrul unei întreprinderi. Orice specialist din întreprindere — indiferent de postul pe care-l ocupă — este pus în situația de a rezolva, pe lângă problemele specifice domeniului în care lucrează, și probleme ce aparțin altor domenii. De pildă, un inginer din sfera producției trebuie să posede cunoștințe menite să asigure realizarea funcțiilor întreprinderii în probleme de personal, financiar-contabil, comercial, cercetare-dezvoltare, pentru sectorul pe care-l coordonează sau în care lucrează.

Crede că denumirea „Conducerea întreprinderii” ar cuprinde mai exact problematica ce se cere a fi abordată în cadrul disciplinei pentru asigurarea cunoștințelor de bază necesare unui absolvent de învățământ superior ce va lucra în întreprindere.

Carol MANGIUREA

șeful serviciului organizare
din Centrala industrială siderurgică Galați

În întâmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

SUPERIORITATEA DE FOND A ORÎNDUIRII SOCIALISTE

REPREZENTÂND, în sine, mai mult decât transformarea puterii politice pe baze principiale cu totul noi, socialismul constituie, totodată, o modalitate distinctă de progres economico-social. La scara istoriei societății umane, noua orînduire are astfel semnificația unei profunde prefaceri sociale, în consens cu cerința obiectivă a promovării progresului în lume, care eliberează masele din lanțurile explozării și le canalizează energiile spre organizarea de-sine-stătătoare a vieții proprii.

Apariția socialismului în lume nu a fost și nici nu putea fi, dealtfel, scutită de acțiuni potrivnice acestuia în, practic, toate formele posibile. Intensificarea în ultima vreme a campaniei împotriva țării socialiste și a socialismului în general are loc în momentul accentuării crizei economice mondiale și, drept urmare, a crizei politice, sociale și morale a societății capitaliste. Speculațiile referitoare la așa-zisa criză a socialismului, ca și tezele ce pun în discuție caracterul său de unică alternativă valabilă pentru înlocuirea orînduirii capitaliste au la bază atât contradicția ireductibilă dintre cele două forme de organizare socială, cât și limitele unor concepții despre evoluția societății. În acest scop, arsenalul detractorilor socialismului manipulează reprezentările idilice, absolutizante, ale societății socialiste — proprii unei perioade vetuste ale teoriei și practicii comuniste — precum și greutățile, insuccesele și greșelile inevitabile într-o operă atât de complexă, înregistrate în desfășurarea procesului revoluționar și în construcția socialistă. O analiză obiectivă a realităților nu poate însă nega realizările uriașe obținute de țările socialiste, în ansamblu și de fiecare în parte, într-o scurtă perioadă istorică, ceea ce demonstrează convingător că noua orînduire este singura care deschide calea omeniilor spre lichidarea inegalităților sociale și naționale. Edificator în această direcție este și exemplul României socialiste care, în temeiul puternicei dezvoltări a forțelor de producție și a adâncilor prefaceri sociale propulsate de natura nouă a puterii politice, respectiv de întărirea bazei sale tehnico-materiale, a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres.

Actuala ofensivă anticomunistă, grevată pe încordarea deosebită din viața internațională, ca urmare a ascuțirii contradicțiilor pe plan mondial, ca și bilanțul construcției socialiste într-o serie de țări impun o dată mai mult adâncirea cercetării științifice — pe baza concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice — a resorturilor dezvoltării orînduirii socialiste, precum și a caracterului procesual al evoluției sale. O asemenea întreprindere nu trebuie să piardă din vedere, în primul rînd, condițiile și locul în care a învins pînă în prezent revoluția socialistă. Faptul că opțiunea clasei muncitoare, a oamenilor muncii de la orașe și sate pentru noua orînduire s-a materializat în țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic determină, în mod obiectiv, ca socialismul să fie lipsit deocamdată de baza materială adecvată legitimării superiorității sale în domeniul forțelor de producție, comparativ cu performanțele țărilor capitaliste și pus astfel în situația de a nu putea prezenta înfățișarea sa plenară pe celelalte planuri ale vieții social-politice. Aceste considerații urmăresc să readucă în atenție temeiul real al oricărei judecăți de valoare științifică și nu au, evident, nimic comun cu aserțiunile care neagă valabilitatea și caracterul dezvoltării socialiste a unei țări sau alteia, pornind tocmai de la faptul că „teoretic” acestea nu ar fi fost indicate pentru a trece la socialism.

În al doilea rînd, analiza amintită este chemată să determine exact amploarea și consecințele distorsiunilor și dificultăților apărute, transformărilor necesare încă nerealizate, pornind de la premisele înseși ale revoluției socialiste într-o țară sau alta și de la legitățile generale ale evoluției sociale pe calea noii orînduiri. Într-o astfel de abordare se poate conchide fără tăgadă, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu că „greutățile apărute nu sînt legate de socialism, de prea mult socialism, ci de abateri și greșeli, de încălcarea unor sau altora din principiile de bază ale socialismului științific...”¹⁾.

Cele de mai sus conduc deci la concluzia că problematica dezvoltării economice și sociale în socialism este necesar să fie tratată exclusiv și cu fermitate prin prisma legilor dialecticii,

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 Iunie 1982. Editura politică, București, 1982, pag. 59

examinîndu-se în mod adecvat atât forțele cit și relațiile de producție.

1. Este unanim recunoscut că menirea istorică a socialismului de a se afirma drept cadru de accelerare a dezvoltării forțelor de producție se înfăptuiește sub formă de proces, diferențiat ca amploare și ritm în timp și în spațiu. Desfășurarea lui nu numai că nu are loc pe baza unui model unic, în care fiecare țară se înscrie gradual în conformitate cu stadiul propriu de dezvoltare, dar nici nu decurge lin în virtutea premiselor inițiale propulsoare, imprimate de revoluția socialistă. Preluarea puterii politice a reprezentat, între altele, o uriașă descătușare de forțe pentru progresul economic, conducînd totodată la realizarea unei rupturi fundamentale cu practica sistemului capitalist de risipă a muncii sociale. Principiile și metodele de planificare, aplicate pentru prima oară în istorie în țările socialiste, au fost subordonate în exclusivitate obiectivelor dezvoltării economico-sociale, emancipării muncii și ridicării gradului de civilizație a maselor muncitoare. Impunătoarele programe de investiții, realizate pe orizonturi mari de timp în toate sferile productive, dar cu precădere în procesul industrializării, au condus la modificări structurale în economia națională, la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție, la promovarea tehnologiei moderne și realizarea de mutații calitative în compoziția și pregătirea oamenilor muncii.

Anii de construcție socialistă înmănunchează reușitele pe planul reconstrucției economice postbelice și al creării bazei tehnico-materiale a noii societăți, dar aduc în atenție, totodată, o serie de concluzii și învățăminte extrem de oportune pentru momentul pășirii în stadiul accentuării laturilor calitative ale dezvoltării. Dificultățile și fenomenele negative în dezvoltarea economică, materializate prin ritmuri mai reduse de creștere economică, disproporția între unele sectoare, insuficiența satisfacerii a necesităților de consum etc., aspecte pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le menționa încă în 1978, învederează complexitatea evoluției societății socialiste; într-o tratare dialectică a procesului, neîmplinirile de genul celor amintite ori faptele noi în viața economico-socială au motivații ce țin de mecanismele funcționării sistemului economic socialist pe treapta de dezvoltare dată, de influențele induse prin condițiile istorice și politice interne și internaționale, cât și de limitele acțiunii factorilor subiectivi.

În ceea ce privește mijloacele de producție, practica atestă că eficiența ritmurilor de creștere economică nu este determinată exclusiv de acțiunea legilor economice ale socialismului, printre cerințele suplimentare fiind și cea a preponderenței rolului productivității muncii în sporul producției. Tot astfel, în măsura în care eficiența este rezultanta aportului fiecărui element structural al economiei naționale la multiplicarea valorii nou create, optimizarea rețelei de ramuri trebuie să se imbine cu maximizarea funcțională a acestora și asigurarea unui raport adecvat între producție și nevoile de consum; acest criteriu are o importanță distinctă în cazul programelor de modernizare a economiei, datorită incidențelor pe termen lung ale unor atare decizii. Imobilizările de resurse, sub diverse forme, între care producție și investiții neterminate sau stocuri de produse finite afectează, de asemenea, nivelul eficienței. Tipul de creștere imprimat economiei naționale în diferite perioade, ca și corespundența acestuia și a eforturilor adiacente cu posibilitățile reale califică acțiunea elementului subiectiv în organizarea și conducerea procesului de dezvoltare, care în condițiile socialismului înregistrează firesc o sporire a importanței sale relative. Evaluarea posibilităților amintite cuprinde, bineînțeles, și concluziile analizei fenomenelor din economia mondială și relațiile internaționale, mai ales că pînă în prezent, prin ponderea lor în lume țările socialiste nu au putut determina modificarea modelului de dezvoltare creat de capitalism și nici nu au fost în situația de a impune transformarea structurală a raporturilor economice inechitabile dintre state.

Considerațiile referitoare la factorul uman al activităților economice nu pot fi disociate de axioma cunoscută, după care punctele de vedere asupra dezvoltării sînt legate de structura socială a societății. Experiența confirmă astfel că ponderea clasei muncitoare în populația activă din fiecare țară socialistă în parte, ca și configurația sa concretă, sub aspectul provenienței surselor de reproducere ori repartiției pe ramuri, dau măsura

forței și intensității acțiunii elementelor promotoare ale progresului, ale generalizării și adâncirii transformărilor socialiste în societate. Insemnatele mutații sociale promovate de modernizarea economiei, de schimbările tehnologice impuse prin revoluția științifică contemporană au un impact esențial în omogenizarea crescândă a clasei muncitoare, în creșterea rolului său de forță conducătoare a națiunii, precum și în prefacerea structurilor sociale naționale. Totodată, dezvoltarea economico-socială și activitatea ideologic-teoretică a partidului revoluționar conduc la întărirea alianței și coeziunii diferitelor clase și păături sociale, prin atenuarea conflictelor de interese și recunoașterea adecvată a contribuției fiecăreia la progresul societății. Asemenea abordări dinamice ale structurii sociale, precum și perfecționarea formelor de organizare a diferitelor categorii de muncă socialmente necesară stimulează realizarea de pași înainte pe calea socializării muncii — obiectiv de seamă al actualei etape de dezvoltare.

2. Construcția orînduirii socialiste, avînd caracterul unei acțiuni conștiente și reglementate social, implică, în baza transformării puterii politice, și schimbarea raporturilor din societate. Obiectivul menționat este mult mai complex decît cucerirea puterii, iar înfăptuirea sa se desfășoară în condiții particulare naționale, asupra cărora își pun pecetea și moștenirile societății anterioare. De aceea, dialectica remodelării socialiste a relațiilor sociale de producție presupune manifestarea premiselor obiectiv necesare, precum și intervenția conștientă pentru fructificarea condițiilor favorabile existente. Teoria marxist-leninistă servește în acest caz ca îndreptar de acțiune și nu drept cod de formule sau rețete imuabile.

Dezvoltarea și întărirea bazei tehnico-materiale a noii societăți acționează pe acest plan cu efectele intensificării diviziunii muncii și lărgirii caracterului social al muncii, „lichidînd — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — proprietate particular-capitalistă și transformînd-o în proprietate socială — supra mijloacelor de producție, lichidînd repartiția inechitabilă și înlocuind-o cu principiul repartiției în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea generală a societății, după principiu: *nici muncă fără piine, nici piine fără muncă*”²⁾. Implantarea forțelor înaintate de producție în structuri adecvate cerințelor vremii, este rodul exclusiv al muncii proprii, al efortului național al celor ce muncesc; socialismul redă astfel muncii rolul său distinct în dezvoltarea fizică și intelectuală a omului, nemaiavînd ca mijloc de îmbogățire a celor puțini. Conștientizarea maselor, maturizarea lor istorică și politică au determinare ideologică, sesizată de întemeietorii socialismului științific, care ostendază manifestarea capacității clasei muncitoare de a-și asuma — în cadrul unor alianțe determinate — conducerea treburilor societății. Este de la sine înțeles că progresele în această direcție, într-o societate dinamică din punct de vedere politic și istoric — cum trebuie să fie prin definiție cea socialistă — conțin rezultatul gradului de angajare politică a maselor, precum și a condițiilor obiective și instituționale care îl condiționează.

Împrejurările apariției și dezvoltării țărilor socialiste în perioada istorică marcată de făurirea bazei tehnico-materiale a noii orînduirii au impus preeminența unei gestiuni economice avînd o însemnată încărcătură administrativă. Condițiile concrete au condus, după cum se știe, la materializarea proprietății socialiste sub forma sa etatizată sau obștească, în indiviziune. Diferită, evident, prin motivațiile sale economice și politico-ideologice, de formele de proprietate colectivă, de tip comunistar, care au existat în istorie, proprietatea asupra mijloacelor de producție din țările socialiste a exteriorizat în timp anumite limite, implicite acestui nivel de socializare. Îmbunătățirile aduse mecanismului economic, în intensități și cu consecvență variabile, de la țară la țară, au atenuat dificultățile rezultate din imperfecțiunile planurilor naționale de dezvoltare economico-socială, gradul de centralizare a deciziilor ori conținutul pîrgurilor de cointeresare a oamenilor muncii. Adîncirea continuă a conținutului socialist al raporturilor de producție reprezintă deci, o trăsătură definitorie a mișcării spre făurirea noii orînduirii și se realizează pe traiectoriile condiționate de legități generale și de realitățile concrete din diverse țări.

O primă determinare, în acest context, este raportul dialectic dintre partid și stat în socialism, care evidențiază, prin prisma perspectivei istorice, rolul statului de instrument în mîna clasei muncitoare pentru exercitarea puterii și înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Statul socialist neputînd fi astfel, nici în sensul juridic al cuvîntului, proprietarul forțelor de pro-

ducție, nu există o bază obiectivă pentru manifestarea atotputerniciei sale în activitatea economică, dincolo de mandatul conferit și de cerința de a asigura funcționarea corectă a sistemului, pe treapta de dezvoltare dată. Atribuțiile statului socialist pe plan economic nu pot fi preluate de nici o altă instanță. Menirea partidului, ca for al forțelor de avangardă ale societății, rezidă în orientarea și potențarea energiilor în sensul descifrării problematicii dezvoltării noii orînduirii.

Totodată, perfecționarea relațiilor socialiste de producție vizează adecvarea acestora cu stadiul și performanțele forțelor de producție, în scopul stimulării sporurilor de productivitate și a calității. În esență, este vorba de o cerință permanentă, realizabilă în socialism cu mijloace multiple ale acțiunii conștiente, pentru deblocarea continuă a resursurilor dezvoltării la nivel micro și macroeconomic de constrîngerile induse de factorii ce concură la desfășurarea producției. Începînd cu unitatea economică de bază, problema se reduce de fapt la organizarea unei gestiuni evolute care să asigure economisirea muncii sociale — parametrul superiorității oricăreia orînduirii sociale. Aceasta presupune atît afirmarea criteriului rentabilității ca mobil al tuturor activităților economice, cît și legarea, în modalități corespunzătoare, a remunerării și poziției sociale ale producătorilor de calitatea rezultatelor muncii. Se poate vorbi, deci, de o mutație fundamentală în concepția asupra poziției celor ce muncesc față de procesul dezvoltării și a practicilor care au întreprins-o: cuceririle socialismului pe planul formelor de proprietate, de producție și repartiție nu mai trebuie privite ca rezultat al unui proces global, exterior făuritorilor bunurilor materiale și spirituale, ci ca o funcție directă a participării lor la organizarea și conducerea activităților economice și sociale.

Din cele de mai sus rezultă că tripla postură a oamenilor muncii în socialism, de proprietari ai mijloacelor de producție și a întregii avuții naționale, de producători și beneficiari nemijlociți a tot ceea ce se creează în societate constituie temelia perfecționării democrației, a autoconducerii și autogestiunii. Întrucît democrația nu este o cerință spontană a ansamblului categoriilor de oameni ai muncii, afirmarea ei în sfera economicului este legată de o neslăbită activitate educativă pentru formarea conștiințelor în acest spirit, respectiv pentru dezvoltarea formelor de acțiune directă a acestora în procesul dezvoltării. Configurația concretă a modalităților de manifestare a democrației muncitorești și a mecanismelor economico-financiare aferente prezintă particularități naționale sensibile, care nu sînt de natură să conteste, totuși, trăsătura lor comună de personificare a ascensiunii nemijlocite a maselor la promovarea progresului.

Expresie a frămîntărilor epocii pentru transformări radicale în producția materială și în evoluția spirituală, socialismul nu se sustrage, așa cum atestă practica ultimei jumătăți de veac, acțiunii legilor obiective ale evoluției societății. Dezvoltarea sa generală, ca și rezultatele construcției socialiste în fiecare țară în parte probează mișcarea dialectică spre împlinirea transformărilor necesare, spre aprofundarea caracterului social al muncii, perfecționarea principiilor de proprietate și de organizare economico-socială, în care contradicția rămîne țesătură esențială a tuturor realităților. Recunoașterea și tratarea lor adecvată constituie chezașia progresului, pivotul canalizării energiilor într-un sistem social neomogen (cum este cel socialist) și, totodată, mobilul activității conștiente pentru înnoirea societății.

Într-o astfel de viziune, este cu totul justificată și oportună cerința pusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., privind elaborarea unui program amplu de activitate teoretică, de analiză a tuturor fenomenelor interne și internaționale pentru a putea trage concluziile corespunzătoare pentru dezvoltarea ulterioară a țării. Trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, care va mentine orientarea de bază a economiei românești, implică perfecționarea și adîncirea continuă a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii. Procesul înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul românesc este indisolubil legat de afirmarea acestui sistem democratic, unic în felul său, și se va înscrie ca un aport original în schimbul de influențe reciproce, din care este alcătuită mișcarea generală spre socialism.

Marian CHIRILA

²⁾ Op. cit. pag. 27.

CONDIȚII SOCIAL-ECONOMICE ALE UTILIZĂRII CU EFICIENȚĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

„Trebuie să avem întotdeauna în vedere adevărul bine cunoscut că munca este factorul hotărâtor al dezvoltării forțelor de producție, al progresului oricărei societăți¹⁾”, arăta secretarul general al partidului nostru — tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aportul forței de muncă la progresul general depinde, însă, de modul de unire a acesteia cu mijloacele de producție, de posibilitățile oferite oamenilor de a-și manifesta caracterul creator al muncii lor. Din punctul acesta de vedere, în socialism proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, lichidând relațiile de exploatare și asigurând, oferă condițiile cele mai favorabile pentru dezvoltarea multilaterală a personalității omului, pentru manifestarea inițiativei și a capacității lui creatoare.

Forța de muncă impulsionează progresul economico-social atât prin creșterea volumului populației ocupate cât și prin sporirea eficienței cu care este utilizată. Având în vedere că sporirea cantitativă a forței de muncă este limitată, cu precădere, de caracteristicile fiziologice ale reproducerii ei, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane sporește necontenit rolul eficienței utilizării acesteia, necesitate stringentă în actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră — a trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia: „**În actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste trebuie să facem totul pentru a produce cât mai mult, cât mai bine, la o calitate cât mai înaltă, cu cheltuieli cât mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului²⁾.**”

Utilizarea cât mai eficientă a forței de muncă — premisă a trecerii la o nouă calitate presupune, însă, respectarea unor condiții de bază, printre care, în primul rând, **ridicarea nivelului de calificare și instruire generală a populației**, știut fiind că munca, privită drept muncă superioară, mai complicată față de munca socială medie, este exteriorizarea unei forțe de muncă în care intră cheltuieli de formare mai mari, a cărei pregătire presupune un timp mai îndelungat și care are, din această cauză, o valoare mai mare și se materializează, deci, în aceeași durată de timp, în valori relativ superioare.

Ridicarea gradului de calificare a forței de muncă reprezintă o cerință a promovării neabătute a progresului tehnic care solicită folosirea cu maximum de randament a noilor instalații, perfecționarea procedurilor tehnologice și utilizarea superioară a surselor de energie și a resurselor naturale, ceea ce determină schimbări calitative profunde în condițiile muncii și solicită cadre cu o asemenea calificare care să le permită adaptarea continuă la cerințele noi ale tehnicii moderne.

Gradul tot mai înalt de pregătire a forței de muncă este dovedit în țara noastră de faptul că în populația școlară a anului de învățământ 1980/1981 a fost cuprinsă o pătrime din întreaga populație a țării, ceea ce ne situează din acest punct de vedere la nivelul celor mai dezvoltate state ale lumii. Ridicarea calificării forței de muncă în România este atestată, mai ales, de creșterea nivelului general de instrucție de la cca. 4 ani în primul cincinal, la 10 ani în perioada 1976—1980, urmând ca până în 1990 să se extindă învățământul de 12 ani. În acest scop, au sporit continuu și cheltuielile de la bugetul de stat alocate învățământului: în 1980 fiind de 14 ori mai ridicate față de 1950 (respectiv 17 miliarde lei comparativ cu numai 1,3 miliarde lei). În aceeași perioadă dinamica produsului social și a venitului național a fost superioară dinamicii cheltuielilor alocate învățământului, ceea ce semnifică sporirea eficienței utilizării forței de muncă.

Măsura în care ridicarea calificării profesionale a impulsionat sporirea eficienței utilizării forței de muncă și, respectiv, creșterea venitului național poate fi redată cu ajutorul coeficientului de devansare a părții din venitul național destinată învățământului de către ritmul mediu anual de creștere a venitului național.

Faptul că, în perioada 1965—1980, unui procent din venitul național alocat învățământului i-au corespuns între 1,73 și 2,13 procente de creștere a venitului național, asociat și cu dinamica

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului din 1—2 iunie 1982. Editura politică. București, 1982, p. 26

²⁾ Idem p. 27.

³⁾ Nicolae Ceaușescu: Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura politică, București, 1979, p. 46

superioară a acestuia comparativ cu dinamica cheltuielilor destinate învățământului, atestă că ridicarea calificării profesionale și a instruirii generale a individului apare drept cea mai eficientă forță productivă a societății. Această orientare este continuată în cincinalul în curs când, față de cel anterior, cresc de 1,58 ori cheltuielile statului pentru dezvoltarea bazei materiale, finanțarea procesului de învățământ, acordarea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților.

De altfel, în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „**Un obiectiv esențial al cincinalului este dezvoltarea în continuare a învățământului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a politichizării și integrării strinse cu producția și cercetarea, organizarea temeinică a calificării forței de muncă, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii³⁾.**”

Desigur, utilizarea eficientă a forței de muncă presupune stăpânirea cât mai largă de către oamenii muncii a cunoștințelor tot mai înalte, complexe și diversificate cerute de progresele științei și tehnicii, știut fiind că în prezent cele mai perfecționate mijloace de muncă din dotarea economiei naționale se află în dependență exclusivă, mai mult ca oricând, de nivelul calificării, atât pe planul creării cât și cel al utilizării lor cât mai eficiente. Semnificativ, în acest sens, este ridicarea ponderii muncitorilor pregătiți prin școlarizare concomitent cu desființarea uceniciei la locul de muncă care a ființat numai în deceniul 1971—1980. În același timp strânsa unire a învățământului cu producția asigură formarea prin școlarizare a unor muncitori bine și multilateral pregătiți, ceea ce permite evitarea în tot mai mare măsură a unor fenomene negative în producție cum ar fi procentul ridicat de rebuturi, încălcarea unor standarde sub aspectul dimensiunii, al profilului și calității, uzura accelerată a unor piese sau utilaje, consum irațional de materii prime și energie, fenomene care necesită cheltuieli suplimentare de producție, încărcă nejustificat costul și reduc dimensiunile venitului național.

Un aspect cu implicații pozitive privind ridicarea gradului de pregătire profesională prin școlarizare îl reprezintă și faptul că procesul de intrare în producție a noi contingente de lucrători tineri cu o pregătire de cultură generală și profesională mai înaltă l-a devansat în mod constant și în proporții tot mai însemnate pe cel al ieșirii din activitate a grupelor ajunse la vîrsta de pensionare care posedă o calificare mai redusă (care compensează însă, în parte, lipsa de pregătire prin școlarizare cu cunoștințele dobândite prin experiența îndelungată). Totodată creșterea în anul de învățământ 1980/1981 față de 1965/1966 a numărului elevilor în învățământul de maștri de peste două ori, iar a studenților în învățământul superior de circa 1,25 ori atestă eforturile statului nostru în această privință precum și calificarea profesională a forței de muncă prin forme superioare cu implicații pozitive privind sporirea eficienței utilizării acesteia.

Semnificativ privind ridicarea gradului de pregătire profesională este faptul că la sfîrșitul cincinalului în curs, în totalul populației, cea școlară va reprezenta cca. 27%, învățământul superior cu deosebire cel tehnic va cuprinde peste 200 mii studenți, învățământul profesional va cuprinde cca. 20 la sută din numărul absolvenților învățământului de 10 ani, practica în producție va reprezenta cca. o treime din programul de învățământ, iar în programele de reciclare vor fi cuprinse cca. 2 milioane de persoane anual; pe această bază ponderea personalului calificat în totalul personalului muncitor va ajunge la 89%.

Utilizarea eficientă a forței de muncă este condiționată în măsură însemnată și de proporțiile existente între numărul muncitorilor, tehnicienilor și maștrilor, între numărul muncitorilor de bază și auxiliari, între numărul celor direct productivi și de deservire sau cei neproductivi, respectiv, de structura forței de muncă pe categorii profesionale. Și acest aspect a cunoscut o perfecționare continuă în anii construcției socialiste dar mai ales, după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Astfel, unei creșteri a populației ocupate cu 106,9% în perioada 1965—1980, personalul muncitor a crescut cu 170% fapt pentru care ponderea personalului muncitor în totalul populației ocupate a ajuns în prezent la peste 70% urmînd ca la sfîrșitul cin-

conf. dr. Angelica M. VRABIE
Galați

(Continuare în pag. 24)

În fundamentarea rolului fermei – cooperative în modernizarea agriculturii românești, M. Chirițescu-Arva supune criticii atât vechea mișcare cooperatistă, cât și mica gospodărie țărănească, relevând avantajele economice și sociale pe care le prezintă ferma-cooperativă. Constatarea potrivit căreia „Cooperativa nu este o noutate pentru noi nici ca idee și nici ca înfăptuire”,¹⁾ este completată de convingerea potrivit căreia „cooperativa, așa cum era concepută, și aplicată, în loc de a ajuta la rezolvarea mai ușoară a acestei probleme (a cooperativizării agriculturii – O.P.) constituie una din principalele piedici care se ridică în calea ei. Atrăsă încă de la începutul manifestărilor ei în sfera capitalismului, a cărui neolă fidelă a fost întotdeauna, cooperativa de toate formele va trebui total revoluționată”.²⁾ În articolul „Cooperativa de producție, factor activ al salvării agriculturii mici” dezvoltă neajunsurile tuturor formelor de cooperative din timpul său (de credit, de aprovizionare, de prelucrare și desfacere în comun a produselor agricole), precum și al obștilor sătești de arendare – forme importate din Apus și care, datorită lipsei de sprijin din partea statului, au avut un rol doar „iluzoriu”.

În articolul „Nevoia înființării fermelor – cooperative” (ca și în cel privind „Îndrumarea producției vegetale în fermele – cooperative”), M. Chirițescu-Arva demonstrează „împertativul care se pune agriculturii mici de a se asocia, pentru a putea realiza în acest fel avantajele de ordin tehnic și economic, pe care le are

Prima parte a articolului a apărut în nr. 42 din 22 octombrie a.c.

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (II)

agricultura mare”.³⁾ El consideră că aceste avantaje – pe scurt expuse de noi – constau în următoarele: a) posibilitatea obținerii de credit, deoarece terenul de care dispun va constitui „o bază certă și sigură de credit”, cu mari implicații pentru activitatea economică din agricultură, explicate astfel: „Fermele – cooperative, prin posibilitățile de credit ieftin de care vor dispune, vor înlesni, în primul rând, întrebuințarea mașinismului, pe o scară mult mai întinsă ca astăzi, în cultivarea pământurilor micilor proprietari. Dispărînd răzccarele dintre parcelele individuale, mașinile mari și scumpe, care nu sînt astăzi accesibile agriculturilor mici, vor putea fi folosite în mod economic. Rezultatele întrebuințării mașinilor în cultivarea pământului vor fi binefăcătoare și variate”; b) îmbunătățirea nivelului tehnic al agriculturii, ca urmare a introducerii tehnicii moderne; c) folosirea unui „asolament rațional, în care plantele cultivate se vor succeda

unele pe altele după rotație în concordanță cu tehnica și știința agronomică”; d) raționalizarea cheltuielilor de producție, inclusiv a consumului de muncă, în vederea creșterii productivității muncii. „Agricultura mare de astăzi – spunea Arva –, aproape ca și industria, pe lângă folosirea mașinilor perfecționate, își poate raționaliza munca pe calea perfecționării ei și a specializării, sporind randamentul individual în unitatea de timp, precum și calitatea lucrului produs”; e) specializarea rațională a regiunilor agricole, în condițiile dezvoltării multilaterale a agriculturii, știut fiind faptul că diversificarea producției micșorează riscul natural din producția multilaterală, mărește veniturile și folosește mai productiv fertilitatea solului; f) sporirea și standardizarea (uniformizarea) producției, care pot provoca o simțitoare îmbunătățire a calității produselor și o ieftinire apreciabilă a costului lor de producție; g) îmbunătățirea condițiilor de depozitare și păstrare a produselor agricole și posibilitatea primirii de avansuri de către membrii cooperatori pentru producția pe care o posedă în magazia comună; h) diminuarea riscurilor atât prin aplicarea de măsuri preventive (cum e combaterea bolilor și dăunătorilor), cât și prin sistemul de asigurări mutuale, realizat prin intermediul uniunii fermelor-cooperative.

În conceptul lui M. Chirițescu-Arva, cooperativizarea este un proces, în decursul căruia țărănul trebuie convins (nu obligat) de superioritatea fermei-cooperative. Pentru aceasta este necesară crearea – de către Ministerul Agriculturii – a unor premise economico-

FIȘE

JOHN KENNETH GALBRAITH

ȘTIINȚA ECONOMICĂ ȘI INTERESUL PUBLIC

● Continuînd seria valoroaselor lucrări – din literatura social-politică națională și mondială – publicate în colecția Idei contemporane, EDITURA POLITICĂ oferă cititorului din țara noastră o carte de referință din literatura economică actuală: „Știința economică și interesul public” semnată de economistul american John Kenneth Galbraith. Lucrarea recent tradusă, îmbogățind și adîncind o serie de idei ale autorului prezentate în

alte cărți (în special „The affluent society” și „The new industrial state”) are și atributele unei sinteze. După cum subliniază însuși autorul în preambulul lucrării, dacă în diversele scrieri anterioare obiectivul a fost mai limitat – acela de a analiza cîte o parte a sistemului economiei capitaliste – în „Știința economică și interesul public” obiectivul urmărit este explicarea ansamblului, iar această tentativă este realizată prin incorporarea în cîmpul investigației, alături de activitatea marilor corporații (considerate ca o realitate economică specifică actualului stadiu al economiei capitaliste) și a altor sectoare economice precum serviciile sociale, instituțiile de artă și cultură etc. Un alt obiectiv al cărții, care derivă din concepția lui Galbraith privind statutul științei economice (autorul menționat afirmă: „Știința economică nu este în primul rînd o știință explicativă; ea de asemenea servește intereselor economice dominante. Ea cultivă credințele și prin acestă comportamentul de care aceste interese au nevoie”) este acela de a sensibiliza publicul larg la implicațiile unor fenomene ce se derulează în spațiul economic.

Factori motori ai exportului de mașini

● Obiectiv important al politicii economice aplicată în R.P. Chineză, creșterea exportului, în ultimii ani nu numai că s-a desfășurat într-un ritm destul de alert dar a înregistrat și o structură favorabilă. Acest lucru este dovedit, după cum opinează Pan Molin în articolul „China exports more machinery” publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei „CHINA RECONSTRUCTS”, de sporirea, cu circa 30 la sută anual, a exportului de mașinimelte și utilaj tehnologic. Principalele elemente care susțin interesul partenerilor străini pentru produsele fabricate în această țară sînt: calitatea ridicată, fiabilitatea, prețurile competitive dar și situația financiară bună a întreprinderilor producătoare. Aprecînd că, potrivit comenzilor existente, exportul acestei ramuri industriale se va menține la nivelul actual sau chiar va crește, P.M. încearcă să identifice elementele care pot asigura mai departe succesul întreprinderilor chineze pe piețele externe. Între acestea sînt reținute, din per-

spectiva strategiei de dezvoltare a producătorilor, orientarea fermă spre înnoirea rapidă a producției dar și o alegere judicioasă a licențelor, fiind importate mai cu seamă produse și tehnologii care pot fi perfecționate în continuare prin forțe proprii. Din unghiul de vedere al organizării activității economice la nivel micro autorul apreciază că un aport substanțial la buna orientare și cunoaștere a pieței îl are existența posibilităților tot mai mari ale întreprinderilor în a și organiza servicii proprii de export care tratează nemijlocit cu partenerii externi.

Tehnologii agricole adecvate

● În ce privește agricultura, dificultățile de a transfera tehnologiile realizate și folosite în țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare se localizează în trei domenii principale, apreciază Robert E. Evenson în studiul „Benefits and obstacles to appropriate agricultural technology” publicat de Economic Growth Center al Universității Yale. Un prim obstacol – subliniază R.E. – rezidă în faptul că

organizatorice, expuse în articolul „Cooperativele de producție și tractorul”, dintre care enumerăm (în ordinea concepută de Arva): 1) perfecționarea activității fermelor de stat, care să facă o cultură bazată pe mașinism, „pentru a servi de exemplu agricultorilor din împrejurimi”; 2) organizarea — pe lângă fiecare fermă — a unor echipe de mecanizare, care „să colaboreze activ la o intensă propagandă pentru organizarea cooperativei”; 3) acordarea de credite pe termen lung, care să echivaleze cu jumătate din costul mașinilor grele procurate pentru cooperativele de producție; 4) aprovizionarea cu sămânță de soi, reproducători și alte materiale; 5) scutirea de impozit agricol pe timp de cinci ani pentru membrii cooperativilor; 6) scutiri de vamă și tarif redus pe C.F.R. — tot pe timp de cinci ani — pentru mașinile și produsele de import sau exportate de cooperative; 7) preluarea atribuțiilor exercitate de camerele de agricultură de către federalele județene și centralele regionale de cooperative de producție, ca organisme specifice, reprezentative ale acestora; 8) elaborarea de legi prin care să se stabilească statutul de funcționare al cooperativei de producție, precum și modalitățile de îndrumare a agriculturii mici de către cooperativele de producție.

Deși M. Chirișescu-Arva nu a elaborat un statut propriu-zis al fermei-cooperative, totuși în capitolul privind „Organizarea internă a fermei-cooperative” din lucrarea „Organizarea producției agricole în statul țărănesc” (apărută, post-mortem, în 1935, în Editura Cartea românească), precum și — mai târziu — în articolul „Principii de bază în alcătuirea fermelor-

cooperative” publicat în ziarul „Cuvintul” din 13 februarie 1931, el expune principiile de organizare a cooperativei agricole de producție, care pot fi asimilate unui adevărat statut de funcționare a acesteia. Desigur că prima și cea mai importantă problemă era — și a rămas — cea privind pământul — principalul mijloc de muncă al țărănilor români. În concepția lui Chirișescu-Arva, aceste unități cooperative urmau să realizeze, pe baza unui statut încadrat în codul cooperativei, o cultivare împreună, pe suprafețe întinse, a terenurilor de care dispuneau micii agricultori. Ele urmau să fie deci cooperative în scopul folosirii terenului după toate regulile tehnicii moderne, pentru a realiza cât mai multe din avantajele agriculturii mari. După caz și posibilități locale, fermele-cooperative puteau fi îndrumate spre o cooperativizare completă sau spre o cooperativizare parțială. În primul caz, toate lucrările (de la arat pînă la vînzarea produselor) urmau să se facă în comun; în al doilea caz (care în practica cooperativizării din țara noastră a corespuns întovărășirii agricole), în comun urmau să se realizeze numai aratul și semănatul, după care fiecare asociat urma să primească, din asolamentul fermei, o suprafață egală celei avute, pentru executarea individuală a restului de lucrări.

Precum se vede, conceptul lui Chirișescu-Arva se deosebește de conceptul construcției socialiste la sate din țara noastră prin aceea că nu ajunge pînă la înțelegerea necesității proprietății socialiste asupra pământului. El însuși a fost conștient de lipsa acestei verigi fundamentale din sistemul său de

cooperativizare a agriculturii și a căutat s-o explice prin adîncirea spiritului de proprietar al țărănilor, scriind: „Ultimele legiuiri de reformă agrară au contribuit la adîncirea spiritului de proprietate individuală pentru țărănimie. Proprietatea individuală a micilor cultivatori, cu toată dezamăgirea pe care a produs-o din punct de vedere al funcțiunii ei productive, trebuie menținută”. Desigur că, în aprecierea acestei poziții, trebuie să ținem seama de epoca în care a trăit și gândit Chirișescu-Arva, care — din cele cunoscute — n-a avut legături cu mișcarea muncitorească, nici cu Partidul Comunist Român, el însuși fiind deputat din partea Partidului Național Țărănesc.

Dar clarvizunea omului de știință îl ridică deasupra intereselor de clasă. El nu putea să nu întrevadă neajunsurile sociale și economice ale menținerii proprietății private asupra pământului. De aceea, el preconiza măsuri care să limiteze spiritul de proprietar al țărănilor. Astfel, în urma grupării lor în asociație, terenurile devin indisponibile pe toată durata asociației, în sensul că nu mai pot fi retrase din asociație. Ele pot fi vindute, atrăgînd însă după sine obligația, pentru cumpărătorii, de a succeda în drepturi și în obligații, în sinul cooperativei, pe fostul proprietar. De asemenea, pământul poate fi transmis pe cale de moștenire, acte dotale sau cesiune, în cadrul cooperativei, altor persoane care dobîndesc însă calitatea de asociat în cadrul cooperativei.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

- 1) Op. cit., pag. 267
2) Op. cit., pag. 238
3) Op. cit., pag. 273

tehnologiile agricole perfecționate în țările dezvoltate au la bază o serie de mutații genetice și adaptări ale plantelor în funcție de condițiile climatice specifice în majoritatea cazurilor zonei temperate; cultivate în zone climatice diferite, aceleași tipuri de plante vor avea randamente disproporționate. Utilizarea substanțelor chimice are, la rîndul său, efecte în aceeași direcție; întrucît tehnologiile agricole presupun și anumite „rețete” în ce privește folosirea substanțelor chimice, rețetele care sînt dozate în funcție de parametrii ecologici locali, transferul acestora nu este eficient ca atare și se impune re-elaborarea tehnologiilor în funcție de condițiile țării care asimilează tehnologiile respective. În sfîrșit, un al treilea obstacol, se arată mai departe, este cel al sistemului de mașini, adaptat specificului țărilor dezvoltate în care forța de muncă este foarte scumpă. Folosite în țări în care costul forței de muncă, în comparație cu cel al combustibilului, este scăzut, astfel de utilaje se dovedesc oneroase sub aspectul eficienței. Soluția pe care R.E. o întrevade pentru asigurarea unui transfer tehnologic eficient este cea a dezvoltării cercetării agri-

cole în țările în curs de dezvoltare, cercetare al cărei rol ar fi acela de a găsi soluțiile pentru adaptarea parametrilor tehnologici la condițiile locale.

Manifestări științifice

● Săptămîna trecută a avut loc la Galați sesiunea științifică „Pregătirea și utilizarea eficientă a forței de muncă”, organizată de Universitatea din localitate și Institutul de economie socialistă din București, la care au participat cadre didactice, cercetători, economiști și alți specialiști din producție și din instituții de sinteză. Lucrările sesiunii s-au desfășurat pe trei secții: a) recrutarea și pregătirea forței de muncă; b) repartizarea rațională a forței de muncă și organizarea muncii; c) utilizarea eficientă a forței de muncă.

Pornind de la importanța și complexitatea procesului de pregătire și utilizare eficientă a forței de muncă, în condițiile aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestunii, comunicările prezentate au urmărit să evidențieze interdependența dintre diferitele laturi ale acestui proces, rolul selecției și

orientării profesionale, incidența factorilor economici și sociali în integrarea socio-profesională a tineretului, noile orientări care se cristalizează în organizarea muncii la producția în flux, metodele moderne de dimensionare optimă a formațiilor de lucru, probleme ale perfecționării normării muncii, ale stimulării materiale și utilizării eficiente a forței de muncă, a întregii baze tehnico-materiale a producției, ale perfecționării corelațiilor planului de muncă și retribuiri în vederea creșterii susținute a productivității muncii, impactul ridicării calității produselor asupra creșterii productivității muncii etc.

★

● În ziua de 23 octombrie a.c. a avut loc la Baia Mare, la sediul filialei Maramureș a Arhivelor Statului, o masă rotundă cu tema „Arhivele maramureșene în sprijinul dezvoltării economiei naționale”. La constituirea au participat cadre de conducere și specialiști din întreprinderi geologice, miniere și industriale, din institute de cercetări, cadre didactice universitare, muzeografi și arhiviști. Participanții au făcut un larg schimb de experiență asu-

FIȘE

pra modului în care datele și informațiile cuprinse în bogatele arhive ale fostelor întreprinderi geologice și miniere pot fi mai eficient valorificate pentru depistarea de noi resurse naturale. Au fost date exemple privind modul în care cercetarea arhivelor a contribuit la repunerea în circuit economic a unor mine abandonate în trecut. S-a subliniat necesitatea cercetării documentelor de arhivă pentru perfecționarea hărților geologice, pentru descoperirea și valorificarea de noi resurse naturale. S-au făcut numeroase propuneri menite să ducă la o mai eficientă valorificare a informațiilor din arhive în scopuri economice practice, în vederea realizării unei secții speciale privind istoria mineritului la Muzeul județean Baia Mare și pregătirea studenților la Institutul superior din Baia Mare. În acest scop, filiala Arhivelor Statului Maramureș elaborează în prezent un catalog de documente miniere.

Utilizarea forței de muncă

(Urmare din pag. 21)

sinalului în curs prin crearea a încă 580 mii noi locuri de muncă, să devină și mai ridicată.

În acest context o importanță notabilă o are stabilirea unei concordanțe cât mai depline între nivelul de pregătire profesională a lucrătorilor și cerințele locului de muncă. Condiția este impusă de faptul că atunci când nivelul pregătirii forței de muncă este mai ridicat decât gradul tehnic al utilajelor la care lucrează muncitorul cu calificarea respectivă, eforturile pentru formarea sa profesională nu sînt deplin fructificate, iar cînd gradul de tehnicitate și complexitate a utilajelor este superior nivelului pregătirii lucrătorilor ce le deservesc, investiția respectivă nu poate fi valorificată eficient: în ambele cazuri ritmul creșterii venitului național este încetinit. În legătură cu acest aspect, trebuie menționată puternica dotare cu mașini și utilaje a economiei românești, creșterea în întreaga etapă a făuririi economiei socialiste de 9 ori a volumului fondurilor fixe în cadrul cărora ponderea fondurilor fixe productive se ridică la 72%, ceea ce a făcut posibil ca pe o persoană ocupată volumul fondurilor fixe productive să sporească de 6,7 ori în 1980 față de 1950. În legătură cu aceste probleme la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza: „**Avem o industrie modernă: în multe sectoare am introdus mecanizarea, automatizarea, am trecut la calculatoare, la microprocesoare, la roboți — dar productivitatea muncii nu crește în ritmul introducerii metodelor moderne de producție**”. Tocmai de aceea secretarul general al partidului cerea să se acorde mai multă atenție pregătirii cadrelor, ridicării continue a pregătirii lor profesionale și îndeosebi în domeniul minier, petrolier, energetic etc., unde au fost întocmite programe ample de modernizare tehnică și tehnologică fără să fie pe deplin asigurată formarea cadrelor necesare.

Eficiența utilizării forței de muncă este condiționată în mod hotărîtor de specificul și rolul social economic al sferei și ramurilor de producție în care își desfășoară activitatea. Este cunoscut că venitul național atît sub formă materială cît și valorică este creat de lucrătorii ocupați în sfera producției materiale, sferă care determină întreaga configurație a economiei.

Raportul populației ocupate în sfera productivă la dimensiunile venitului național depinde însă și de structura acesteia pe ramuri și subramuri potrivit adîncirii diviziunii sociale a muncii. Semnificativ privind eficiența utilizării forței de muncă este ca populația ocupată în agricultură s-a redus de la peste 74% în 1950 și cca. 57% în 1965 la mai puțin de 30% în prezent, sporind corespunzător cea ocupată în ramurile neagricole, mai ales în industrie, ramură care deține cca. 30% din populația ocupată față de 19% și respectiv 12%. Îmbunătățirea structurii populației ocupate în favoarea activităților neagricole exercită o influență pozitivă atît asupra mărimii venitului național cît și asupra ritmului de creștere a acestuia. Situația este generată pe de o parte, de faptul că în ramurile neagricole populația ocupată are o calificare mai ridicată fiind în măsură să deservască mai bine tehnica înaintată și creează de aceea un venit național mai mare decît populația din agricultură, iar pe de altă parte, că datorită posibilităților sporite de asimilare a progresului tehnic și de creștere mai rapidă pe acest temei a eficienței utilizării forței de muncă, ritmul de creștere a venitului național din ramurile neagricole este superior celui din agricultură.

Avînd în vedere factorii structurali ai forței de muncă, eficiența utilizării acesteia poate fi redată cu ajutorul coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura venitului național față de ponderea lor în structura populației ocupate, coeficienți redați în tabelul alăturat.

Evoluția coeficienților de dependență reflectă faptul că în ramurile neagricole unde înzestrarea tehnică a muncii este mai înaltă comparativ cu cea din agricultură s-a creat partea importantă a venitului național: industria, construcțiile, transporturile și telecomunicațiile au participat la valoarea nou creată cu 60% în 1965, cu 74,4% în 1970, cu 73,2% în 1975 și cu 74,4% în 1980. Coeficientul mai ridicat din industrie în întreaga perioadă, iar cu excepția anului 1975 și în construcții, transporturi și telecomunicații arată că în această ramură de bază a economiei ponderea deținută în venitul național a deversat cu mult partea deținută în volumul populației ocupate: indicele de devansare a oscilat între 1,65 și 2,54. Altfel spus, venitul național din industrie a fost creat cu un consum de forță de muncă mai redus decît în celelalte ramuri: în anul 1980 mai redus de cca. 4 ori față de agricultură și de 1,5—1,6 ori comparativ cu construcțiile, transporturile și telecomunicațiile. Cu toate acestea repartitia pe ramuri a forței de muncă

Evoluția coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura venitului național față de ponderea lor în structura populației ocupate în perioada 1965—1980 *)

Ramurile	Anii			
	1965	1970	1975	1980
Industrie	2,54	2,52	1,95	1,65
Construcții	1,27	1,33	0,94	1,06
Agricultură	0,51	0,38	0,43	0,42
Transporturi și telecomunicații	1,08	1,40	0,94	1,03

*) Sursa de date: Anuarul statistic al Republicii Socialiste România 1981. Direcția Centrală de Statistică p. 98; 120—121

nu este încă pe deplin corespunzătoare. După cum sublinia secretarul general al partidului la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. „**Noi avem încă în multe sectoare mulți oameni care nu își justifică pe deplin prezența în locurile respective... Cu atît mai mult trebuie să avem în vedere acest lucru, cu cît sînt sectoare unde se manifestă puternic lipsa de forță de muncă... îndeosebi în domeniul minier, dar chiar în domeniul construcțiilor, precum și în alte sectoare de activitate**”.

Este drept că făuritoarea directă a venitului național este munca productivă. Adîncirea diviziunii sociale a muncii face însă posibilă apariția unor grupe distincte de ramuri productive care au particularitatea că produsele lor sînt stocate în resursele umane existente la un moment dat și utilizate atît în perioadele curente dar mai ales, în cele viitoare. Avem în vedere dezvoltarea învățămîntului, culturii în ridicarea nivelului de instruire a forței de muncă cerută de producția modernă, amplificarea aportului cercetării științifice în utilizarea superioară a resurselor materiale, modernizarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea tuturor parametrilor calitativi ai producției, sporirea gradului de urbanizare și a solicitărilor astfel, crescînd ale populației. La acestea, se adaugă **aportul în creștere al asistenței medicale și asigurărilor sociale la menținerea sănătății oamenilor muncii, prelungirea duratei vieții active și creșterea forței productive a muncii.**

Durata vieții active este potrivit legislației în vigoare, în țara noastră, de 16—62 la bărbați și 16—57 ani la femei. În aceste limite la 1 iulie 1978, se încadra cca. 57% din populația totală a țării ceea ce reprezintă un aspect pozitiv mai ales dacă ținem seama că aproape 50% din această categorie aparține grupelor cele mai productive cuprinse între 25 și 44 ani. De altfel, măsurile tot mai bune de muncă și viață luate de partidul și statul nostru au făcut ca durata medie a vieții active să fie în ultimii ani de cca. 90% din cea maximă, durată care se va prelungi în viitor.

Pentru ca forța de muncă să fie utilizată cît mai eficient este necesar ca fondul total de timp de muncă să fie folosit la maximum și în limitele stricte ale timpului de muncă socialmente necesar, direcții în care s-au înregistrat succese remarcabile în economia țării noastre. În industrie spre exemplu, începînd cu anul 1970 indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil este de peste 94%; în unele ramuri mai ales în agricultură el este mult mai redus. Înfăptuirea noii revoluții agrare va avea printre altele, drept efect calitativ și utilizarea la parametrii mai înalți a timpului de muncă.

Un rol deosebit privind folosirea la maximum a fondului total de timp de muncă îl are organizarea științifică a producției și muncii înfăptuirea cu operativitate a sarcinilor de serviciu, înțelegerea mai deplină de către fiecare lucrător a triplei lui calități, întărirea ordinii și disciplinei în muncă.

Fără a limita aria premiselor și condițiilor creșterii eficienței forței de muncă la cele investigate, se cuvine precizarea că în cîncinalul actual — al calității și eficienței, acestea se vor amplifica tot mai mult, că aportul lor la creșterea productivității muncii va fi din ce în ce mai mare. Numai pe acest temei productivitatea muncii calculată pe baza producției nete va spori în industrie cu 140,4%, iar în construcții-montaj cu 130,1%, factor de bază al creșterii cu 141,1% a venitului național — premisa trecerii în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Stă în puterea națiunii noastre socialiste înfăptuirea mărețelor prevederi ale celui de-al XII-lea Congres al partidului așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: „**Avem acum și o muncitorime cu o experiență îndelungată, avem ingineri, avem tehnicieni, avem puternice forțe în cercetare, avem un bun învățămînt — deci forțe în stare să rezolve, acționînd în strînsă unitate, problemele de calitate în toate domeniile**”⁴⁾.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 31 martie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 9

„România se pronunță cu fermitate pentru înfăptuirea securității și cooperării în Europa, pentru o Europă unită, bazată pe diversitate, pe respectarea orinduirii sociale din fiecare țară. Considerăm necesar să facem totul ca, la reluare, reuniunea de la Madrid consacrată cooperării și securității europene să se încheie cu rezultate cit mai bune, să ducă la convocarea unei conferințe speciale pentru dezarmare și încredere în Europa, să asigure continuitatea reuniunilor și conferințelor începute la Helsinki”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Întărirea încrederii și realizarea dezarmării — sarcini prioritare ale reuniunii de la Madrid

LA 9 NOIEMBRIE, la Palatul Congreselor din capitala Spaniei se reiau, după o pauză de aproape opt luni, intervenită la 12 martie, lucrările reuniunii de la Madrid a statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. Este vorba de un eveniment politic de primă mărime, așteptat cu interes de guvernele și cercurile politice din țările participante și din întreaga lume și în care își pun îndreptățite speranțe atât popoarele din Europa, cit și de pe celelalte continente.

Insemnătatea politică a reuniunii de la Madrid derivă, așa cum au subliniat în ultima perioadă o serie de conducători ai țărilor participante, așa cum remarcă majoritatea covârșitoare a comentariilor presei europene și mondiale, atât din importanța intrinsecă a problemelor aflate pe agenda marelui forum general-european — probleme de ordin politic, economic, militar, cultural, tehnico-științific și umanitar, ținând de promovarea cooperării, păcii și securității în Europa — din ponderea majoră pe care evoluțiile de pe continentul european au avut-o și o au asupra ansamblului vieții internaționale, cit și din contextul mondial, de o mare complexitate, în care se desfășoară etapa finală a conferinței general-europene din capitala spaniolă.

Tabloul de o complexitate fără precedent al vieții internaționale

ANALIZELE profund științifice, cu o mare forță de cuprindere a proceselor și tendințelor din viața internațională și de descifrare a sensurilor majore ale acestora, făcute în ultima perioadă de secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă pregnant că, urmare a unor evoluții mai vechi sau mai noi, în raporturile interstatale s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă, la acumularea unui mare număr de probleme complicate, ceea ce a făcut să crească pericolele de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unei conflagrații mondiale cu consecințe imprevizibile pentru întreaga umanitate. „In viața internațională — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în importanta expunere făcută la plenara largită din iunie a.c. a Comitetului Central al partidului nostru — se confruntă astăzi două tendințe diametral opuse: pe de o parte, politica imperialistă de forță și dictat, de menținere și reimpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor, pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă, care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor, colaborarea lor bazată pe principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne”.

Conducătorul partidului și statului nostru are meritul de a fi identificat cu claritate maximă cauzele principale care au generat actualul tablou de o complexitate fără precedent al vieții internaționale, starea de încordare periculoasă la care s-a ajuns, ceea ce servește în cel mai înalt grad atât la orientarea acțiunilor de politică externă ale țării noastre în slujba destinderii, cooperării, păcii și independenței popoarelor, la mobilizarea eforturilor tuturor guvernelor, ale popoarelor, ale opiniei publice, pentru soluționarea în chip nou, democratic, a proble-

melor grave ce confruntă umanitatea. Este vorba în esență de menținerea și agravarea manifestărilor revolutive ale politicii de forță, de accentuarea luptei pentru reimpărțirea zonelor și sferelor de influență, de adâncirea vechilor contradicții din viața mondială și apariția unor noi contradicții economice și sociale — cum este cea dintre țările bogate și cele sărace, pe cale de a deveni una din contradicțiile fundamentale ale epocii noastre. Este vorba de existența unui număr record de conflicte așa-numite „locale” în diferite regiuni ale planetei, de accentuarea crizei economice mondiale — care așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu „se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzând practic toate statele lumii” — de escaladarea tot mai periculoasă, cantitativă și calitativă a cursei înarmărilor, agravarea decalajelor economice și a stării de subdezvoltare.

Secretarul general al partidului nostru a sesizat cu o mare clarviziune și cu un remarcabil simț al evoluției istorice faptul că, în prezent, omenirea traversează — urmare a prefecțiilor dinamice din raporturile interstatale — o perioadă de renaștere a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state, echilibru care se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, nealiniată, în curs de dezvoltare, și care, spre a fi viabil, va trebui să se întemeieze pe noile principii și norme ale dreptului și moralei internaționale.

Continutul european — deși nu cunoaște conflictele și focarele deschise de tensiune din alte regiuni ale globului și deși a cunoscut, în unele privințe, influența binefăcătoare a principiilor, obiectivelor și dialogului constructiv decurgând din semnarea, la 1 august 1975, a documentelor de la Helsinki, nu a rămas — într-o lume a interdependențelor, în care factorii politici, economici, militari și de altă natură au un caracter global — „o oază liniștită” într-o lume sfișiată de contradicții, rivalități, încordare. Alături de tendințele pozitive, spre înțelegere și conlucrare, spre căutarea în comun de soluții în probleme de interes comun, care au continuat să-și facă drum în mod obiectiv, în ciuda vicisitudinilor climatului politic internațional, Europa rămâne confruntată atât cu problemele ei mai vechi, cit și cu o serie de dificultăți care s-au accentuat în ultima vreme cum sînt recrudescența politicii de înarmare, pericolele la adresa destinderii, unele presiuni ale cercurilor de dreapta de pe continent sau din afara acestuia pentru a se determina „întreruperea” ori „condiționarea” procesului binefăcător al destinderii apariția și manifestarea destul de puternică a unor tendințe de protecționism, de ridicare a unor bariere artificiale în cale schimburilor economice și tehnico-științifice, a comerțului și raporturilor financiare normale. La acestea se adaugă agravarea problemelor specifice ale lumii occidentale — recesiunea și adâncirea crizei generale a sistemului capitalist, creșterea puternică a șomajului, accentuarea instabilității politice și economice, lipsa unor perspective certe în evoluția vieții sociale, de teriorarea situației maselor muncitoare, intensificarea crizei moral-politice a capitalismului, însoțite în unele țări de în cercări ale cercurilor retrograde de a determina o recrudescență a atitudinilor ostile și propagandei specifice „războiului rece” la adresa socialismului, de a progresa pînă la limitele absurdului cursa înarmărilor.

Evoluțiile negative din viața internațională și europeană fac, mai necesară ca oricând, o amplificare și o intensificare a dialogului constructiv pentru rezolvarea problemelor de interes comun, conștientizarea sporită și mobilizarea crescândă a eforturilor popoarelor pentru a se pune capăt încordării și a se promova o politică nouă în viața internațională.

„Toate acestea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — fac necesară mai mult ca oricând unirea eforturilor popoarelor pentru a se pune capăt încordării internaționale, a opri cursul spre confruntare și război, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, respect al independenței naționale și pace“.

Momentul internațional și european complex în care se reiau lucrările reuniunii de la Madrid determină ca în fața reprezentanților celor 35 de state participante să stea sarcini sporite, o răspundere deosebită. În ciuda dificultăților existente în climatul mondial, la reuniune nu trebuie în nici un caz să se găsească locul atitudinii defetiste, de descurajare în fața greutăților și obstacolelor existente. Dimpotrivă, dată fiind importanța de prim ordin pe care o au evoluțiile pozitive din Europa asupra ansamblului vieții internaționale, date fiind achizițiile de valoare indiscutabilă ce au fost obținute în baza acordurilor de la Helsinki, date fiind interesele majore de înțelegere, cooperare și pace ale popoarelor europene este **imperios necesar** ca la reuniune să se instaureze imediat după reluarea lucrărilor **un climat de lucru sănătos, o atmosferă de respect reciproc și de încredere**, indispensabile pentru finalizarea documentelor, pentru realizarea consensului și atingerea obiectivelor de mare însemnătate ce au fost fixate, într-un cuvânt pentru îndeplinirea mandatului de răspundere al acestui for general european. Este important de subliniat — ca un element pozitiv — că în ciuda greutăților existente, de loc neglijabile, cu care se confruntă de la început această reuniune, ale cărei lucrări s-au prelungit prea mult și în cadrul cărora s-au ridicat probleme care depășeau caracterul ei, fărăle europene, în majoritatea lor covârșitoare, — așa cum o atestă luările de poziții oficiale din ultima vreme și o serie de acțiuni practice pe linia cooperării — atribuie în continuare un loc important întâlnirii de la Madrid în eforturile de îmbunătățire a situației din Europa pe calea definită de Actul final de la Helsinki și și-au exprimat interesul pentru reușita deliberărilor acestui for.

Măsuri concrete pentru însănătoșirea climatului politic în Europa și în lume

ÎN FAȚA REUNIUNII de la Madrid stau indiscutabil sarcini de o maximă însemnătate, ea având înaintea de toate menirea ca, în actualele condiții, să adopte măsuri concrete care să contribuie la însănătoșirea climatului politic în Europa și în întreaga lume.

Așa cum a subliniat în repetate rânduri țara noastră, participanții la reuniune au datoria față de propriile lor popoare, față de întreaga omenire, ca pe baza dezbaterilor de până acum, a zecilor de propuneri avansate — între care se disting, prin importanță și actualitatea lor, cele avansate de România —, a sferelor de acord la care s-a ajuns deja să acționeze pentru încheierea cât mai grabnică a reuniunii, cu adoptarea unui document final substanțial care să reafirme angajamentul ferm al tuturor statelor reprezentate de a respecta și aplica cu strictețe toate principiile și prevederile Actului final și care să încorporeze înțelegeri privind traducerea lor continuă în viață. Prevederile acestui document final trebuie să stimuleze dialogul politic, să contribuie la sporirea încrederii, la reluarea și continuarea cursului spre destindere, să impulsioneze puternic dezvoltarea cooperării în domeniul economic, tehnico-științific, cultural și umanitar și să asigure continuitatea procesului general european început la Helsinki. În acest cadru de preocupări, documentul final ce va fi adoptat la Madrid trebuie să conțină o înțelegere clară cu privire la data și locul viitoarei reuniuni general-europene, pe care, după cum se știe, țara noastră s-a oferit să o găzduiască la București — inițiativă care se bucură de un larg sprijin din partea țărilor participante.

O sarcină prioritară a lucrărilor reuniunii de la Madrid — așa cum a rezultat din lucrările de până acum, din pozițiile exprimate de statele participante, din cerințele formulate clar de opinia publică europeană este aceea ca în cadrul dezbaterilor să se pună pe primul plan realizarea unei înțelegeri privind convocarea unei conferințe pentru măsuri de sporire a încrederii și dezarmare în Europa și convenirea mandatului acesteia. Această conferință nu reprezintă un simplu deziderat subiectiv,

„o măsură oarecare“ în cadrul mandatului conferinței, ci o problemă și o sarcină de prim ordin, reclamată de realitățile grave existente în Europa pe plan militar, de cerințele momentului actual și de experiența istorică tragică a acestui continent, pe care au izbucnit în acest secol două conflagrații mondiale distrugătoare.

Este bine știut că Europa a devenit azi regiunea lumii cu tristul record de cea mai mare densitate a trupelor și armamentelor nucleare și convenționale de tot felul, un adevărat „continent-arsenal“. Potrivit unor statistici care nu sînt contestate și care au fost înfățișate în repetate rânduri la reuniunea de la Madrid, în Europa se află în prezent amplasate sau sînt orientate spre obiectivele de pe acest continent peste 15 000 de încărcături nucleare; 2 452 de rachete cu rază lungă de acțiune; 1 803 rachete instalate pe submarine; 2 000 de rachete cu rază medie de acțiune cu 4 000 de încărcături nucleare; peste 10 000 de arme nucleare tactice. Puterea explozivă a armamentului nuclear destinat Europei este de 2 000 de megatone TNT, respectiv echivalentul a peste 108 000 de bombe de tipul celei lansate la Hiroșima, ceea ce înseamnă că fiecare european poate fi ucis de puterea distructivă din arsenalele nucleare de circa 144 000 de ori. În plus, datele statistice precizează că în Europa se află peste 10 milioane de oameni sub arme, 505 bombardiere cu destinație strategică, 24 000 avioane de luptă, peste 90 000 de tancuri, 56 000 de tunuri, o uriașă cantitate de obuze, mine, altă tehnică de luptă și muniții. De notat că densitatea trupelor în Europa este de 6 ori mai mare decît în America Latină și de 30 de ori mai mare ca în Africa.

În plus, pe continentul european se află amplasate numeroase efective militare și baze pe teritorii străine, se găsesc față în față cele două blocuri militare. S-a calculat că potențialul militar al celor două alianțe militare reprezintă o forță care include 98 la sută din armamentul nuclear al lumii, 10 milioane de soldați și ofițeri, 60 000 de tancuri, 25 000 avioane de luptă, 5 000 nave de război, zeci de mii de tunuri, imense cantități de tehnică militară și muniții.

Este o realitate gravă, de care participanții la reuniunea de la Madrid nu pot să nu țină seama. Cu atît mai mult cu cît, urmare a recrudescenței politicilor de înarmare, se află în curs de realizare sau sînt proiectate noi programe de înarmare, și mai periculoase, între care se cere menționat planul N.A.T.O. de amplasare pe continent a celor 572 de rachete Pershing-2 și de croazieră, la a cărui aplicare se va proceda începînd din 1983.

Sînt rațiunile pentru care România, care a avut pe tot parcursul reuniunii de la Madrid o poziție eminamente constructivă, a militat pentru reușita ei deplină — atribuie o importanță primordială convocării conferinței europene pentru sporirea încrederii și dezarmare, apreciînd că înțelegerea asupra organizării acestei conferințe este o chestiune prioritară pe agenda lucrărilor forului general european. Așa cum spunea în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„Noi acordăm o mare însemnătate înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki, sub toate aspectele lor. Desigur, toate laturile documentelor sînt importante, trebuie să vedem totuși care sînt problemele de fond, ce este esențial în aceste documente. Dacă nu vom opri cursa înarmărilor și amplasarea de noi rachete și armamente nucleare în Europa, atunci toate celelalte laturi ale documentelor își pierd importanța lor. Rachetele, indiferent din ce parte vor porni — fie din Vest, fie din Est — nu-și vor alege victimele după concepții politice, filozofice sau religioase. Victimele armamentului nuclear vor fi bărbați, femei, copii, tineri, bătrîni, fără deosebire de convingeri. De aceea, problema esențială este să oprim cursa înarmărilor, să determinăm trecerea la dezarmare, să asigurăm dreptul fundamental al omului la viață, la existență liberă“.** Sînt cuvinte care fac dovada unei înalte responsabilități istorice față de propriul popor, față de soarta celorlalte popoare ale Europei și ale lumii, care definesc cu claritate misiunea de mare însemnătate a forului general-european din capitala Spaniei.

Lucrările reuniunii se reiau într-un context internațional dificil, dar ele se bucură de sprijinul forțelor politice lucide, realiste din Europa și din întreaga lume, al popoarelor din Europa și de pe celelalte continente. Ele beneficiază de proiectul de document final prezentat la 16 decembrie 1981 de grupul țărilor neutre și nealinate, care în concepția României și a multor altor state oferă o bază bună pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii. Este nevoie acum de voința politică, de spiritul de răspundere al tuturor participanților, pentru ca reuniunea să se ridice la nivelul speranțelor legitime ale popoarelor din Europa și de pe întreaga noastră planetă.

Nicolae CHILIE

U. R. S. S.

Orientări în dezvoltarea bazei energetice

DEZVOLTAREA economiei sovietice, în ritmurile și proporțiile stabilite de Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S., presupune creșterea producției purtătorilor primari de energie, concomitent cu gospodărirea rațională, eficientă a tuturor resurselor.

Este bine cunoscut faptul că Uniunea Sovietică dispune de resurse considerabile și variate de energie, fiind practic singura țară dezvoltată din punct de vedere industrial care își acoperă în întregime consumul din surse interne și își creează, în același timp, importante disponibilități pentru export. În prezent aici se realizează aproximativ o cincime din producția mondială de energie. Repartizarea teritorială a acestor resurse este însă inegală; ponderea covârșitoare a resurselor energetice, peste 80%, o dețin regiunile de dincolo de Urali — Siberia, Kazahstan, Asia Centrală, Extremul Orient, în timp ce aproximativ 75% din necesarul de consum se află în zona europeană a țării.

Actualul cincinal prevede — paralel cu sporirea absolută a producției de energie — și o serie de măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea structurii balanței de combustibili și energie. După cum se știe, într-o primă etapă, care a durat pînă la mijlocul anilor '50, ponderea majoritară în această balanță revenea cărbunelui, care acoperea în 1950 peste 66% din necesar. A urmat o perioadă de aproximativ un sfert de secol caracterizată prin micșorarea treptată a rolului cărbunelui și creșterea în schimb — la circa 4/5 — a ponderii hidrocarburilor (țiței și gaze). În fine, în cea de a treia etapă, începută la mijlocul anilor '70, se urmărește o creștere a ponderii gazelor naturale și a energiei atomice, concomitent cu stabilizarea ponderii cărbunilor și micșorarea ponderii țițeiului.

Dintre resursele primare de energie, producția de țiței înregistrează cel mai mic spor în actualul cincinal (vezi tabelul). Orientările stabilite prevăd ca ponderea țițeiului folosit ca resursă energetică să se reducă în mod treptat, mărindu-se în schimb partea ce urmează a fi prelucrată în producția chimică. Odată cu scăderea producției în zăcămintele vechi, în special din zona europeană a țării, extracția țițeiului se dezvoltă în ritmuri accelerate în Siberia de Vest (în regiunea Tiumen s-au obținut în 1980 aproape 2/3 din producția de țiței) și în Kazahstan. În același timp continuă prospectările în Iakuția și Siberia de Est, în Kamciatka

și Magadan, precum și pe platforma continentală. Una din sarcinile cele mai importante în această ramură o constituie introducerea și extinderea procedeelelor avansate de extracție a țițeiului, a așa-numitelor metode terțiare, care să permită ridicarea coeficientului mediu de extracție de la 43% la 58—60%.

Cea mai importantă creștere de producție se remarcă la gaze naturale (cu 38-47%), a căror pondere în balanța energetică se va mări. O asemenea orientare este justificată de faptul că exploatarea și extracția gazelor este mai ieftină comparativ cu cea a țițeiului, mai ales datorită rezervelor deosebite ale zăcămintelor de gaze din Siberia de Vest, precum și concentrării rezervelor și debitelor extrem de mari. De altfel, în actualul cincinal întregul spor al producției de gaze se va obține din această zonă. Se apreciază că aceste zăcămintele vor asigura pentru mult timp nu numai necesitățile interne, ci și importante cantități pentru export. Iată de ce extracția petrolului și gazelor din Siberia de Vest, precum și transportul lor spre partea europeană a țării constituie sarcini de cea mai mare însemnătate ale programului energetic, atît în prezent cît și în perspectivă.

În aprovizionarea țării cu energie, cărbunul începe să joace un rol tot mai mare; în acest cincinal producția urmează să crească cu 60-80 mil. tone, în special prin extracția cărbunilor ieftini din bazinul Kansk-Acinsk, din Siberia. Rezervele acestui bazin sînt considerabile — circa 450 miliarde tone, din care o treime pot fi exploatare prin metoda la zi. În această zonă a început construirea unor mari centrale electrice pe bază de cărbune, a căror putere instalată totală va atinge în perspectivă 100 000 MW. Tot aici vor fi construite în viitor combinate energo-tehnologice, în cadrul cărora cărbunele va fi innobilat. Co comitent se vor obține combustibili lichizi pentru motoare, precum și diverse alte produse rezultate din prelucrarea chimică a cărbunelui.

Un loc de seamă în acoperirea necesităților de energie continuă să-l dețină hidroenergetica; la nivelul anului 1985 aproximativ 15% din totalul energiei electrice se va realiza în centrale hidroelectrice. De remarcat că, în general, amenajările se realizează într-o concepție care să permită utilizarea complexă a rîurilor pentru producerea energiei, pentru irigații și aprovizio-

narea cu apă, pentru dezvoltarea transportului fluvial. În perioada următoare hidroenergetica se va dezvolta, în principal, în Siberia, Extremul Orient, în Asia centrală și în Transcaucazia. Astfel, se va termina construcția hidrocentralei Saiano-Sușenskaia, pe fluviul Enisei — care, cu cei 6 400 MW putere instalată, va fi cea mai puternică din lume —, va începe să producă hidrocentrala Bureiskaia, pe un afluent al Amurului, vor continua lucrările la hidrocentralele Bogueanskaia — ultima din salba de centrale de pe riul Angara, Rogunskaaia pe riul Vahș, la noile hidrocentrale din Kirghizia, pe riul Kolîma etc. Se apreciază că, pe ansamblul țării, nivelul general de folosire a resurselor hidro poate atinge în viitorul previzibil 450-500 miliarde kWh, cantitate echivalentă cu aproape 30% din producția totală de energie electrică ce se va obține la finele acestui cincinal.

În perioada actualului cincinal creșterea în mod spectaculos ponderea producției de energie electrică realizată în centrale atomoelectrice — de la 5,6% în 1980 la 14,2% în 1985. De altfel, centralele atomoelectrice și hidroelectrice vor da peste 70% din sporul de producție al energiei electrice, iar în partea europeană a țării aproape întregul spor din actualul cincinal. În acest scop puterea instalată a centralelor atomoelectrice se va mări cu 24-25 milioane kW.

Paralel cu dezvoltarea producției, o atenție deosebită se acordă folosirii raționale a resurselor energetice, economisirii energiei. Potrivit unor calcule, reducerea cu numai un gram a consumului de combustibil pentru producția fiecărui kWh de energie electrică asigură o economie anuală de aproximativ un milion tone combustibil, cantitate echivalentă cu consumul pe 24 de ore al tuturor centralelor electrice. În cincinalul actual se prevede realizarea unor economii de 160-170 mil. tcc, față de 126 mil. tcc în perioada anterioară corespunzătoare. O parte din aceste economii, aproximativ 20-25%, se vor obține prin perfecționarea structurii producției materiale, în sensul creșterii mai rapide a producției în ramurile mici consumatoare de energie și al limitării într-o oarecare măsură a creșterii producției în ramurile puternic energofage. În condițiile unui nomenclator de producție extrem de larg, posibilitățile de acțiune în aceasta privință sînt însă întrucîtva limitate. Cea mai mare parte a economiilor se va realiza prin reducerea consumurilor proprii în centralele electrice, precum și a normelor de consum de energie la beneficiari. În acest scop s-au întocmit planuri complexe de economisire pentru fiecare ramură și unitate economică, în care se prevăd măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor de producție și a instalațiilor de ardere, îmbunătățirea regimului de lucru al utilajelor, recuperarea resurselor energetice refolosibile. Prin aplicarea unor asemenea măsuri în anul 1981 au fost economisite 16 miliarde kWh și 25 milioane gigacalorii de combustibil.

Îmbinarea, într-o concepție unitară, a măsurilor de dezvoltare a bazei energetice cu cele de economisire a energiei va asigura aprovizionarea constantă a economiei sovietice cu energie și combustibil, în condiții de înaltă eficiență.

Dinamica producției de energie electrică și de resurse primare de energie

	1965	1980	1985	Sporul în perioada 1981—1985 (%)
Energie electrică (miliarde kWh)	507	1 295	1 550—1 600	20—24
Țiței (inclusiv condensat de gaze) (mil. tone)	242,9	603	620— 645	3— 7
Gaze naturale (miliarde mc)	127,7	435	600— 640	38—47
Cărbune (mil. tone)	577,7	716	770— 800	7—12

Stere GIOGA

Procese și fenomene actuale în economia mondială

Depresiune prelungită în lumea capitalistă (I)

ANUL 1981 s-a încheiat, din punctul de vedere al nivelului producției industriale, cu rezultate îngrijorătoare pentru economiile naționale ale celor mai multe țări capitaliste. Cu foarte puține excepții (Japonia, Canada, S.U.A.), **producția industrială a fost mai mică în 1981 decât în 1980.** Mai mult, așa cum se vede din tabelul nr. 1, unele țări au avut un

evoluții pe baza unor similitudini parțiale cu trecutul.

Dintr-o restudiere atentă a citorva dintre cele mai cunoscute crize din istoria capitalismului (și la care se fac dese referiri) sîntem înclinați să considerăm că ipoteza cea mai apropiată de realitate este aceea că de-a lungul evoluției acestei societăți s-au produs **crize de tipuri diferite** în cadrul economiei.

O asemenea cerință izvorăște și din faptul că actuala depresiune nu îmbracă trăsăturile specifice ale crizelor de supraproducție, ci împletește într-un tot unitar fenomene dintre cele mai diferite. În anumite limite, ea amintește de unele perioade de „răscruce” din istoria capitalismului, în care au avut loc treceri de la un stadiu la altul. La sfîrșitul secolului trecut, cînd tehnologiile industriale erau bazate pe utilizarea cărbunelui se vorbea, de pildă, despre o iminentă epuizare a rezervelor mondiale ale acestui combustibil, ceea ce reflecta criza energetică a acelor ani (după expresia utilizată chiar de Stanley Jevons pe atunci) și trecerea la o tehnologie bazată pe alți combustibili mai eficienți din punct de vedere economic, ca și la o restructurare a folosirii cărbunelui. O altă asemănare cu perioade anterioare decurge și din faptul că actuala depresiune durează de peste 8 ani și jumătate, cu perspectiva unei prelungiri pe o durată ce nu poate fi încă determinată nici măcar cu aproximație. Analizînd evoluțiile recente, experții O.C.D.E. apreciază că economia acestor țări se află încă într-o fază de recesiune și că, deși se consideră în prezent că a fost atins punctul cel mai scăzut al curbei, nu se semnalează cîrînd o redresare durabilă.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriale (1974 = 100)

Tara	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Austria	92,6	99,1	102,8	105,5	113,0	115,7	113,9
Belgia	90,0	98,2	98,2	100,9	106,3	105,4	101,8
Canada	94,3	100,0	101,9	107,5	112,3	108,5	110,4
Franța	91,7	101,8	101,8	103,7	107,3	107,3	100,9
R.F.G.	93,4	101,9	103,7	104,7	110,3	110,3	110,3
Italia	90,0	101,8	102,7	104,5	111,7	118,0	115,3
Japonia	89,3	99,1	103,6	109,8	118,7	127,7	131,2
Olanda	95,2	102,8	103,8	106,7	109,5	110,5	109,5
Suedia	99,0	98,0	93,0	92,0	97,0	97,0	93,0
Marea Britanie	93,4	94,3	96,3	97,2	97,2	88,8	83,2
S.U.A.	90,0	100,9	107,2	113,5	118,9	113,5	116,2

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., colecția 1975 — iunie 1982.

nivel chiar mai scăzut decât în anul de criză — 1975, cum a fost cazul Suediei și Marii Britanii. Chiar acelea care nu au dat semne de o recesiune industrială propriu-zisă, au cunoscut o încetinire apreciabilă a ritmurilor de creștere sau o stagnare (R.F.G.).

O încetinire apreciabilă a ritmurilor de creștere

O ASEMENEA evoluție poate fi considerată ca specifică unei depresiuni economice prelungite. Unii economiști, inclusiv unii situați pe poziții nemarxiste, nu au ezitat să compare actuala depresiune cu cea din anii '30. În această privință considerăm că plecînd de la cunoștințele acumulate de-a lungul ultimului secol și jumătate cu privire la crizele economice trebuie să constatăm, încă de la început cel puțin două lucruri. Pe de o parte, că nu putem ignora fondul de observații și descrieri ale fenomenelor conjuncturale de scurtă și de lungă durată, nu putem să nu ținem seama de similitudinea dintre unele evoluții din trecut și cele prezente. Pe de altă parte, că este important să observăm că asemănările nu sînt depline și, ca atare, nu pot fi trase concluzii simpliste cu privire la actualele

Acest lucru a și determinat pe unii economiști marxști, dintre care unii și din țara noastră să considere că, în fapt, crizele economice nu sînt crize de supraproducție sau de subconsum, și au încercat să le lege de procese mai complexe ale economiei, cum ar fi supraacumularea sau supracapitalizarea, tendința de scădere a ratei profitului etc.

Criteriile unei metodologii rigurose științifice obligă în prezent pe cercetători să elaboreze o **tipologie a crizelor** care să reflecte deosebirile reale dintre diferitele tipuri de crize industriale, agrare, comerciale, monetare, financiare și de credit, de supraproducție, subproducție, supraconsum, subconsum, crize energetice și de materii prime, alimentare etc. Această cerință derivă nu dintr-o dorință scolastică de clasificare excesivă, ci din faptul că fiecare tip de criză afectează anumite clase și pături sociale, și, ca atare, efectele lor pe plan economic, social și politic nu sînt similare. În plus, o astfel de analiză poate ușura înțelegerea realităților actuale, arătîndu-ne în ce măsură diferitele tipuri de criză se combină într-una singură, cu caracter generalizat în economia unei țări. Ea ne dă totodată posibilitatea să conchidem în ce măsură e posibil și necesar, în același timp, ca diversele tipuri de criză să coincidă într-un moment sau altul al dinamicii economiei.

Așadar, în continuare, **perspectivele imediate rămîn sumbre economiile naționale ale celor mai multe dintre țările membre ale O.C.D.E. aflîndu-se sub semnul recesiunii prelungite, al unei neobișnuit de lungi depresiuni,** considerîndu-se că abia în 1983 s-ar putea crea unele premise pentru depășirea situației pe care raportul semestrial al O.C.D.E. din decembrie 1981 o denumea „o lungă perioadă de marasm”.

Un alt raport, de data aceasta al Băncii Mondiale (Banque Mondiale, Rapport annuel 1982, Washington, 1982), conchidea : „datele preliminare de care dispunem pentru 1982 ne lasă să prevedem că... pentru țările industriale considerate ca un grup, anul 1982 va fi probabil al treilea an consecutiv de creștere slabă, ceea ce va face din anii 1980—1982 cea mai lungă perioadă de **încetinire economică din anii 1930 încoace**” (p. 19). Raportul precizează, totodată, că „**primejdia continuării recesiunii și declinului pare serioasă**”.

Evoluția contradictorie a unor indicatori principali ai economiei vine să confirme ideea de mai sus cu privire la complexitatea fenomenelor actuale de criză și depresiune. Tabelul nr. 2 arată, pe exemplul Marii Britanii, că, în pre-

Tabelul nr. 2

Dinamica unor indicatori economici în Marea Britanie (1974 = 100)

Anii	Produsul intern brut	Producție industrială	Șomaj	Prețuri	
				cu ridicata	cu amănuntul
1975	99,4	93,4	159,0	122,2	124,3
1976	103,0	94,3	221,0	143,4	145,3
1977	104,3	96,3	241,3	171,7	168,2
1978	107,7	97,2	239,8	187,3	182,4
1979	109,2	97,2	226,0	207,3	206,7
1980	107,7	88,8	291,9	231,4	243,9
1981	105,5	83,2	444,5	263,0	273,0

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., colecția 1975 — iunie 1982.

zent, schema „clasică“ a scăderii prețurilor în condițiile creșterii șomajului și ale reducerii producției industriale nu se mai verifică. Totodată, dinamica produsului intern brut este alta decât cea a producției industriale și a șomajului, ceea ce arată, pe de o parte, că are loc o intensificare a muncii și o sporire a productivității muncii, deci o creștere a volumului de plusvaloare înșușită de capital, iar, pe de altă parte, că sporul de valoare nouă are și alte surse decât industria.

Dar, o asemenea discrepanță nu înfirmă oare teoria cu privire la faptul că în capitalismul modern crizele sînt crize industriale ?

Crizele — un fenomen complex

CRIZELE ECONOMICE ciclice specifice capitalismului „modern“ sînt legate de transformarea structurală a economiei acestei societăți prin procesul industrializării. Așa cum s-a observat încă de la începutul secolului al XIX-lea, crizele economice ciclice tipice capitalismului nu se produc în diferitele țări decât pe măsură ce ele devin societăți industrializate. De aici s-a conchis că un indice revelator — dacă nu chiar singurul indice cu adevărat relevant — al unei crize economice este scăderea producției industriale, însoțită de creșterea șomajului. Celelalte fenomene și procese cu caracter de criză — manifestate în domeniul prețurilor, comerțului, consumului, creditului, pe piețele de mărfuri și valori, îndeosebi la bursă, oscilațiile investițiilor și ale stocurilor, variațiile dobânzilor, unele din aceste fenomene manifestindu-se la scară mondială — au fost considerate mai degrabă efecte secundare și posteroare ale declanșării crizelor. Nu este întimplător, în acest context, că majoritatea economiștilor marxiști care s-au ocupat de problematica crizelor în ultimii 50 de ani au făcut în general abstracție de „fenomenele secundare“ și s-au referit în primul rînd la **oscilațiile indicelui producției industriale** și, în strînsă corelație cu aceasta, și la **variațiile șomajului**.

Dinamica produsului intern sau a venitului național a fost, de regulă, lăsată la o parte, fie pentru că apăreau

contradicții între evoluția acestui indice și cel al producției industriale, fie pentru că lipseau date statistice comparabile pe lungă perioadă.

Interesant este că aproape toți istoricii crizelor, indiferent de pozițiile lor de principiu, au indicat drept perioade de criză aproximativ aceiași ani. La o cercetare atentă apar însă o serie de anomalii și neconcordanțe curioase. Tocmai astfel de anomalii au stat la baza construirii unor explicații fundamentale diferite ale cauzelor crizelor, ca și la baza formulării de către Schumpeter a ipotezei cu privire la existența mai multor cicluri, cu durate inegale, ce se manifestă paralel — cicluri scurte, medii și lungi. Putem încă de pe acum să observăm că repetabilitatea cîclică a unor procese și fenomene nu trebuie să ne ducă la o optică mecanicistă asupra dinamicii economiei. **Procesele și fenomenele nu se repetă niciodată cu o exactitate riguroasă, matematică, și nici sub aceeași formă.** În plus, variațiile anuale nu sînt nici egale și nici nu urmăresc strict curbele ascendente sau descendente ale ciclurilor. În sfîrșit, există deosebiri remarcabile între modul în care evoluează economia în diferite țări.

Să luăm, de pildă, cazul Marii Britanii, pentru care există date cu privire la dinamica producției industriale încă din anul 1800 și pînă în prezent. Scăderi ale producției industriale britanice au avut loc în anii de criză în perioada 1800—1938 în zece cazuri ; în schimb, producția industrială nu a scăzut în anii de criză în 11 cazuri în aceeași perioadă. Scăderi, mai mult sau mai puțin importante ale producției industriale au fost însă înregistrate în 33 de ani pe care istoricii i-au considerat a fi ani de prosperitate. În perioada postbelică, scăderea producției industriale britanice coincide cu anii de recesiune sau criză numai în 1958 și 1974—1975, dar precede, de regulă, cu un an crizele și recesiunile din 1953, 1963 și 1968. Neconcordanțe de acest tip se constată și la celelalte țări capitaliste pentru care există date pe o perioadă mai lungă (de pildă, pentru S.U.A. și Germania, începînd de prin 1861, ca și pentru Franța și Japonia, din anii 1900—1901).

De aici se pot trage mai multe concluzii. În primul rînd că, în multe cazuri, au fost considerați ca ani de criză nu numai aceia în care exista o sin-

cronizare internațională a depresiunii, ci și ani în care numai una sau alta dintre țările capitaliste a suferit o conjunctură defavorabilă. Ca atare, pe ansamblul lumii capitaliste, crizele apar mai dese decât au fost în realitate pentru fiecare țară în parte. Sau, altfel spus, **nu orice criză manifestată la nivel național s-a transformat într-o criză internațională sau mondială.** În al doilea rînd, se impune concluzia că fenomenele pe care istoricii le-au însumat sub denumirea globală de criză economică nu sînt de aceeași natură și, ca atare, nu toate au avut un caracter de criză **generalizată** în ansamblul economiei (folosim acest termen pentru a distinge acest tip de crize de conceptul de „criză generală“). Ca atare, **fluctuațiile unui singur indicator economic, oricare ar fi el, nu pot fi apreciate ca relevante și suficiente în definirea crizei.**

Așa se și explică faptul că, pe parcursul istoriei capitalismului, nu toate momentele de tensiune din economie au avut caracterul unei crize industriale de supraproducție, ceea ce i-a dus pe unii teoreticieni pe căile unor cercetări opuse și la concluzii eronate prin unilateralitatea lor. O astfel de abordare tipică poate fi considerată elaborarea teoretică a neoclasicilor occidentali care au redus manifestările fenomenelor de criză economică fie la dinamica prețurilor, fie la evoluția raporturilor dintre circulația monetară și prețuri. Se considera în cadrul acestei scheme teoretice că perioadele de criză sînt, de regulă, cele în care prețurile scad, în vreme ce creșterile de prețuri ar constitui indiciul anilor de învioreare și prosperitate economică. Dacă ne referim tot la Marea Britanie, pe întreaga perioadă dintre 1801 și 1901, deci în decurs de 100 de ani, creșteri ale prețurilor cu ridicata s-au înregistrat numai în 39 de ani, restul de 61 cunoscînd scăderi ale acestora, dintre care unele foarte puternice, fără ca ei să fi fost ani de criză. Scăderea prețurilor cu ridicata a avut loc deseori (în acest interval) mai mulți ani consecutivi, respectiv cîte trei pînă la șase ani de-a rîndul. Ca urmare, prețurile cu ridicata erau în 1900 mai mici cu 98% decât în 1801, iar cele cu amănuntul cu 39%. Acest trend era legat nu numai de fenomene interne ale economiei britanice, dar și de tendințele manifestate pe piața mondială în sensul modificării raporturilor dintre prețurile produselor industriale și cele ale produselor primare, în defavoarea ultimelor. Așadar, fenomenele de criză nu pot fi reduse la oscilațiile prețurilor. Și această cu atît mai mult cu cît **ruptura dintre evoluția de ansamblu a economiei și dinamica prețurilor devine regula generală în perioada postbelică** și mai ales după 1960 cînd capătă o materializare concretă în **stagflație**. Aici, stagnarea producției merge mîna în mîna cu creșterea prețurilor, contrazicînd schemele teoretice neomonetariste de explicare a crizelor ce predomină actualmente în țările occidentale.

N. S. STĂNESCU

Declin în siderurgie

INDUSTRIA siderurgică a țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E. a fost unul din sectoarele cele mai grav afectate de diminuarea creșterii economice care a urmat primei crize a petrolului. Potrivit ultimului raport al O.C.D.E., intitulat „Piața oțelului în 1982 și perspectiva pentru 1983”, consumul de oțel a atins în 1973 un nivel record în zona O.C.D.E.; în cursul următorilor doi ani, el s-a redus cu 19%, fără a mai reuși după aceea să revină la nivelul anterior. Exporturile nete de oțel ale zonei O.C.D.E. către restul lumii au încetat de asemenea să mai crească după 1974; o cauză ar consta în faptul că, dacă în cea mai mare parte a țărilor în curs de dezvoltare importurile de oțel continuă să crească, unele dintre aceste țări au început să-și majoreze rapid propriile capacități de producție fiind în prezent, practic, în măsură să-și acopere propriile necesități și chiar să realizeze exporturi la acest produs. Astfel producția de oțel a zonei O.C.D.E., care atinsese în 1974 un nivel record de circa 458 mil. tone, a variat de atunci încoace între 384 și 433 mil. tone. Ca urmare a reducerii producției, efectivul an-

gajat în industria siderurgică a țărilor din O.C.D.E. s-a diminuat între 1973 și 1981 cu 400 mii persoane, respectiv cu 20 la sută. În 1980 și 1981 erau utilizate numai 69 la sută din capacitățile de producție ale țărilor din O.C.D.E., ceea ce înseamnă o diferență de 115 mil. tone între producția efectivă și cea potențială.

Potrivit raportului citat, perspectivele pînă la sfîrșitul anului 1982 sînt departe de a fi mai promițătoare în condițiile în care problemele puse de excedentele mondiale de capacități de producție continuă să crească. Pe ansamblul țărilor din O.C.D.E., producția de oțel care scăzuse cu 2 la sută în 1981 pentru a ajunge la 392 mil. tone ar urma să înregistreze un nou record de 9 mil. tone sau chiar mai mult. Declinul ar urma să afecteze în primul rînd Statele Unite și într-o mai mică măsură Piața comună. În celelalte țări membre nu se prevăd modificări majore, ca de altfel nici în celelalte țări producătoare din lume. Capacitățile de producție pentru oțel în țările din O.C.D.E. vor rămîne, pe ansamblu, constante, așteptîndu-se creșteri în cazul țărilor în curs de dezvoltare.

Dat fiind că problemele cu care se confruntă în prezent piața oțelului țin de existența unor importante capacități excedentare, se impune tot mai mult restructurarea industriei siderurgice în

țările din O.C.D.E. — conchide raportul citat.

Rezerve valutare

VOLUMUL total al lichidităților de care dispun circa 120 țări în curs de dezvoltare (membre ale O.P.E.C.) s-a redus cu 15 la sută în 1981. Potrivit unor recente estimări ale grupului de studii din cadrul băncii AMEX, rezervele valutare externe ale acestor țări le sînt suficiente pentru importuri timp de numai două luni și jumătate.

Ultima dată un asemenea nivel minim a mai fost atins în 1975. Dacă după 1975, țările în curs de dezvoltare au reușit într-o oarecare măsură să-și restabilească rezervele de devalize și D.S.T., acest lucru pare — potrivit raportului AMEX — mai puțin realizabil în 1982, dată fiind în primul rînd restrîngerea posibilităților pentru țările în cauză de a beneficia de credite externe.

Pe fondul actualei crize persistente din economia mondială, dificultățile țărilor în curs de dezvoltare devin astfel și mai acute, mai ales dacă ținem seama că datorită bancare scădente — incluzînd aici și pe cele ale țărilor din O.P.E.C. — se ridicau în același an la 257,4 miliarde dolari, apreciază studiul băncii AMEX.

Programe de dezvoltare

ECUADOR: valorificarea resurselor de țitei și gaze naturale

PRINTRE obiectivele majore ale planului de dezvoltare economică pe perioada 1980-1984 figurează intensificarea valorificării resurselor naturale ale țării, acordîndu-se prioritate explorării și exploatării resurselor subsolului, în primul rînd țitei și gaze naturale. Producător și exportator de țitei (în 1981 s-au produs în medie 215 mii barili / zi și s-au exportat aproximativ 120 mii barili / zi), Ecuadorul își propune înfăptuirea unui program larg de explorări și exploatare petroliere care să-i permită păstrarea statutului de exportator. Pentru descoperirea de noi rezerve de țitei și gaze naturale este avută în vedere efectuarea de prospecțiuni seismice pe coasta Oceanului Pacific și în Amazonia, prospecțiuni geologice în Amazonia și prospecțiuni aerofotogrammetrice. Va continua programul de forări de explorare și de exploatare a zăcămintelor cunoscute. Lucrările de foraj se vor concentra în Golful Guayaquil și în sud-estul țării, în apropierea graniței cu Peru.

O atenție deosebită se acordă valorificării în țară a resurselor de țitei și gaze naturale. Ca urmare a creșterii rapide — estimată la 12% în medie pe an — a consumului intern de produse petroliere se preconizează extinderea la 90 mii barili / zi a capacității rafinării „Esmeralda”. Se află în proiect și construirea în peninsula Santa Elena a unei noi rafinării cu o capacitate de 75 mii barili / zi, prevăzută să intre în funcțiune în anul 1985.

Pentru valorificarea bogatelor zăcăminte de gaze naturale descoperite în Golful Guayaquil se prevede construirea, în zonă, a unui complex petrochimic care va produce îngrășăminte (1000 t/zi urea și 1000 t/zi amoniac), polietilenă, polipropilenă, proteine sintetice. Producția complexului petrochimic va fi destinată atât aprovizionării pieței interne cit și exportului în țările membre ale Grupului andin din care face parte Ecuadorul. Gazele naturale din zăcămintele din Golful Guayaquil vor alimenta și o oțelărie (amplasată în provincia El Oro) care va utiliza procedeul reducerii directe a minereului de fier.

Un rol important în realizarea programului de dezvoltare a industriei petrolului revine, în primul rînd, Societății petroliere de stat Corporacion Estatal Petrolera Ecuatoriana (CEPE). Avînd în vedere volumul ridicat al investițiilor necesare, în Ecuador este urmată o politică de promovare a colaborării economice cu companii de profil din străinătate.

Între România și Ecuador s-au statornicit de mulți ani relații de colaborare pe multiple planuri. Vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în această țară în 1973, convorbirile la nivel înalt româno-ecuadoriene de la București din 1975, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri au jucat un rol hotărîtor în adîncirea și diversificarea acestor relații.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 25-29 OCTOMBRIE s-a caracterizat printr-o consolidare a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

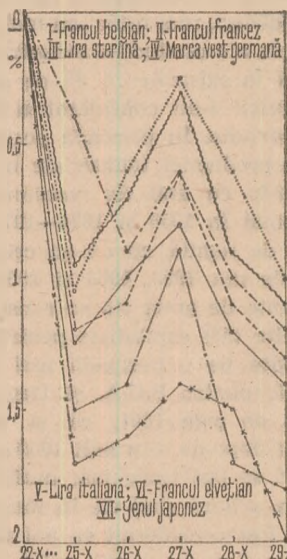
Elementul principal în determinarea acestui trend al monedei americane l-a constituit mișcarea ascendentă a dobînzilor la depozitele în dolari, în condițiile în care majoritatea operatorilor de pe piață se așteptau la o reducere aproape sigură a taxei oficiale a scontului în S.U.A.

Yenul japonez, inclusiv ca urmare a incertitudinilor politice și a publicării excedentului balanței de plăți pe luna septembrie a.c. de 823 milioane dolari comparativ cu 1,55 miliarde dolari în septembrie 1981), a fost puternic supus presiunilor „à la baisse” (de menționat că numai la Londra, în ziua de 25 octombrie s-au vîndut yeni în echivalentul a 250 milioane dolari), terminînd intervalul prezentat la circa 277,25 yeni/1 dolar, cu 2% sub nivelul de referință din 22 octombrie de 271,75 yeni/1 dolar.

Unele previziuni legate de accentuarea în perioada următoare a recesiunii în Elveția și a reducerii dobînzilor la împrumuturile comerciale și cele pentru ipoteci au determinat o scădere a cursului francului elvețian în raport cu dolarul S.U.A. pînă la raportul de 2,2030 franci/1 dolar, cu 1,8% sub închiderea perioadei precedente de 2,2630 franci/1 dolar.

Lira italiană, și sub influența anunțării unui deficit al balanței de plăți de 161 miliarde lire în septembrie a.c. (față de un excedent de 1,331 miliarde lire în august a.c.) s-a depreciat în relația cu dolarul pînă la 1461 lire/1 dolar pe 29 octombrie, respectiv cu 1,4% sub cursul de referință de 1441 lire/1 dolar.

Reducerea cu 1% a taxei oficiale a scontului (de la 7 la 6%) și a taxei de lombard (de la 3 la 2%) in-

R.F.G. a fost anticipată de operatorii, astfel că marca vest-germană a înregistrat pe ansamblul perioadei analizate o depreciere de numai 1,3% (2,5550 mărci/1 dolar pe 29 octombrie, comparativ cu nivelurile de 2,5225 mărci/1 dolar pe 22 octombrie, o situație similară avînd loc și în cazul francului belgian, în cazul căruia scăderea cu 0,5% a taxei oficiale a scontului (la 12%) a determinat însă o depreciere de numai 1% a cursului său în raport cu dolarul (49,45 franci/1 dolar, față de 48,96 franci/1 dolar respectiv).

Lira sterlină și francul francez erau tranzacționate la închiderea săptămînii la nivele de depreciere apropiate față de dolar — 1,2% — respectiv la 1,68 dolari/1 liră (1,70 dolari/1 liră pe 22 octombrie și 7,22 franci/1 dolar cursul de referință).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, la termen de 6 luni, au evoluat pe o linie ascendentă (se dau nivelurile de la închiderea din 29 octombrie, comparativ cu cele din 22 octombrie: 10,3125% și 10,125% la eurodolar, 9,5625% și 9,4375% la euroira-sterlină, 7,125% și 6,9375% la euromarca vest-germană și 4,1875% și 4,0625% la eurofrancul elvețian).

Prețul aurului la Londra a înregistrat o scădere aproape continuă, al doilea fixing din ziua de 29 octombrie de 423,25 dolari/uncia fiind cu 4,73 dolari/uncia sub cel corespunzător din 22 octombrie.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

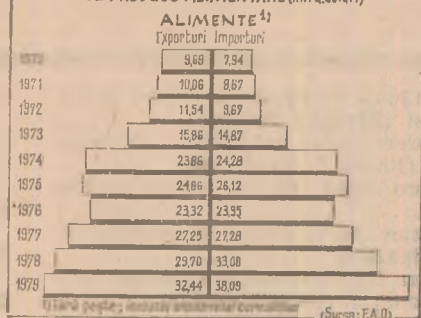
Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25-29 X. a.c. Bază: 22.X.1982.

Tendențe in exportul de alimente

IN CONDIȚIILE persistenței unui amplu deficit alimentar global în țările în curs de dezvoltare, acestea au căutat totuși în deceniul trecut să-și extindă exporturile de produse alimentare pe piața mondială. Valoarea totală a exporturilor de produse alimentare agricole, a celor provenite din pescuit și forestiere a ajuns la 73,4 miliarde dolari în 1979; cu toate acestea, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial de produse alimentare a scăzut numai în perioada 1977-1979 de la 32% la 28%.

Concomitent, însă, a avut loc o creștere relativ mai rapidă a importurilor de produse alimentare efectuate de țările în curs de dezvoltare, deficitul global al balanței comerciale la acest grup de produse accentuându-se către sfârșitul deceniului (vezi graficul). Printre subgrupele de mărfuri alimentare la care s-au înregistrat însemnate excedente ale balanței se numără: băuturile, materiile prime alimentare, produsele pescuitului și cele destinate alimentației animalelor.

COMERȚUL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE
CU PRODUSE ALIMENTARE (mld. dolari)

După opinia experților F.A.O., îmbunătățirea situației în domeniul examinat necesită un efort concertat, în cadrul căruia țările industrializate să renunțe la măsurile protecționiste și să deblocheze fondurile afectate actualmente susținerii unei agriculturi costisitoare, să intensifice ajutorul tehnic și financiar pentru sporirea producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare; în ceea ce privește majoritatea acestora din urmă se relevă necesitatea modificării politicilor lor economice în vederea majorării resurselor destinate agriculturii, dezvoltării complexului agro-industrial național.

Evoluții recente in transporturi

INTR-UN RAPORT publicat de Comisia Pieței comune, se arată că sectorul transporturilor (autorutiere, feroviare și navale pe cursurile de apă interne) a fost afectat de criza economică din țările membre. Se apreciază că în 1980 volumul global al transporturilor s-a redus cu 0,4%, față de nivelul anului 1979, iar anul trecut cu încă

2,7%, scăderea fiind mai sensibilă în transportul feroviar (-9,3%) și cel naval (-4,3%). Estimațiile pe anul în curs converg către o ușoară creștere (sub 1%) a volumului global al transporturilor, respectiv o reducere cu 1% a celor efectuate pe căile feroviare, menținerea staționară a celor navale și un spor de circa 2% al celor autorutiere.

Din datele prezentate rezultă că în ultimii ani transporturile autorutiere au reușit să anihileze repercusiunile majorărilor repetate ale prețului carburanților și să redevină competitive în raport cu celelalte două mijloace de transport. Astfel, în țările Pieței comune vest-europene se afirmă în continuare tendința de mărire a ponderii transporturilor autorutiere, evaluată în acest an la 40% din volumul global (comparativ cu 38,4% în 1981), față de 16% pentru transporturile feroviare (16,8% anul trecut) și 44% pentru cele navale interne (44,8%).

Polonia: dezvoltarea cooperării internaționale

O LEGE aprobată în vara acestui an în Polonia stabilește un cadru juridic general pentru activitatea firmelor străine pe teritoriul țării, în domeniul micii producții de mărfuri. Se prevăd stimulente economice și facilități organizatorice pentru investirea de capital — în vederea desfășurării de activități pe cont propriu sau în colaborare cu întreprinderi poloneze — în producții de bunuri și prestarea de servicii, în comerțul cu mărfuri, în exportul bunurilor și serviciilor produse ș.a.

Autorizațiile de funcționare a întreprinderilor cu capital parțial sau total străin se eliberează pe termen de 20 de ani (în cazuri justificate — de 40 de ani), în urma depunerii unui fond de 10-50 mii de dolari. Sunt stipulate, de asemenea, o serie de prevederi stimulativе și garanții privind obținerea de credite din partea băncilor poloneze (pentru constituirea fondului circulant și a fondului de investiții), înlesnirile acordate la plata impozitelor sau la transferul în țara de origine a unei părți din beneficiile realizate din activitatea pe plan intern sau cea de export, modalitățile de lichidare a participării etc. Se apreciază că noile reglementări vor contribui la lărgirea cooperării economice cu parteneri din țările străine, îndeosebi cu cei de origine poloneză.

Strategie economică nouă

CRIZA economică prelungită pe plan mondial a determinat Japonia să elaboreze o nouă strategie industrială, definită de către Ministerul comerțului exterior și industriei ca o trecere la importul de produse bazate pe tehnologii „inferioare și medii”, în condițiile concentrării producției interne asupra produselor bazate pe tehnologii „superioare”, respectiv produse care să aibă o calitate înaltă și să înglobeze o valoare ridicată. Această strategie nouă, care reprezintă în fond renunțarea de a concura „noile țări în curs de industria-

lizare” în ramurile de bază, transferă întreaga pondere a concurenței pe piețele țărilor dezvoltate, ceea ce ascute și mai mult contradicțiile dintre țările respective și Japonia în domeniul comerțului exterior, avalanșa exporturilor japoneze având repercusiuni directe asupra industriei americane și celei vest-europene, și așa afectate de criză. Ca atare, cercurile de afaceri din lumea occidentală se așteaptă la intensificarea concurenței pe piața produselor „cu tehnologii superioare” între cele trei zone. Tocmai pentru a atenua contradicțiile, Japonia preconizează extinderea cooperării industriale dintre firmele japoneze și cele americane sau vest-europene. Cu toate reticențele manifestate de eventualii parteneri din S.U.A. și Europa occidentală, asemenea cooperare se conturează într-o serie de ramuri esențiale ale industriei: construcțiile de automobile și de avioane, producția de reactoare nucleare, de semiconductori, de videomagnetofone, de calculatoare electronice, de mijloace de comunicare ș.a. Oricum, însă, se apreciază că extinderea exporturilor va constitui și în viitor temelia creșterii economice în Japonia.

Stimularea dezvoltării tehnologice

PLEDIND pentru elaborarea unei strategii a dezvoltării tehnologice în Iugoslavia, publicația **Organizația i kadri** analizează totodată diferitele concepții existente în această privință în țară și în străinătate. Se apreciază că problemele tehnologice n-ar mai trebui abordate de pe poziții pur practice, într-o viziune unilaterală — cea a producției, a activității dintr-un sector sau altul. Se apreciază că un asemenea mod de rezolvare, îngust departamental, nu determină transformări revoluționare în sistemul de conducere a producției, nu conduce la cibernetizare, nu generează importante restructurări în economia națională.

De aici rezultă unele rămăneri în urmă în privința dezvoltării tehnologice și diminuarea influențelor favorabile pe care le-ar putea avea această. Poate fi citată astfel preferința acordată importului de tehnologie, chiar și în condițiile în care elaborarea tehnologiei naționale corespunzătoare, adaptată la cerințele specifice ale Iugoslaviei, poate fi mai rentabilă. Un exemplu îl oferă importanta întreprindere „Rade Končar”, unde aplicarea unui proiect propriu a costat numai 18,9 mil. dinari (față de 40,6 mil. dinari cât ar fi costat dreptul de a folosi timp de zece ani licența străină corespunzătoare) și s-a dovedit a fi de 2,15 ori mai eficientă. Se apreciază că pentru îmbunătățirea activității în domeniul menționat este necesar să fie precizate obiectivele de urmărit prin strategia dezvoltării tehnologice a țării, să fie stabilite criteriile de evaluare a acestei dezvoltări, să fie determinate etapele sale succesive.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 5 noiembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea integrală a sarcinilor de plan (Gheorghe Anghel, Nicolae Bărbulescu) 1
- Calitate, competitivitate — cerințe esențiale ale eficienței producției (Bogdan Pădure) 2
- Accelerarea procesului de folosire a cărbunilor inferiori și de disponibilizare a hidrocarburilor (Ștefan Răgălie) 4
- Economisirea resurselor materiale și energetice — opțiune fundamentală în dezvoltarea economiei (Barbu Gh. Petrescu) 6
- O urgență în agricultură: încheierea grabnică a arăturilor de toamnă (Ion Bianu) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspuneri, acțiuni, rezultate. Creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor produselor, cerințe ale autogestiunii (Decebal Urdea) 10
- Aprovizionare ritmică, echilibrată a populației cu produse agroalimentare (Gheorghe Alfiri) 12
- Productivitatea muncii în condițiile noi calității (C. Ștefan) 14
- Cititorii au cuvântul 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Ancheta „R. E.” Creșterea suplimentară a productivității muncii (II) (Dorin Constantinescu) 17

TEORII • IDEI

- Superioritatea de fond a orînduirii socialiste (Marian Chirilă) 19
- Condiții social-economice ale utilizării cu eficiență a forței de muncă (Angelica M. Vrabie) 21
- Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (II) (Oprea Parpală) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Întărirea încrederii și realizarea dezarmării — sarcini prioritare ale reuniunii de la Madrid (Nicolae Chilie) 25
- U.R.S.S. Orientări în dezvoltarea bazei energetice (Stere Gioga) 27
- Depresiune prelungită în lumea capitalistă (I) (N. S. Stănescu) 28
- Tendințe-conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Accelerate the process of turning into account low-grade coal and making hydrocarbon resources available (Ștefan Răgălie) 4
- Save material and energy resources: a fundamental option in the development of the economy (Barbu Gh. Petrescu) 6
- Fundamental superiority of the socialist society (Marian Chirilă) 19
- Socio-economic conditions for turning into account efficiently the labour force (Angelica M. Vrabie) 21
- Schools • trends • economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought (II) (Oprea Parpală) 22
- Strengthening the confidence and disarmament: priority tasks facing the conference in Madrid (Nicolae Chilie) 25
- USSR. Directions in developing the energy basis (Stere Gioga) 27
- Extended depression in the capitalist world (I) (N.S. Stănescu) 28

DANS LE NUMÉRO

- L'accélération du processus d'utilisation du charbon inférieur pour mettre en disponibilité le pétrole (Ștefan Răgălie) 4
- L'économie de ressources matérielles et énergétiques — option fondamentale dans le développement économique (Barbu Gh. Petrescu) 6
- La supériorité de fond de l'ordre social socialiste (Marian Chirilă) 19
- Conditions socio-économiques de l'utilisation efficiente de la main d'oeuvre (Angelica M. Vrabie) 21
- Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) (Oprea Parpală) 22
- L'accroissement de la confiance et le desarmement — tâches prioritaires de la réunion de Madrid (Nicolae Chilie) 25
- L'U.R.S.S. Orientations dans le développement de la base énergétique (Stere Gioga) 27
- Depression prolongée dans le monde capitaliste (I) (N. S. Stănescu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Ускорение процесса использования низкокачественных углей и высвобождения углеводородов (Șтефан Рăгăлие) 4
- Экономия материальных и энергетических ресурсов — основная опция в развитии экономики (Барбу Г. Петреску) 6
- Превосходство социалистического строя, по его сущности (Мариан Кирилэ) 19
- Социально-экономические условия эффективного использования рабочей силы (Анджелика М. Врăбие) 21
- Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (II) (Опри Парпалэ) 22
- Укрепление доверия и достижение разоружения — приоритетные задания, стоящие перед форумом в Мадриде (Николае Килие) 25
- СССР. Направления в развитии энергетической базы (Стере Джога) 27
- Продолжительная депрессия в капиталистическом мире (I) (Н. С. Стăнеску) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente nomică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unități de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din țară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea și procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

– Sînt organizate pe suprafețe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinații și pe principiul de înrudire a cererii.

– Aceste magazine vor pune în vânzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutățile.

– Vânzarea se realizează pe principiul expunerii deschise și autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

– Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în irf de consum în anumite perioade.

– Servirea populației este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

– Orarul de funcționare al unităților va fi în zilele lucrătoare, între orele 10–20.

Prin aceste magazine urmează a fi vindute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porțelan, faianță, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole și de grădinărit, articole chimice, achiziții școlare și studentești, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de răcit și încălzit, frigidere, mașini de spălat, mașini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ș.a.

Dintre magazinele deschise recent menționăm în București :

Magazinul din șos. Viilor nr. 14 – accesul prin șoseaua Ilaj –, organizat pe o suprafață de 1 400 mp și avînd în profil articole de menaj din sticlă, porțelan, faianță ; articole de uz casnic și gospodăresc din lemn, metal și materiale plastice ; bunuri de folosință îndelungată ; corpuri de iluminat și abajururi, aparate electrocasnice și piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vânzare, puteți să vedeți că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84 cu un profil în jocării, papetărie și produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafață utilă de 2 000 m.p. și se adresează în special populației din cartierele Militari, Drumul Berei.

În municipiul Brașov, magazinul din str. Bazaltului nr. 1, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic și gospodăresc, jucării, sport, papetărie și electrotehnice.

În municipiul Constanța, magazinul funcționează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

În municipiul Pitești a fost dat în folosință magazinul nou construit în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise și în orașele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Sibiu, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureș și Timișoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unități comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84

Magazinul din șos. Viilor nr. 14

Toamna în magazine!

Odată cu sosirea toamnei, noile modele de confecții ale acestui sezon se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat. De remarcat linia de croială a modelelor expuse, în pas cu tendințele actualei mode.

Nu întârziți!

Alegeți acum noutățile expuse!